วิทยุ สราญรมย์

ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๖๑ ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๕๖ ISSN ๑๕๑๓ - ๑๐๕๘

หนังสือวิทยุสราญรมย์

ISSN ๑๕๑๓-๑๐๕ X
ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๖๑ ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๕๖

มหาราชาอาเศียรวาท

กราบบาทภูวนาถราชันย์
พระผู้ทรงสุบรรณ จรดลดำเนินเหินหาว
บริสุทธิ์ผุดผ่องส่องสกาว
ดุจแสงเดือนดาว วับวาวเวิ้งฟ้านภาลัย
พระองค์ผู้ทรงเป็นหลักชัย
ปกป้องผองไทย ผ่องใสผาสุกทุกเวลา
เป็นเอกมหากษัตรา
ภัทรราชา สมญาพระประมุขภูมิพล
วารดิถีเยี่ยมยล
คล้ายวันมงคล เฉลิมพระชนมพรรษา
ปวงชนชาวไทยทั่วหน้า
น้อมเกล้าบูชา ถวายพระพรภูวนัย
คิดใดสมดังพระทัย
พระเกียรติเกริกไกร ยิ่งใหญ่คู่ฟ้านิรันดร์กาล
จำเริญพระชนม์ยืนนาน
ปราศภัยแผ้วพาน สุขสราญทุกทิพาราตรีเทอญ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้า นายประภัสสร เสวิกุล

สารบัญ

	หน้า
ถ้อยแถลง	๘
เมียนมาร์ : มุมมองใหม่ พิษณุ สุวรรณะชฎ	๑๒
บ่ายวันหนึ่งกับท่านเอกอัครราชทูตเมียนมาร์ประจำประเทศไทย เบญจาภา ทับทอง	๓๕
โอกาสและสิ่งท้าทายในความสัมพันธ์ไทย-เมียนมาร์ ในช่วงเปลี่ยนผ่าน ธานี แสงรัตน์	๓๘
หน้าความประทับใจกับเมียนมาร์ เบญจาภา ทับทอง	๔๘
ประวัติศาสตร์ยาวไกล ไทย-พม่า ชุติมา เสวิกุล	๕๕
การทูตภาคประชาชนผ่านการเรียนภาษาไทยและภาษาพม่า ภายใต้ความร่วมมือระหว่างกระทรวงการต่างประเทศ กับ ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร วิรัช นิยมธรรม	๖๕
Thai-Myanmar Association for Friendship	๗๓
นิทรรศการภาพถ่ายเมียนมาร์ ฉลองความสัมพันธ์ไทย – เมียนมาร์ ครบรอบ ๖๕ ปี	๗๕
ตามล่าหากาแฟอีเห็น (ชะมด) จิราเจตน์ วงษ์นรเศรษฐ์	๘๗
ทำความรู้จักกับศาสนายูดาห์และชาวยิว มานากรณ์ เมฆประยูรทอง	๙๑

“ปอเนาะ” ๙๙
ครูปอเนาะ

ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ในประเทศไทย ๑๐๔
ไกรวัฒ ภมรบุตร

เรื่องเล่าจากต่างแดน : นักเรียนไทยในตุรกี ๑๑๓
อรวิจิตร์ ชูเพชร

คุณรู้จักศาสนาซิกซ์แค่ไหน? ๑๒๓
ชนะ เมี้ยนเจริญ

“เมื่อแกงส้มประชันซุปกิมจิ ความเหมือนในความต่าง” เรื่องเล่าจาก โครงการแลกเปลี่ยนเจ้าหน้าที่สารนิเทศไทย-เกาหลีเหนือ ปี ๒๕๕๖ ๑๓๗
ประภาวดี บุญช่วยเกื้อกูล

ความมั่นคงทางพลังงานและนโยบายทางการทูตของไทย ๑๔๑

เสาะหาผ้าซิ่นแวะชิมข้าวเหนียวนุ่ม เผ่าไท (ทรงดำ) ๑๕๖
จิราเจตน์ วงษ์นรเศรษฐ์

ศึกษาดูงานและต่อยอดองค์ความรู้และนวัตกรรม ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในต่างประเทศ (เน้นสาขาอิเล็กทรอนิกส์และเทคโนโลยีเซ็นเซอร์) ระหว่างวันที่ ๑๙-๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๖ ที่ จีนไทเป ๑๖๑

หลากหลายชีวิตหญิงไทยในอิตาลี ๑๖๗
ไสว ปิดเมือง และภัทริน ลีลาเทียน

“สี่มุมรัฐ” ของสหรัฐอเมริกา (ตอน ๒) ๑๗๗
สุภาศิริ อมาตยกุล

คุณ...เห็ด ๑๙๖
เจนเนตร ฉวีรักษ์

เพลง “เกษียณ” ๒๐๖
สมาน นฤมิตญาณ

ถ้อยแถลง

สวัสดีค่ะ ท่านผู้อ่านหนังสือวิทยุสราญรมย์ทุกท่าน

เนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๖ พรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๖ ปวงข้าพระพุทธเจ้าในนามของสถานีวิทยุสราญรมย์ ขอถวายพระพรให้ทรงมีพระพลานามัยสมบูรณ์แข็งแรง เจริญพระชนมายุยิ่งยืนนาน และทรงเป็นมิ่งขวัญปวงชนชาวไทยไปตราบนานเท่านาน

หนังสือวิทยุสราญรมย์ที่ท่านถืออยู่ในมือฉบับนี้ ออกใกล้ช่วงเวลาสิ้นปี เวลาที่ผ่านไปรวดเร็ว ทำให้อดนึกไม่ได้ถึงอายุขัยและความเปลี่ยนแปลง ลมหนาว ปีใหม่ปีนี้จะพัดเราเข้าไปสู่ปีมะเมีย ตามปีนักษัตรของไทย เป็นปีพุทธศักราช ๒๕๕๗ และปีคริสต์ศักราช ๒๐๑๔ พวกเราชาวสถานีวิทยุสราญรมย์ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยดลบันดาลให้ท่านผู้ฟัง และท่านผู้อ่านหนังสือวิทยุสราญรมย์ทุกท่านประสบแต่ความสุข ความเจริญ ไร้ภัยแผ้วพาน ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บทั้งปวง และมีอายุยืนยาวค่ะ ในฉบับเราได้ทำ ส.ค.ส. ไว้ให้ท่านตัดส่งความสุขด้วยนะคะ ความสุขส่งและรับได้ด้วยรอยยิ้มค่ะ

หนังสือวิทยุสราญรมย์ฉบับที่ ๖๑ มีเนื้อหาหลักเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางการทูตไทย-เมียนมาร์ ครบรอบ ๖๕ ปี เชื่อว่าหลายคนรู้จักสหภาพเมียนมาร์จากประวัติศาสตร์ ส่วนใหญ่จะเป็นศึกสงครามครั้งกรุงศรีอยุธยา เป็นมโนภาพที่ติดอยู่ในความทรงจำของพวกเรามาเนิ่นนาน ภาพเหล่านี้น่าจะปิดกั้นการรับรู้ด้านอื่น ๆ ของเมียนมาร์ไปอย่างสิ้นเชิง ด้วยเพราะเมียนมาร์ในวันนี้ พัฒนาก้าวไกลไปจากเมื่อหลายสิบปีก่อนมากนัก เปิดโอกาสให้ชาวต่างชาติมาลงทุนในหลาย ๆ ด้าน ทั้งการท่องเที่ยว อุตสาหกรรม และธุรกิจอีกหลายประเภท ส่วนใครที่ชินกับภาพบ้านเรือนเก่า ๆ อาจแปลกใจที่มีตึกคอนโดมิเนียมสูงผุดขึ้นมากมายในกรุงย่างกุ้ง ซุปเปอร์มาร์เก็ตเมียนมาร์หลายแห่งต่างแข่งกันขายสินค้าหลายชิ้นที่เมียนมาร์ผลิตได้เองแล้ว มีการตัดถนนหลายสายและปรับปรุงสภาพถนนกลางเมืองจนการจราจรติดขัดจอแจมากขึ้น นักท่องเที่ยวและชาวเมียนมาร์สามารถใช้บริการอินเตอร์เน็ตได้แล้ว ร้านอาหารบริการอาหารหลากหลายประเภทมากขึ้น สถานีโทรทัศน์ไม่ได้มีช่องเดียวเหมือนแต่ก่อน แต่มีบริษัทเคเบิ้ลทีวีให้บริการหนังนานาชาติ ทั้งฝรั่ง เกาหลีและอินเดีย โรงภาพยนตร์ก็มีหนังต่างชาติให้เลือกชม ดูน่าตื่นตาตื่นใจกว่าสมัยก่อนมากนัก

วันนี้เมียนมาร์เติบโตเป็นประเทศที่เนื้อหอมภายหลังจากการเปิดและปฏิรูปประเทศในช่วงเวลาสองปีที่ผ่านมา ภายใต้การนำของรัฐบาลประธานาธิบดีเต็ง เส่ง กรุงย่างกุ้งไม่ใช่เมืองหลวงของเมียนมาร์อีกต่อไป แต่เป็นนครเนปิดอว์ ซึ่งเกิดขึ้นจากความคิดของพลเอกอาวุโสตาน ฉ่วย อดีตประธานาธิบดีของเมียนมาร์ ด้วยเหตุผลเพื่อความสะดวกในการบริหารงาน เนื่องจากตำแหน่งที่ตั้งของนครเนปิดอว์นั้นตั้งอยู่กลางประเทศพอดี รัฐบาลเมียนมาร์ได้เริ่มสร้างเมืองหลวงแห่งใหม่นี้ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ และเมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ ก็ได้มีการเฉลิมฉลองเมืองหลวงแห่งใหม่และได้ตั้งชื่อเป็นทางการว่า **“เนปิดอว์”** ที่มีความหมายว่า **“มหาราชธานี”** หรือ **“ที่อยู่ของกษัตริย์”**

ฉบับนี้เราภูมิใจนำเสนอนิทรรศการภาพถ่ายเมียนมาร์ ถ่ายโดยกลุ่มสห+ภาพ ให้เสมือนดุจว่าท่านผู้อ่านไปชมภาพถ่ายเหล่านี้ด้วยตนเอง อาจมีหลายภาพเจนตาท่านผู้อ่านบ้างแล้ว และอีกหลายภาพที่ท่านอาจไม่เคยเห็น นิทรรศการนี้จัดขึ้นในโอกาสการฉลองความสัมพันธ์ทั้งสองประเทศ ทั้งที่กระทรวงการต่างประเทศ ถนนศรีอยุธยา และที่ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลเวิลด์ นอกจากภาพถ่ายแล้ว ยังมีหลากหลายบทความเกี่ยวกับเมียนมาร์ เพื่อเพิ่มมุมมองใหม่เกี่ยวกับเมียนมาร์ให้ท่านผู้อ่าน เขียนโดยเอกอัครราชทูต ณ กรุงย่างกุ้ง ผู้อำนวยการกองเอเชีย-

ตะวันออก กระทรวงการต่างประเทศ รักษาการผู้อำนวยการศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร รวมไปถึงบทสัมภาษณ์เอกอัครราชทูตเมียนมาร์ประจำประเทศไทย บทสัมภาษณ์ผู้อยู่เบื้องหลังการจัดทำนิทรรศการภาพถ่ายเมียนมาร์ ซึ่งกองบรรณาธิการหนังสือวิทยุสราญรมย์หวังเป็นอย่างยิ่งว่า การพลิกหน้าหนังสือวิทยุสราญรมย์ จะพาท่านผู้อ่านเดินทางไปเมียนมาร์และเห็นเมียนมาร์ในมุมกว้างขึ้นกว่าการเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนยาวติดต่อกันถึง ๒,๐๐๐ กว่ากิโลเมตร ที่แม้นจะใกล้แสนใกล้ แต่อาจดูไกลห่างไปแสนไกล ด้วยต่างไม่เคยไปมาหาสู่หรือรับทราบเรื่องราวของกันและกัน

หนังสือวิทยุสราญรมย์ไม่ได้มีแต่บทความทางวิชาการ เช่นเดียวกับเล่มอื่น ๆ เราพยายามสรรหาปกิณกะหรือสารคดีเชิงท่องเที่ยวในฉบับ เพื่อให้ถูกใจท่านผู้อ่านมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และติดตามหนังสือของเราทุก ๆ ๓ เดือน ฉบับนี้กองบรรณาธิการขอนำเสนอบทความหลากรสให้ได้อ่านกัน นับแต่เรื่องศาสนายิว หลากหลายหญิงไทยในอิตาลี บทสัมภาษณ์นักเรียนไทยในตุรกี อวลกลิ่นกาแฟเวียดนาม เสาะหาผ้าซิ่น แวะชิมข้าวเหนียมนุ่มเผ่าไท (ทรงดำ) และบทความกึ่งวิชาการอื่น ๆ

หนังสือวิทยุสราญรมย์ทุกเล่มนั้น เกิดจากความตั้งใจของกองบรรณาธิการในการรวบรวมบทความ สรรหารูปภาพ และร้อยเรียงลำดับบทความลงหนังสือ เราหวังอย่างจริงใจว่า ขอให้หนังสือแต่ละเล่มมีเนื้อหาที่ท่านผู้อ่านรอคอยทุก ๆ ๓ เดือน เพื่อให้ท่านผู้อ่านติดตามรายการวิทยุของเราทุกวัน ท่านสามารถรับฟังรายการของสถานีวิทยุสราญรมย์ได้ทางคลื่นวิทยุ AM 1575 kHz ได้ แต่ปัจจุบัน

เทคโนโลยีก้าวไกล ไม่ต้องพึ่งแค่คลื่นวิทยุเท่านั้น หากสัญญาณไม่ชัดเจนหรือรับฟังไม่ได้ สามารถฟังวิทยุได้ทางอินเตอร์เน็ต saranrom.mfa.go.th หรือจะติดต่อผ่าน facebook จากที่อยู่ www.facebook.com/ThaiMFA และทาง YouTube รายการ **"สายตรงบัวแก้ว"** ได้จากเว็บไซต์ www.mfa.go.th ท่านผู้อ่านไม่ต้องกังวลว่าจะพลาดรายการไหนอีกต่อไป เพราะสามารถฟังย้อนหลังได้ตลอดเวลาที่ต้องการ

ท้ายนี้ ขอบอกว่านายสถานีและเจ้าหน้าที่สถานีวิทยุสราญรมย์ทุกคนมีกำลังใจจัดรายการได้ทุกวัน เพราะเราได้ยินเสียงตอบรับจากแฟนรายการทุกท่านอย่างสม่ำเสมอ ลายน้ำหมึกบนไปรษณียบัตรและจดหมายแต่ละฉบับเป็นสิ่งที่พวกเรารอคอย ถ้าส่งไปรษณียบัตรหรือจดหมายแล้วยังไม่ทันใจ ก็สามารถส่งอีเมลมาติชม หรือเล่าเรื่องราวให้เราฟังบ้าง หากท่านผู้อ่านเล่น facebook ช่วย comment หรือกด LIKE มาให้เราบ้าง เสียงสะท้อนของท่านทำให้เรารู้ว่ามีคนฟังรายการเราอยู่ตรงไหนสักแห่งบนโลกใบนี้ ขอขอบคุณล่วงหน้าค่ะ

พบกันใหม่ฉบับหน้านะคะ

ด้วยความปรารถนาดี

(เบญจาภา ทับทอง)

นายสถานีวิทยุสราญรมย์

เมียนมาร์เป็นประเทศที่กำลังเนื้อหอมภายหลังการเปิดและปฏิรูปประเทศในช่วงเวลาสองปีที่ผ่านมาภายใต้การนำของรัฐบาลประธานาธิบดีเต็ง เส่ง การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในเมียนมาร์เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั่วด้าน และเป็นไปในทางที่ดีขึ้นตลอดเวลา

การเปลี่ยนแปลงในเมียนมาร์ทุกวันนี้ ไม่ได้นำมาซึ่งรอยยิ้มที่มากขึ้นของประชาชนเมียนมาร์ อันเป็นผลจากการพัฒนาในด้านต่างๆ ที่เป็นไปอย่างกว้างขวางเท่านั้น แต่ยังนำมาซึ่ง **"ประโยชน์"** และโอกาสทางเศรษฐกิจและธุรกิจใหม่ ๆ เช่นเดียวกันกับการนำมาซึ่ง **"ปัญหา"** และผลกระทบด้านต่าง ๆ ที่เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยแวดล้อมภายในเมียนมาร์ไปจากเดิม ตลอดจนถึงปัจจัยแวดล้อมระหว่างประเทศอื่น ๆ ซึ่งมีเมียนมาร์เป็นศูนย์กลางด้วย

ประเทศไทยในฐานะมิตรประเทศและเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดกันกับเมียนมาร์ มี **"แต้มต่อ"** ที่สำคัญหลายด้านที่จะช่วยให้ได้รับประโยชน์จาก

เมียนมาร์ : มุมมองใหม่

พิษณุ สุวรรณะชฎ
ภาพประกอบจากอินเตอร์เน็ต

การเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ในเมียนมาร์ โดยเฉพาะจากการร่วมมือทั้งในระดับทวิภาคี อาเซียน และพหุภาคีที่กว้างไกลออกไป บนพื้นฐานของข้อคำนึงเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ทั้งสองประเทศมีอยู่ร่วมกัน

อย่างไรก็ดี ในช่วงสองปีแห่งการเปลี่ยนแปลงภายในเมียนมาร์ มีการตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการเคลื่อนตัวของประเทศไทยในเมียนมาร์ ซึ่งแม้จะเป็นเพื่อนบ้านใกล้ชิด แต่ดูเหมือนจะมีท่าที **"รีรอ"** และเชื่องช้า โดยเฉพาะหากจะเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ที่ห่างไกลออกไป ซึ่ง **"คึกคัก"** และแข็งขันกระตือรือร้นกว่า ยังผลให้ **"โอกาส"** สำคัญ ๆ ทางเศรษฐกิจและธุรกิจต่าง ๆ ที่จะมีความสำคัญอย่างยิ่งในอนาคต หลายสิ่งหลายอย่างหลุดมือไปจากไทยและตกไปเป็นประโยชน์ของผู้ที่อยู่ห่างไกลออกไป ปรากฏการณ์ **"รีรอ"** และความเชื่องช้าของไทยที่เกิดขึ้นนี้ย่อมมีสาเหตุ แต่จะมีเหตุมีผลหรือไม่เป็นเรื่องที่น่าสนใจและควรค่าแก่การศึกษา

บทความนี้ จะพยายามวิเคราะห์ถึงสภาพพื้นฐานที่เป็นปัจจัยเหนี่ยวรั้งการเคลื่อนตัวของไทยในเมียนมาร์ที่กำลังเต็มไปด้วยผลประโยชน์และโอกาสด้านต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม ไม่ประสงค์จะให้บทความนี้เป็นเรื่องราวด้านวิชาการที่เคร่งครัด เพียงแต่จะนำเสนอข้อเท็จจริง ข้อสังเกต และข้อคิดเห็นต่าง ๆ จากสายตาของผู้ทำงานในพื้นที่ สัมผัสโดยตรงอยู่กับข้อมูลพัฒนาการต่าง ๆ ในเมียนมาร์ ด้วยความหวังที่ไม่ประสงค์จะเห็นสังคมไทย **"ตกขบวน"** การพัฒนากำลังเดินทางรุดหน้าไปอย่างรวดเร็วในมิตรประเทศใกล้ชิดของไทยที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากนี้

การรับรู้พื้นฐานของไทยต่อเมียนมาร์

การรับรู้ของไทยต่อเมียนมาร์น่าจะเป็นปัจจัยสำคัญเบื้องต้นที่ทำให้การเคลื่อนตัวของสังคมไทยต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ ในเมียนมาร์เป็นไปในท่วงที

รีรอและเชื่องช้า เนื่องจาก (๑) การรับรู้ของสังคมต่อเมียนมาร์ได้รับอิทธิพลอย่างมากจากกระบวนการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ (๒) ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเมียนมาร์ที่สังคมไทยบริโภคตลอดมาในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลที่มักเป็นไปในทางลบ (๓) สังคมไทยมีความตื่นตัวไม่มากพอกับสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่สำคัญในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รวมถึงเมียนมาร์

ผลจากปัจจัยทั้งสามข้างต้นทำให้การรับรู้ของไทยต่อเมียนมาร์เบี่ยงเบนไปจากข้อเท็จจริงอย่างมากจนอาจไม่ผิดที่จะสรุปว่า หาก **"ไม่ผิดมากก็ผิดหมด"** และการรับรู้ที่คลาดเคลื่อนย่อมเป็นอุปสรรคปิดกั้นความใส่ใจและขีดความสามารถในการมองของสังคมไทยให้เห็นถึง **"โอกาส"** ด้านต่าง ๆ ที่กำลังเกิดขึ้นในเมียนมาร์ รวมถึงกระบวนการเข้าถึงและทำงานเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างสองประเทศ

ภาพลักษณ์ของเมียนมาร์ในการรับรู้ของสังคมไทยโดยทั่วไป ในทางการเมืองมักเข้าใจเมียนมาร์ว่ายังคงเป็นเผด็จการทหาร มีระบบการปกครองที่กดขี่ประชาชน สิทธิเสรีภาพของประชาชนถูกจำกัด ความขัดแย้งภายในสังคมระหว่างทั้งตัวบุคคลและองค์กรที่เป็นรัฐบาลกับพรรคฝ่ายค้านยังดำรงอยู่ การสู้รบและความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลที่ประกอบขึ้นด้วยตัวแทนชาวพม่าเป็นส่วนใหญ่กับชนกลุ่มน้อยฝ่ายต่าง ๆ ที่มีรากเหง้าจากประวัติศาสตร์ยังคงเป็นปัญหาและทำให้เมียนมาร์เป็นสังคมแห่งความขัดแย้งและแตกแยก

ในด้านเศรษฐกิจ เมียนมาร์ถูกมองว่ามีระบบเศรษฐกิจปิดและล้าหลัง เนื่องจากได้โดดเดี่ยวตนเองมายาวนาน และถูกซ้ำเติมด้วยผลของการคว่ำบาตรจากนานาชาติ มีการทึกทักกันไม่น้อยว่า การปิดประเทศและสังคมภายใต้เผด็จการทหารในช่วงหลายทศวรรษ ได้ทำให้ชาวเมียนมาร์ขาดการติดต่อกับนานาชาติและมีผู้คนจำนวนน้อยมากที่มีโอกาสเดินทางไปต่างประเทศ การถูก

คว่ำบาตรจากนานาชาติทำให้การค้าระหว่างเมียนมาร์กับนานาชาติเป็นศูนย์ เศรษฐกิจของเมียนมาร์ไม่มีการเจริญเติบโตหรืออาจติดลบ คนไทยจำนวนไม่น้อยเข้าใจถึงขั้นที่ว่า เมียนมาร์มีสภาพไม่แตกต่างไปจากลาว กัมพูชา และเวียดนามหลังสงคราม ทั้งที่รู้ดีว่าเมียนมาร์ไม่เคยผ่านสงครามใหญ่และได้รับผลกระทบน้อยมากทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมจากผลของสงครามเย็น

ในด้านสังคม อิทธิพลของการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ของสังคมไทยตลอดจนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่ขาดวัตถุวิสัยและสมดุล ทำให้มุมมองของสังคมไทยต่อเมียนมาร์เจือด้วย **"อคติ"** เสมอ คนไทยจำนวนไม่น้อยมองสังคมเมียนมาร์ว่าเต็มไปด้วยความโหดร้ายรุนแรง สังคมเมียนมาร์ถูกมองเป็นสังคมล้าหลังเพียงเพราะเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของเมียนมาร์ที่แตกต่างไปจากไทย อาทิ การนุ่งโสร่งและเคี้ยวหมาก โดยมิได้ยกประโยชน์ให้แม้แต่น้อยกับการยืนหยัดและคงทนของวัฒนธรรมเมียนมาร์ต่อสิ่งท้าทายแปลกใหม่เนื่องจากเป็นวัฒนธรรมที่มีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตของสังคม

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การรับรู้ของสังคมไทยยังยึดติดกับภาพเก่า ๆ ที่มองว่า เมียนมาร์ยังคงถูกโดดเดี่ยวและไม่มีสิ่งดึงดูดใจมากเพียงพอสำหรับประเทศภายนอก อีกทั้งยังเฝ้าจับตามองด้วยความระแวงสงสัยถึงความจริงจังและจริงใจของทางการเมียนมาร์ในการเปิดและปฏิรูปประเทศว่าจะดำเนินไปได้อย่างราบรื่นเรียบร้อยหรือไม่

ข้อเท็จจริงและการรับรู้ใหม่ที่จำเป็นสำหรับสังคมไทย

การมองเมียนมาร์ตามข้อเท็จจริงจึงน่าจะเป็นความจำเป็นเบื้องแรกสำหรับสังคมไทย หากประสงค์ให้ความสัมพันธ์ไทย-เมียนมาร์เจริญงอกงามและ **"การต่อยอด"** ความสัมพันธ์ฉันมิตรเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันในภาพรวมเกิดขึ้นได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ การนี้จำเป็นที่ไทยจะต้องทำใจให้เป็นกลางและพยายามมองเมียนมาร์ด้วยสายตาแห่งความเข้าใจ เนื่องจากพัฒนาการต่าง ๆ ที่กำลังเกิดขึ้นในเมียนมาร์ทุกวันนี้รวดเร็วและเป็นไปในทางที่ดีขึ้นโดยตลอด จนยากที่จะเชื่อได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ที่เป็น **"ของจริง"** ตราบใดที่การมองเข้ามาในเมียนมาร์ยังตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเคลือบแคลงใจและอคติ

พัฒนาการทางการเมืองในเมียนมาร์ทุกวันนี้เป็นไปอย่างทั่วด้านและฉับพลัน แน่นอนว่าหลายสิ่งหลายอย่างอาจจะยังล่าช้าและมีการตัดสินใจที่มีลักษณะรวมศูนย์ อันเป็นผลจากความคุ้นเคยกับระบบการบริหารราชการที่เป็นมรดกตกทอดจากรัฐบาลทหารในอดีต แต่ผู้นำเมียนมาร์ทุกชั้นทุกระดับก็พยายามอย่างเต็มที่ที่จะปรับเปลี่ยนระบบ กระบวนการคิด การทำงาน และการบริหารราชการแผ่นดินให้มีประสิทธิภาพและทันสมัยมากขึ้น การเมืองในเมียนมาร์ปัจจุบันมีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด แม้จะยังไม่อยู่ในระดับเดียวกับประเทศที่ก้าวหน้าและทันสมัยอื่น ๆ รัฐบาลภายใต้การนำของประธานาธิบดีเต็ง เส่ง ก็ถือได้ว่าเข้าสู่อำนาจการบริหารบ้านเมืองตามวิถีทางที่เป็นประชาธิปไตยในรูปแบบหนึ่ง และบริหารราชการแผ่นดินโดยยึดหลักนิติรัฐและความเสมอภาคด้านกฎหมาย การทำงานของสถาบันการเมืองต่าง ๆ อาทิ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ก็เป็นไปบนพื้นฐานแห่งความเปิดกว้าง การอภิปรายเพื่อออกกฎหมายสำคัญ ๆ เป็นไปอย่างกระชับสร้างสรรค์ และที่สำคัญคือตั้งอยู่บนความสมดุลระหว่างผลประโยชน์ของรัฐและประชาชนชาวเมียนมาร์กับการนำพาประเทศสู่ความก้าวหน้าและเป็นสากล

พัฒนาการที่สำคัญมากทางการเมืองในเมียนมาร์ในช่วงที่ผ่านมาคือการสร้างความสมานฉันท์และปรองดองภายในชาติ นับแต่การให้อิสรภาพแก่นางออง ซาน ซู จี ผู้นำการเมืองฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาลทหารในอดีตและนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตยผู้ได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ ความเป็นปฏิปักษ์กันระหว่างนางออง ซาน ซู จี และรัฐบาลเมียนมาร์ไม่ปรากฏให้เห็นอีกต่อไป ไม่มีผู้ใดเคยได้ยินคำวิพากษ์วิจารณ์ที่ไม่สร้างสรรค์และต่อต้านตัวประธานาธิบดีเต็ง เส่ง และรัฐบาลเมียนมาร์จากปากของนางออง ซาน ซู จี เช่นเดียวกับที่ไม่มีใครเคยได้ยินถ้อยคำทางลบจากประธานาธิบดีเต็ง เส่ง และรัฐบาลเมียนมาร์ต่อตัวนาง ในทางกลับกันนานาชาติต่างได้เห็นบทบาททางการเมืองของนางและประธานาธิบดีเต็ง เส่ง ที่มีวัตถุประสงค์เดียวกัน

กล่าวคือ การ **"ชูธงเมียนมาร์"** เพื่อนำพาประเทศสู่เส้นทางของการปฏิรูปและความก้าวหน้า การเมืองในเมียนมาร์ทุกวันนี้จึงมีลักษณะโดดเด่นเป็นการเฉพาะ กล่าวคือ มิใช่การเมืองของรัฐบาลและพรรคฝ่ายค้าน แต่เป็นการเมืองของผู้ที่ล้วนเป็นแนวร่วมของการปฏิรูปประเทศ การนำพาเมียนมาร์สู่ความเป็นประชาธิปไตย ก้าวหน้า และเป็นสากล

นอกจากนั้น พัฒนาการทางการเมืองที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การปรองดองระหว่างรัฐบาลกับชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ที่ก่อนหน้านี้จับอาวุธประหัตประหารกัน ความขัดแย้งกันในอดีตดังกล่าวส่งผลให้พื้นที่ชายแดนเมียนมาร์กับประเทศเพื่อนบ้านรอบ ๆ รวมทั้งไทย เป็นอาณาบริเวณแห่งภยันตรายและปัญหาหลากหลายรูปแบบ ในวันนี้ความขัดแย้งดังกล่าวได้คลี่คลายไป คู่ความขัดแย้งต่างตกลงวางอาวุธที่ใช้ประหัตประหารกันระหว่างคนต่างชาติพันธุ์ในสังคมเดียวกัน กระบวนการปรองดองภายในชาติ วางอาวุธหยุดยิงและการเจรจา เพื่อไปสู่การลงนามในข้อตกลงสันติภาพเดินหน้าด้วยความแข็งขันและมุ่งมั่น พื้นที่ชายแดนเมียนมาร์กับเพื่อนบ้านโดยรอบทุกวันนี้จึงแปรสภาพจากพื้นที่ที่มากด้วยปัญหากลายเป็นพื้นที่ที่ปัจจุบันเต็มไปด้วยโอกาส

ด้านสิทธิเสรีภาพของประชาชนก็เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายต่าง ๆ ที่ในอดีตสะท้อนความเป็นสังคมที่สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนถูกปิดกั้นล้วนถูกยกเลิกไปจนหมด ตัวอย่างที่สำคัญ คือ กฎหมายเกี่ยวกับการตรวจสอบสิ่งพิมพ์ซึ่งเคยห้ามเสรีภาพ

ในการแสดงออกได้ถูกยกเลิกไป และส่งผลให้รายงานข่าวสารบ้านเมืองตลอดจนความคิดเห็นต่าง ๆ เป็นไปได้อย่างกว้างขวาง จำนวนสื่อสิ่งพิมพ์ทุกประเภทเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด รวมทั้งการเพิ่มขึ้นของสื่อวิทยุและโทรทัศน์อย่างแพร่หลาย รายการข่าวสารทางสื่อโทรทัศน์และวิทยุได้รับการพัฒนาใกล้เคียงมาตรฐานสากล มีรายการโทรทัศน์และรายการวิทยุที่หลากหลายสามารถเทียบเคียงได้กับของประเทศเพื่อนบ้านที่มีระดับการพัฒนาสูงกว่า และด้วยเพราะการพัฒนาด้านสิทธิเสรีภาพนี้เองที่มีผลให้ผู้มาเยือนเมียนมาร์ในช่วงหลัง ๆ นี้ได้เห็นรอยยิ้มที่เพิ่มขึ้นของชาวเมียนมาร์

ในด้านสังคมที่คาบเกี่ยวกับการเมือง พัฒนาการที่สำคัญมากและจะเกื้อกูลต่ออนาคตอันรุ่งเรืองของเมียนมาร์ น่าจะได้แก่การเปิดเสรีด้านโทรคมนาคม โดยเฉพาะในสาขา ICT ซึ่งปัจจุบันทางการเมียนมาร์นอกจากเอาจริงเอาจังแล้วยัง **“ใจกว้าง”** มาก กล่าวคือในช่วงกว่าหนึ่งปีที่ผ่านมาที่ชาวเมียนมาร์ปราศจากอินเตอร์เน็ต บัดนี้ระบบอินเตอร์เน็ตในเมียนมาร์ได้เกิดขึ้นและพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว แม้ประสิทธิภาพของระบบอาจจะยังไม่ดีเพราะอยู่ในขั้นเริ่มต้น แต่สถิติประชากรที่สามารถเข้าถึงระบบอินเตอร์เน็ตที่สูงถึงร้อยละ ๕ ในช่วงระยะเวลาเพียงหนึ่งปี กับความสามารถของชาวเมียนมาร์ที่สามารถเข้าถึงหน้าสื่อสังคม (social media) ตะวันตกได้อย่างเสรี และสามารถใช้ประโยชน์ในด้านการเรียนรู้และเชื่อมโยงพัฒนาการภายในประเทศสู่โลกภายนอก คือตัวแปรสำคัญที่สร้างเสริมภูมิคุ้มกันให้แก่พัฒนาการทางการเมืองในเมียนมาร์ รวมทั้งลดโอกาสความพยายามที่จะหวนนำเมียนมาร์คืนสู่วันเวลาแห่งความทุกข์ยากจากระบอบการปกครองในอดีต

ด้านเศรษฐกิจ ความเข้าใจว่าในช่วงการปิดประเทศและถูกคว่ำบาตรจากนานาชาติส่งผลให้สภาวะเศรษฐกิจและการพัฒนาธุรกิจในเมียนมาร์เป็นศูนย์ น่าจะเป็นข้อผิดพลาดสำคัญ เพราะเมื่อพิจารณาจากผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ในอดีตนับตั้งแต่ปี ๒๕๒๘ มีภาวการณ์ที่เศรษฐกิจเมียนมาร์

ติดลบอยู่ในช่วงสั้น ๆ เฉพาะในช่วงที่มีวิกฤติการณ์การเมืองร้ายแรงในประเทศ เช่น ในปี ๒๕๓๑ (ค.ศ. ๑๙๘๘) ส่วนที่เหลือเศรษฐกิจสามารถเติบโตอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจทั้งสิ้น (ดูแผนภาพที่ ๑) ผลของพัฒนาการทางเศรษฐกิจดังกล่าวนี้ได้ทำให้สังคมเมียนมาร์มีทุกสิ่งทุกอย่างที่สังคมอื่น ๆ มี ปัจจุบันในกรุงย่างกุ้งมีห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ไม่น้อยกว่า ๕ แห่ง ร้านสะดวกซื้อและวิถีการดำเนินชีวิตที่ทันสมัย แม้จะไม่ดีเท่าแต่ก็ถือว่าไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าเมืองสำคัญอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

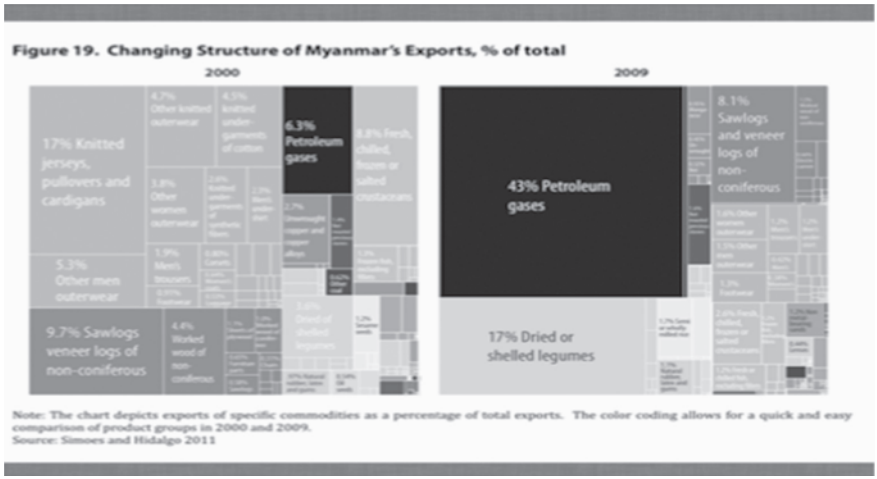

แผนภูมิที่ ๑ : อัตราการเจริญเติบโตของผลผลิตมวลรวมประชาชาติของเมียนมาร์ ระหว่างปี ๒๔๙๓ - ๒๕๕๓

ที่มา : Asian Develpment Bank (ADB), **"Myanmar in Transition: Opportunities and Challenges"**,

ความเชื่อที่ว่าเมียนมาร์ยากจนก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ไม่ถูกต้องเพราะแม้จะมีช่องว่างทางสังคมที่กว้างขวาง แต่ทางการเมียนมาร์ก็มีนโยบายแน่ชัดที่จะเร่งพัฒนาเศรษฐกิจและเพิ่มสัดส่วนประชากรชนชั้นกลางเพิ่มขึ้นเพื่อลด

ช่องว่าง ที่น่าสนใจยิ่งกว่านั้นคือ ศักยภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเมียนมาร์ถือว่าเข้มแข็งมาก เนื่องจากร่ำรวยทรัพยากรมีค่าโดยเฉพาะอย่างยิ่งก๊าซธรรมชาติและปิโตรเลียม ไม่นับรวมถึงอัญมณี แร่ สินแร่สำคัญต่าง ๆ คุณภาพของดินเพื่อการเกษตรก็อุดมสมบูรณ์และแปดเปื้อนมลพิษน้อย หากพิจารณาโครงสร้างการส่งออกของเมียนมาร์ตามแผนภูมิที่ ๒

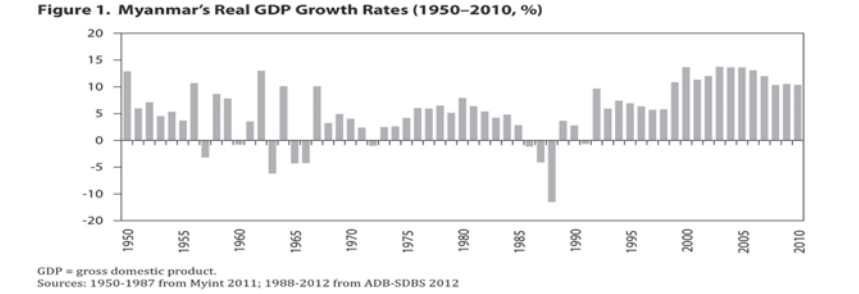

แผนภูมิที่ ๒ : แผนภูมิแสดงการเปลี่ยนแปลง
โครงสร้างการส่งออกของเมียนมาร์

แผนภูมิที่ ๒ พบว่า ในทศวรรษที่ผ่านมาโครงสร้างรายได้ของเมียนมาร์จากการส่งออกเปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัด จากแหล่งรายได้หลักกว่าร้อยละ ๔๐ ของประเทศในปี ๒๕๔๓ ที่มาจากสิ่งทอและผลผลิตขั้นปฐมภูมิต่าง ๆ ฯลฯ ได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นรายได้ที่มาจากการค้าก๊าซธรรมชาติและปิโตรเลียม ที่น่าติดตามด้วยก็คือ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างรายได้ดังกล่าวเกิดขึ้นในภาวการณ์ที่เมียนมาร์ยังถูกคว่ำบาตรจากนานาชาติและการทำธุรกิจระหว่างประเทศของเมียนมาร์ที่เต็มไปด้วยข้อจำกัด วันนี้โอกาสและช่องทางธุรกิจต่าง ๆ เปิดกว้างจากผลของการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ในเมียนมาร์และ

สิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ จึงน่าจับตามองว่า การบริหารจัดการความมั่งคั่งจากทรัพยากรธรรมชาติที่เมียนมาร์มีอยู่มากมาย จะทำให้โครงสร้างรายได้ของเมียนมาร์ปรับโฉมไปในทิศทางใดหลังจากนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างเมียนมาร์กับนานาชาติเป็นประเด็นที่มีความสำคัญมากและจำเป็นที่ต้องติดตามใกล้ชิด เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่เปิดโอกาสทางธุรกิจและช่องทางใหม่ ๆ ทางเศรษฐกิจ ในอดีตที่เมียนมาร์โดดเดี่ยวทั้งจากนโยบายปิดประเทศและการคว่ำบาตรจากนานาชาติ ในวันนี้เมียนมาร์ **"เนื้อหอม"** ด้วยศักยภาพที่จะนำมาซึ่งผลประโยชน์ด้านต่าง ๆ ทุกภาคส่วนของเมียนมาร์ไม่ว่ารัฐบาล พรรคการเมืองฝ่ายค้าน ผู้นำการเมืองและการทหารที่ต่างล้วนเป็นบุคคลที่ต้องการผลักดันการปฏิรูป ต่างร่วมแรงร่วมใจ **"ชูธง"** เมียนมาร์เพื่อเดินหน้าประเทศ ปัจจัยทั้งสองด้านที่เกื้อหนุนซึ่งกันและกันนี้จะช่วยให้เมียนมาร์เดินหน้าต่อไปได้อย่างรวดเร็ว เพราะในวันที่ถูกโดดเดี่ยวและการคว่ำบาตรเมียนมาร์ก็สามารถเดินหน้าภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ ได้อย่างอดทน ดังนั้น ในปัจจุบันที่อุปสรรคทั้งหลายสูญสลายไป เส้นทางพัฒนาของเมียนมาร์ในอนาคตจึงเปิดกว้างขวางและไม่ทุรกันดารอย่างเคย ผู้ที่เตรียมพร้อมและปรับตัวจะสามารถร่วมเดินทางไปบนเส้นทางการพัฒนาเมียนมาร์ได้ ซึ่งควรรวมถึงไทยด้วย

มุมมองใหม่ของสังคมไทยต่อเมียนมาร์

ข้อมูลข้างต้นสะท้อนถึงการรับรู้ที่คลาดเคลื่อนของสังคมไทยต่อเมียนมาร์ ซึ่งหากปราศจากการปรับให้ถูกต้องแล้ว มุมมองและการดำเนินการของไทยในกระบวนการเชื่อมโยงและเข้าถึงเมียนมาร์ย่อมประสบปัญหา อีกทั้งจะลดพลังแห่งความตื่นตัวกระตือรือร้นของไทยในการเข้ามาแสวงหา **"ที่ยืน"** ในเมียนมาร์โดยปริยายด้วย และท้ายที่สุด **"โอกาส"** ด้านต่าง ๆ ที่กำลังก่อตัวขึ้นในเมียนมาร์ย่อมหลุดลอยไป

ไทยในบริบทของความสัมพันธ์ระหว่างเมียนมาร์กับโลกภายนอกมีข้อได้เปรียบประเทศอื่น ๆ ที่กำลังแห่เข้ามาในเมียนมาร์อยู่สองประการ คือ (๑) การที่ไทยมีทำเลที่ตั้งติดกับเมียนมาร์ โดยมีพรมแดนทางบกร่วมกันยาวถึง ๒,๔๐๑ กิโลเมตร (๒) ปัจจัยที่สังคมไทยอาจ **"คาดไม่ถึง"** หรือไม่เชื่อว่าจะเป็นจริงคือ ทัศนคติของสังคมเมียนมาร์ต่อไทยนั้นดีมาก เพราะเมียนมาร์ไม่มี **"ปมด้อย"** ทางประวัติศาสตร์ ในทางกลับกัน เมียนมาร์มองไทยในฐานะ **"มิตรแท้"** ที่สนับสนุนเกื้อกูลเมียนมาร์มาโดยตลอดแม้ในยามประสบปัญหาและโดดเดี่ยว รวมทั้งยังมองไทยเป็นหนึ่งใน **"แม่แบบ"** ของความสำเร็จในการพัฒนาประเทศด้วย

หากไทยเป็นเจ้าของ **"แต้มต่อ"** ดังกล่าว สิ่งที่ควรคำนึงให้มากคือไทยสามารถใช้ประโยชน์อย่างไรจากปัจจัยเกื้อหนุนสองประการข้างต้นเพื่อการพัฒนาความสัมพันธ์และผลประโยชน์ร่วมกันทั้งสองประเทศในด้านการเมือง ความมั่นคง สังคม วัฒนธรรม และที่สำคัญยิ่งคือเศรษฐกิจ

แน่นอนว่าการปรับเปลี่ยนมุมมอง วิธีคิด และกระบวนการเชื่อมโยงกับเมียนมาร์เพื่อทำงานด้วยกันอย่างสร้างสรรค์คือสิ่งที่พึงกระทำ เพราะหากไทยไม่สามารถสังเคราะห์วิธีคิดและกระบวนการทำงานอย่างใหม่กับเมียนมาร์ได้

โอกาสที่ไทยจะได้รับผลประโยชน์ที่รอกองอยู่หน้าบ้านย่อมเป็นไปได้ยาก และหากผลประโยชน์ดังกล่าวกลับตกถึงมือของผู้อื่นที่อยู่ห่างไกลออกไป แต่มีพลัง มุมมอง และกลยุทธ์ที่แข็งขันและสร้างสรรค์กว่า ย่อมเป็นเรื่องที่น่าเสียดาย

ในส่วนต่อไปของบทความนี้จะนำเสนอแนวคิดในการปรับมุมมองของสังคมไทยต่อเมียนมาร์ และกระบวนการเชื่อมโยงและเข้าถึงเมียนมาร์ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปรวม ๖ ประการ ดังนี้

๑. มองเมียนมาร์อย่างวัตถุวิสัย

การมองเมียนมาร์อย่างวัตถุวิสัย ไร้อคติ เป็นสิ่งจำเป็นเบื้องต้น เพื่อให้สังคมไทยมีความเข้าใจที่ถูกต้องและเปิดมุมมองให้สังคมไทยเห็นถึงโอกาสที่จะร่วมมือกับเมียนมาร์ในการทำงาน เพื่อให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกัน ข้อเท็จจริงที่เสนอไว้เบื้องต้นเชื่อว่าน่าจะช่วยได้ไม่มากก็น้อยให้สังคมไทยสามารถปรับการรับรู้ต่อเมียนมาร์ในภาพที่ถูกต้องได้มากขึ้น

๒. มองเมียนมาร์ให้เห็นทั้งประเทศ

สังคมไทยยังคงมองเมียนมาร์แยกเป็นส่วน ๆ ดังจะสังเกตได้จากรายงานจากสื่อที่วางน้ำหนักความสนใจส่วนใหญ่ที่โครงการเศรษฐกิจพิเศษทวาย เป็นต้น ในพื้นที่ชายแดนไทย-เมียนมาร์ก็เช่นเดียวกัน การมองของไทยเข้าไปในเมียนมาร์ยังคงเห็นภาพพื้นที่ฝั่งตรงข้ามแคบ ๆ ทั้งที่ปัจจุบันมีพัฒนาการทางบวกมากมายในบริบทของความสัมพันธ์ไทย-เมียนมาร์ ซึ่งล้วนเป็นประโยชน์สำหรับไทยมาก และจะเป็นประโยชน์สำหรับสังคมไทยมากกว่าหากจะสามารถมองเมียนมาร์ให้เห็นทั่วถึงทั้งประเทศ กล่าวคือเห็นพัฒนาการในเมียนมาร์ทั่วด้าน และเห็นถึงความเชื่อมโยงของโครงการพัฒนาต่าง ๆ ของเมียนมาร์เนื่องจากโครงการเหล่านี้ถูกออกแบบมาให้เชื่อมโยงเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ตัวอย่างที่สำคัญคือโครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษขนาดใหญ่ ๓ โครงการ ได้แก่ เจ้าผิวในรัฐยะไข่ ติละวาในกรุงย่างกุ้ง และทวายในภาคตะนาวศรี โครงการทั้งสามนี้

จะเป็นโครงการพัฒนาที่จะพลิกโฉมหน้าเศรษฐกิจของเมียนมาร์ในอนาคตไม่ช้านี้

โครงการทวายนั้นไม่มีข้อกังขาว่าเป็นโครงการที่มีประโยชน์ยิ่งไม่เฉพาะต่อเมียนมาร์เท่านั้น แต่ไทยและประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะได้รับประโยชน์อย่างทั่วหน้า เนื่องจากเป็นโครงการที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์สำหรับภูมิภาค อย่างไรก็ดีโครงการทวายเป็นโครงการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมหนัก ยิ่งใหญ่ ใช้เงินทุนมหาศาล อาศัยเวลา และเกือบเรียกได้ว่าเริ่มต้นจากศูนย์ ดังนั้น จึงเป็นโครงการที่ท้าทายความสามารถของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายสูงมาก ต่างจากโครงการติละวาในย่างกุ้ง ซึ่งได้รับการออกแบบให้เป็นโครงการเพื่อรองรับ "Green and Clean Industry" ญี่ปุ่นได้รับเลือกจากทางการเมียนมาร์ให้เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียใหญ่ในโครงการติละวานี้ แต่ไม่ได้หมายความว่านักลงทุนต่างชาติอื่นจะถูกปิดกั้นไม่ให้เข้ามาทำธุรกิจในโครงการนี้ได้ หากภายใต้นิยามคำว่า "Green and Clean Industry" หมายถึงอุตสาหกรรมประกอบรถยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ ไทยย่อมสามารถมีส่วนเกาะเกี่ยวในห่วงโซ่การผลิตในอุตสาหกรรมทุกประเภทที่จะเกิดขึ้นในโครงการติละวาได้ เพราะล้วนเป็นสาขาที่ไทยมีประสบการณ์และมีศักยภาพ อาทิ ชิ้นส่วนยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ขอเพียงแต่ให้สังคมไทยมองข้ามพื้นที่ชายแดนและมองให้เห็นเมียนมาร์ทั่วถึง แล้วเห็นถึงความเชื่อมโยงของโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในเมียนมาร์เท่านั้น

๓. มองเมียนมาร์แล้วเห็นถึงปริมณฑลโดยรอบเมียนมาร์

นอกจากการมองเมียนมาร์อย่างทั่วถึงแล้ว หากจะให้ได้ประโยชน์มากยิ่งขึ้นควรให้เห็นเลยจากเมียนมาร์ออกไปด้วย ด้วยเหตุที่การเปิดประเทศและปฏิรูปทำให้เมียนมาร์ตั้งอยู่ในชัยภูมิที่สำคัญเนื่องจากเป็น **"ประตู"** ไปสู่ตลาดขนาดพันล้านคนถึงสองตลาดในจีนและอินเดีย ในอนาคตการติดต่อเชื่อมโยง

ของไทยและประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไปยังจีนและอินเดีย ผ่านเส้นทางขนส่งทางบกหลีกไม่พ้นที่จะต้องอาศัยเมียนมาร์เป็นทางผ่าน และพัฒนาการต่าง ๆ ในภูมิภาคเกี่ยวกับความเชื่อมโยง (connectivity) ในภูมิภาคก็เดินหน้าไปตามแนวทางนั้น อาทิ โครงการเชื่อมโยงเส้นทางถนนระหว่างไทย-เมียนมาร์-อินเดีย ตามภาพที่ ๔ เป็นต้น

ภาพที่ ๔ : แผนที่เส้นทางเชื่อมโยงสามประเทศ ไทย-เมียนมาร์-อินเดีย

โครงการพัฒนาหลายโครงการในเมียนมาร์ที่จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและการพัฒนาทางเศรษฐกิจในประเทศ แม้จะอยู่ห่างไกลประเทศไทย แต่ไม่ได้หมายความว่าไทยจะไม่ได้ประโยชน์ใด ๆ จากโครงการเหล่านั้น เพราะเมื่อพิจารณาในรายละเอียด อาจจะมีช่องทางและโอกาสสำหรับผลประโยชน์ของไทยจากโครงการพัฒนาในเมียนมาร์ในพื้นที่อื่น อาทิ โครงการเจ้าผิว รัฐยะไข่ ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาท่อส่งก๊าซธรรมชาติและน้ำมัน ตลอดจนเส้นทางถนน (และในอนาคตอาจมีรางรถไฟด้วย) ซึ่งเริ่มต้นทางที่ชายฝั่งมหาสมุทรอินเดียที่เมืองเจ้าผิว พาดผ่านเมียนมาร์ไปสุดปลายทางที่เมืองคุนหมิง ในมณฑลยูนนาน และต่อไปยังเมืองหนานหนิง มณฑลกว่างสีของจีนตามภาพที่ ๕

ภาพที่ ๕ : แผนที่แสดงแนวท่อน้ำมันและก๊าซธรรมชาติในโครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษเจ้าผิว รัฐยะไข่

โครงการดังกล่าวแม้อยู่ในเมียนมาร์ แต่เป็นไปตามยุทธศาสตร์ของจีน ทั้งเพื่อการเปิดทางออกสู่มหาสมุทรอินเดีย และการนำก๊าซธรรมชาติและน้ำมันจากแหล่งผลิตในทะเลอันดามันของเมียนมาร์ไปผลิตกระแสไฟฟ้าเพื่อการเปิดภาคใต้และตะวันตกของจีนเพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ดังนั้น หลังโครงการนี้ได้แล้วเสร็จและเริ่มขนส่งลำเลียงเชื้อเพลิงจากเมียนมาร์ไปจีนเมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๕๖ คาดการณ์ได้ว่า พัฒนาการทางเศรษฐกิจในภาคใต้และตะวันตกของจีนจะขยายตัวอีกมาก และน่าจะมีโอกาสทางเศรษฐกิจและธุรกิจอีกไม่น้อยที่ไทยจะสามารถคว้าไว้ได้

การมองปริมณฑลรอบเมียนมาร์จากผลของการเปิดและปฏิรูปประเทศไม่ควรจำกัดเฉพาะในมุมของพัฒนาการบนผืนแผ่นดินเท่านั้น ในทะเลอันดามันและมหาสมุทรอินเดียในภาพรวมก็มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงด้วย ในอดีตทะเลอันดามันเต็มไปด้วยทรัพยากรประมง ทรัพยากรทางทะเลหลากหลายและมีความสงบ แต่ปัจจุบันนานาประเทศต่างจับตามองและรุกคืบหน้าอย่างรวดเร็วในการเข้ามายึดครองผลประโยชน์ที่อุดมสมบูรณ์ดังกล่าว จึงเป็นไปได้สูงมากว่าการสำรวจและขุดเจาะทรัพยากรปิโตรเลียมในทะเลอันดามันจะเพิ่มขึ้น การสัญจรทางทะเลของเรือสินค้าในอ่าวเมาะตะมะจะหนาแน่นขึ้น

เช่นเดียวกับการเข้ามาแสวงผลประโยชน์จากทรัพยากรประมงที่มีอยู่มากมายในมหาสมุทรอินเดียรอบชายฝั่งเมียนมาร์ ขณะเดียวกันพัฒนาการต่าง ๆ ในเมียนมาร์และภูมิภาค ตลอดจนสมการการเมืองระหว่างประเทศก็อาจส่งผลให้ความสงบเรียบร้อยในทะเลอันดามันและมหาสมุทรอินเดียในภาพรวมกลายเป็นประเด็นสำคัญด้านการเมืองและความมั่นคงใหม่ในภูมิภาค ดังนั้นจึงจำเป็นที่ไทยต้องมองภาพพัฒนาการเหล่านี้ให้ออกและเตรียมการเสียแต่เนิ่น ๆ เพื่อเตรียมรับมือกับทั้ง **"ผลประโยชน์"** ที่จะเกิดขึ้นได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย และ **"ผลกระทบ"** ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

๔. มองเมียนมาร์อย่างมีกรอบเวลา

เมื่อกล่าวถึงโอกาสของไทยในเมียนมาร์ จำเป็นด้วยเช่นกันที่ต้องให้ความสำคัญกับกรอบเวลา และช่วงที่ถือเป็น **"โอกาสทอง"** ของไทยที่ปรากฏในขณะนี้คือระยะเวลาสั้น ๆ จากปัจจุบันถึงปี ๒๕๕๘ ในวันที่เมียนมาร์จะมีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งใหม่

เป็นปรากฏการณ์ที่ไม่อาจโต้แย้งได้ว่า การเปิดและปฏิรูปประเทศกำลังเดินหน้าคู่ไปกับการพัฒนาการทางการเมืองเพื่อนำประชาธิปไตยในรูปแบบที่เหมาะสมสู่สังคมเมียนมาร์ ดังจะเห็นได้ว่า รัฐบาลเมียนมาร์ได้ตั้งเป้าหมายให้โครงการพัฒนาต่าง ๆ ให้ปรากฏผลที่จับต้องได้ในปี ๒๕๕๘ ทั้งสิ้นด้วยเหตุผลพื้นฐานคือการรักษาและเสริมสร้างฐานคะแนนนิยมจากประชาชนเพื่อให้รัฐบาลสามารถรักษาอำนาจการปกครองประเทศเอาไว้ได้ในอนาคต

ในวันนี้ยังเร็วเกินไปที่จะประเมินทิศทางและโอกาสของพรรคการเมืองและผู้นำการเมืองต่าง ๆ ในเมียนมาร์หลังการเลือกตั้งทั่วไปในปี ๒๕๕๘ แต่สิ่งที่พอจะคาดหวังได้คือ ความสัมพันธ์ไทย-เมียนมาร์จากนี้ไปจนถึงปี ๒๕๕๘ น่าจะพัฒนาดียิ่งขึ้นต่อไป ด้วยผลของนโยบายของรัฐบาลทั้งสองฝ่ายที่มุ่งหมายฟูมฟักความสัมพันธ์ทวิภาคีให้เจริญก้าวหน้าเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันความสัมพันธ์ของสองประเทศในกรอบของอาเซียน ความจำเป็นที่ทั้งสองสังคม

จะต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอย่างแยกไม่ออก ซึ่งความสัมพันธ์ฉันมิตรนี้จะเป็นพื้นฐานสำคัญที่เปิดประตูแห่งโอกาสให้กับประเทศไทยบนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมกันกับเมียนมาร์

อย่างไรก็ดี ไม่มีเวลาให้ประเทศไทย **"รีรอ"** ในการเข้ามาหา **"ที่ยืน"** ให้ได้ในเมียนมาร์ก่อนปี ๒๕๕๘ เพราะขณะนี้ทุกประเทศที่เล็งเห็นถึงผลประโยชน์ในเมียนมาร์ต่างเร่งเข้ามาคว้าโอกาสต่าง ๆ ที่กำลังเกิดขึ้นอย่างเอิกเกริก และแน่นอนว่าจำนวนไม่น้อยมีศักยภาพและขีดความสามารถเหนือกว่าไทยมาก เนื่องจากเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น สิ่งที่กำลังเกิดขึ้นคือการที่ไทยกำลังต้องขึ้นสังเวียนแข่งขันกับนักมวยรุ่นใหญ่กว่า ในสถานการณ์การแข่งขันเช่นนี้ ผู้ที่มี **"ที่ยืน"** ในเมียนมาร์ก่อนย่อมได้เปรียบ ดังนั้น การมองเมียนมาร์อย่างวัตถุวิสัยและไม่รีรอละทิ้งโอกาสเท่านั้น ที่จะทำให้ไทยไม่ตกขบวนผลประโยชน์และโอกาสทางเศรษฐกิจในเมียนมาร์

๕. มองเมียนมาร์ในสถานภาพที่เปลี่ยนแปลงไป

มีความจำเป็นเช่นเดียวกันที่ไทยต้องเห็นเมียนมาร์ในสถานภาพที่เปลี่ยนแปลงไป ไทยอาจเป็นผู้ที่เมียนมาร์ถือเป็น **"มิตรแท้"** เนื่องจากอยู่เคียงข้างเมียนมาร์มาโดยตลอดในยามทุกข์ยากและโดดเดี่ยว แต่เมื่อเมียนมาร์เปิดประเทศและเริ่มกระบวนการปฏิรูป ความมั่งคั่งร่ำรวยในทรัพยากรของเมียนมาร์กลายเป็นแม่เหล็กดึงดูดเพื่อนใหม่ ๆ ให้เข้าหาเพื่อผลประโยชน์ทุกด้าน เมียนมาร์จึง **"เนื้อหอม"** และแปรสภาพจาก **"ตัวเลือก"** ในอดีต มาเป็น **"ผู้เลือก"** ในปัจจุบัน

ด้วยเหตุนี้ ความคุ้นเคยในการเกี่ยวดองและทำงานร่วมกับเมียนมาร์ของไทยแบบเดิมจึงไม่เหมาะสมกับการใช้งานในปัจจุบัน ไทยจำเป็นต้องปรับกระบวนการคิดในการทำงานกับเมียนมาร์เสียใหม่ เพราะเมียนมาร์ปัจจุบัน **"เลือกได้"** ว่าจะทำงานอย่างไรหรือมอบผลประโยชน์ให้กับผู้ใด สังคมไทยจะต้องให้ความสำคัญกับการคิดใคร่ครวญวิธีการทำงานกับเมียนมาร์อย่าง

รอบคอบเพื่อสร้างมิตรไมตรี ความเชื่อมั่น และเพื่อให้ **"ได้ใจ"** เมียนมาร์ อันจะเป็นพื้นฐานของโอกาสในการทำงานเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันของทั้งสองฝ่าย

๖. ไทยจะไม่ยึดติดในภาพมายาคติ

อาจไม่ผิดหากจะกล่าวจากพื้นฐานข้อมูลต่าง ๆ ข้างต้นว่า สถานภาพของไทยในบริบทของความสัมพันธ์ไทย-เมียนมาร์เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตมาก และมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ไทยจะต้องปรับตัวเพื่อรักษาตำแหน่งสำคัญที่เคยครองไว้ให้สำเร็จ

สถิติหลายสิ่งหลายอย่างเป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจสำหรับไทย อาทิ การที่ไทยครองตำแหน่งเป็นนักลงทุนต่างชาติรายใหญ่อันดับสองในเมียนมาร์ ด้วยมูลค่าการลงทุนกว่า ๙ พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เมื่อปี ๒๕๕๕ รองจากจีนที่ครองอันดับหนึ่ง ด้วยมูลค่าการลงทุนรวมกว่า ๑.๓ หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ สิ่งที่พึงระลึกเสมอคือตัวเลขดังกล่าวเป็นสถิติที่รวบรวมไว้ในช่วงเวลาที่เมียนมาร์ยังไม่รอดพ้นจากมาตรการคว่ำบาตรจากนานาชาติอย่างสมบูรณ์ หลายประเทศไม่อาจเข้ามาแสวงหาช่องทางธุรกิจและการลงทุนในเมียนมาร์ได้อย่างเต็มตัว ซึ่งรวมทั้งประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจที่สำคัญในระดับภูมิภาคและระดับโลกด้วย

ดังนั้น ไทยจึงไม่ควรหลงภาคภูมิใจกับมายาคติที่สร้างขึ้นเองจนละเลยไม่ปรับเปลี่ยนกระบวนการทางความคิดและวิธีการทำงานอย่างใหม่ที่ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงและสถานภาพใหม่ในเวทีระหว่างประเทศ

ของเมียนมาร์ หากยังประสงค์ที่จะรักษาตำแหน่งแห่งหนของไทยในบริบทของความสัมพันธ์ไทย-เมียนมาร์เอาไว้

บทสรุป

เมียนมาร์ปัจจุบันกำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง สถานภาพใหม่ของเมียนมาร์จึงแตกต่างจากเดิมมาก จากประเทศที่ถูกโดดเดี่ยวและมีมิตรจำกัดมาเป็นประเทศ **"เนื้อหอม"** ที่ทุกคนกำลังวิ่งเข้าหา ความมั่งคั่งอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรและความสำคัญทางยุทธศาสตร์ที่เป็นผลมาจากทำเลที่ตั้ง เป็นแม่เหล็กอันทรงพลังที่ดึงดูดนานาชาติเข้าหา และสถานการณ์เช่นนี้จะดำเนินต่อไปอีกนานพอสมควร

ไทยเป็นมิตรสนิทของเมียนมาร์มาช้านาน และกำลังเผชิญการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในเมียนมาร์เองและสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศที่มีการแข่งขันกันอย่างเข้มข้นเพื่อเข้าถึงเมียนมาร์ ในเชิงที่เกี่ยวกับผลประโยชน์จำนวนมิตรของเมียนมาร์ที่เพิ่มขึ้นย่อมบดบังความสำคัญของไทยลงโดยปริยาย ดังนั้นหากไทยยังต้องการรักษาสถานภาพและผลประโยชน์ในด้านความสัมพันธ์

ระหว่างประเทศกับเมียนมาร์ไว้ ก็มีความจำเป็นอยู่เองที่ไทยจะต้องปรับเปลี่ยนมุมมองและกระบวนการคิดเพื่อการเข้าถึงเมียนมาร์เสียใหม่

จุดอ่อนที่สำคัญของไทยเป็นเรื่องเกี่ยวกับการรับรู้ขั้นพื้นฐานในสภาพข้อเท็จจริงของเมียนมาร์และพัฒนาการต่าง ๆ ที่กำลังดำเนินไปของประเทศเพื่อนบ้านอันมั่งคั่งนี้ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากทัศนคติของสังคมไทยต่อเมียนมาร์ที่เคลือบแฝงด้วยอคติจากผลของหลายปัจจัย รวมทั้งการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเมียนมาร์ในช่วงหลายทศวรรษในอดีตที่เป็นเรื่องทางบวกไม่มากนัก ในวันนี้จึงจำเป็นที่สังคมไทยจะต้องปรับการรับรู้ใหม่ให้สอดคล้องและถูกต้องตามข้อเท็จจริงของการเปลี่ยนแปลงในเมียนมาร์ เพื่อสร้างวิสัยทัศน์ที่ถูกต้องและเปิดมุมมองในเรื่อง **"โอกาส"** ในการทำงานร่วมกับเมียนมาร์เพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน

นอกจากการแก้ไขจุดอ่อนดังกล่าวแล้ว สังคมไทยยังควรปรับมุมมองใหม่ต่อเมียนมาร์ให้สอดคล้องกับสภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย การมองเมียนมาร์แบบที่คุ้ยเคย คือเปลี่ยนจากการเห็นแบบเป็นส่วน ๆ เป็นการมุ่งมองให้เห็นเมียนมาร์ทั่วถึงทั้งประเทศ ยิ่งกว่านั้น เมื่อมองเมียนมาร์แล้วควรสามารถเห็นถึงการเชื่อมโยงของโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในประเทศนี้อย่างเป็นระบบด้วย เนื่องด้วยเพราะโครงการต่าง ๆ เหล่านั้นล้วนถูกออกแบบให้เกื้อหนุนเกื้อกูลกัน ทั้งหมดนี้ก็เพื่อให้ไทยมีโอกาสที่จะเล็งเห็นถึงผลประโยชน์ทุกด้านอย่างทั่วถึง ไม่ถูกบดบังด้วยมุมมองที่คับแคบอย่างที่เคยเป็น และหากประสงค์จะเข้าถึงผลประโยชน์ที่เต็มเม็ดเต็มหน่วยยิ่งขึ้น จำเป็นที่ไทยจะต้องพัฒนาขีดความสามารถในการมองเมียนมาร์แล้วสามารถเห็นถึงปริมณฑลรอบด้าน เฉพาะอย่างยิ่ง จีน อินเดีย และพัฒนาการต่าง ๆ ในอ่าวเมาะตะมะ ทะเลอันดามัน และมหาสมุทรอินเดียด้วย

การมองเมียนมาร์ยังจำเป็นต้องคำนึงถึงกรอบของเวลาด้วย เนื่องจากในช่วงนับจากนี้ถึงปี ๒๕๕๘ ซึ่งจะมีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งใหม่ในเมียนมาร์ จะเป็น

ช่วงเวลาสำคัญยิ่งสำหรับไทยที่จะต้องแสวงหา **"ที่ยืน"** ในทุก ๆ สาขาที่ไทยสนใจในมียนมาร์ให้สำเร็จ เพราะพัฒนาการในเมียนมาร์ทำให้ไทยต้องอยู่ในสนามแข่งขันที่มีการช่วงชิงโอกาสด้านผลประโยชน์ในเมียนมาร์อย่างเข้มข้นโดยผู้ที่กระตือรือร้น มีวิสัยทัศน์กับแนวทางดำเนินการแจ่มชัดและอคติน้อยกว่า และที่สำคัญคือไทยกำลังแข่งขันกับผู้มีขีดความสามารถสูง ทั้งนี้ พึงระลึกเสมอว่าสถานภาพปัจจุบันของเมียนมาร์ในสังคมโลกเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยในปัจจุบันเมียนมาร์เป็น **"ผู้เลือก"** และไม่ใช่ **"ตัวเลือก"** อีกต่อไป

ในการปรับเปลี่ยนมุมมองและการเข้าถึงเมียนมาร์ในสถานภาพใหม่ สังคมไทยควรเลิกยึดติดกับมายาคติที่ผูกไว้กับสถานภาพเดิมในฐานะคนสำคัญของเมียนมาร์ ในสภาวะที่เมียนมาร์มีมิตรเพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วงเวลาที่ผ่านมาไม่นาน ย่อมมีผลต่อสถานะความสำคัญของไทยโดยปริยาย การยึดติดในสถานะความสำคัญในอดีตจะทำให้ไทยละเลยไม่ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนวิธีคิดและกระบวนการทำงานในการเข้าถึงเมียนมาร์ในสถานภาพใหม่ อันจะเป็นอุปสรรคสำคัญต่อความพยายามของไทยในการรักษาตำแหน่งที่ยืนในเมียนมาร์ในที่สุด

บ่ายวันหนึ่งกับ ท่านเอกอัครราชทูตเมียนมาร์ ประจำประเทศไทย

เบญจาภา ทับทอง

สายฝนที่โปรยปรายอย่างไม่ทีท่าจะหยุดภายนอก ไม่ได้หยุดการเข้ามาเยี่ยมชมนิทรรศการภาพถ่ายเมียนมาร์ เพื่อฉลองความสัมพันธ์ทางการทูตไทย-เมียนมาร์ ครบรอบ ๖๕ ปี ได้เลย ว่ากันว่าภาพถ่ายเพียงภาพเดียวเล่าเรื่องได้เป็นพันคำ ก็ไม่รู้ว่าภาพถ่ายที่เรียงรายอยู่ในนิทรรศการจะเล่าเรื่องเมียนมาร์ได้ครบอย่างที่มีคนตั้งใจมารอชมหรือไม่ กลุ่มสห+ภาพเป็นผู้ถ่ายภาพทุกภาพเหล่านี้ ไล่เรียงดูดี ๆ เห็นชีวิตวัฒนธรรมและความเป็นเมียนมาร์ที่มีเอกลักษณ์เคลื่อนไหวอยู่บนภาพนิ่ง ๆ เหล่านั้น ใครได้มาชมและสัมผัส หากเคยเยือนเมียนมาร์มาแล้ว อาจอยากกลับไปชมความงามเหล่านี้อีกครา ส่วนใครที่ยังไม่เคย

ไปเยือน อาจคิดอยากไปเยือนเมียนมาร์ในวันหยุดหน้าที่จะมาถึง แล้วถ่ายภาพกลับมาชมด้วยตนเอง

ชมภาพถ่ายอย่างเดียวสร้างความประทับใจได้ส่วนหนึ่ง ในช่วงเวลาสั้น ๆ เจดีย์ชเวดากองที่เห็นในภาพอาจสร้างความทรงจำดี ๆ ให้ใครอีกหลายคนหากได้ชมความอลังการของเจดีย์ด้วยตาคุณ วันนี้สถานีวิทยุสราญรมย์มีโอกาสดีกว่านั้นที่จะได้สัมภาษณ์ U Tin Win เอกอัครราชทูตเมียนมาร์ประจำประเทศไทย

ท่านทูตเล่าให้ฟังว่า มาประจำการที่ประเทศไทยได้ปีครึ่งแล้ว มีโอกาสเข้าเยี่ยมคารวะนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีไทย และในเวลาว่างได้เที่ยวประเทศไทยหลายจังหวัด ทั้งเหนือและใต้ อาทิ สงขลา ขอนแก่น แม่สอด (ตาก) สุโขทัย กาญจนบุรี ท่านทูตชื่นชมที่ทางหลวงของไทยมีสภาพดี รถวิ่งได้ฉิว ทำให้สะดวกในการเดินทาง

โชคดีที่ปีนี้เป็นโอกาสพิเศษที่ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศครบรอบ ๖๕ ปี ความสัมพันธ์ไทย-เมียนมาร์พัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นเรื่อย ๆ อย่างที่เป็นอยู่ และน่าจะพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นในอนาคต อาจเป็นเพราะทั้งสองประเทศรู้จักกันมานานแล้ว และจะก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ พร้อมกัน

หากพูดถึงเมียนมาร์ เมืองที่ควรไปเที่ยวคือ ย่างกุ้ง มัณฑะเลย์ พุกาม (ทะเลเจดีย์กว่า ๑,๐๐๐ องค์) ทะเลสาบอินเล เมืองทางใต้ หาดทรายและเกาะที่สวยงาม เมียนมาร์มีเกาะสวยงามกว่า ๖๐๐ เกาะ หากไปทางเหนือก็จะพบยอดเขาคาราบอคาซี เล่นสกีก็ได้ มีหิมะปกคลุมยอดเขา ถึงตอนนี้คนสัมภาษณ์แนะนำว่า ควรเปิดเมืองโมกอก (แหล่งเหมืองแร่ทับทิม) ทันทีที่พูดจบ ท่านทูตชี้ให้ดูแหวนทับทิมบนนิ้ว เดี๋ยวนี้มีคนไทยนิยมไปเที่ยวเมียนมาร์ปีละหลายพันคน และมีคนเมียนมาร์นิยมมาเที่ยวเมืองไทยปีละหลายพันคนเช่นกัน การท่องเที่ยวของทั้งสองประเทศน่าจะพัฒนาไปได้ดีกว่านี้ในอนาคต

การที่ไทยจัดนิทรรศการภาพถ่ายไทย-เมียนมาร์ ก็จะช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างกันได้ กระทรวงการต่างประเทศเมียนมาร์ก็เตรียมจะจัดฉลองโอกาสสำคัญนี้ด้วยเช่นกันในช่วงเดือนพฤศจิกายน (ขณะสัมภาษณ์เป็นช่วงเดือนตุลาคม) สมาคมมิตรภาพไทย-เมียนมาร์และสมาคมมิตรภาพเมียนมาร์-ไทย ต่างมีส่วนช่วยประชาสัมพันธ์การเฉลิมฉลองนี้

นอกจากนี้ ในปีนี้เมียนมาร์จะเป็นประธานอาเซียน ซึ่งเป็นหน้าที่ที่ท้าทาย ปีหนึ่ง ๆ อาเซียนจัดการประชุมประมาณ ๕๐๐ กว่าครั้งต่อปี ถ้านับว่าปีหนึ่งมี ๓๖๕ วัน ก็ประชุมแทบจะวันละ ๒ ครั้ง ในทุกด้านและทุกระดับ เมียนมาร์ก็จะทำหน้าที่นี้ให้ได้ หน้าที่อีกอย่างที่เมียนมาร์รับผิดชอบ คือการเตรียมจัดซีเกมส์ในทุก ๆ เมือง ทั้งที่กรุงย่างกุ้ง นครเนปิดอว์ และเมืองอื่น ๆ คาดว่าทุกอย่างจะพร้อมเมื่อใกล้เวลาเปิดซีเกมส์ (ขณะสัมภาษณ์ ซีเกมส์ยังไม่เริ่ม)

ท่านทูตทิ้งท้ายไว้ว่า อย่างที่บอกสองประเทศมีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น พัฒนาความสัมพันธ์ให้ใกล้ชิดกันมากขึ้นทุกปี ปีนี้ความสัมพันธ์ทางการทูตครบรอบ ๖๕ ปี ปีหน้าก็จะครบ ๖๖ ปี และเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทุกปี ตอนนี้ไทย-เมียนมาร์ก็มีโครงการจะพัฒนาท่าเรือน้ำลึกทวายไปด้วยกัน จึงนับเป็นนิมิตหมายที่ดี

โอกาสและสิ่งท้าทาย ในความสัมพันธ์ไทย-เมียนมาร์ ในช่วงเปลี่ยนผ่าน

ธานี แสงรัตน์

เมียนมาร์เคยเป็นประเทศที่ร่ำรวยทรัพยากรธรรมชาติและมีการพัฒนาอยู่ในระดับนำในภูมิภาคนี้ และเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่สำคัญที่สุดประเทศหนึ่งของไทย หลายทศวรรษที่ผ่านมาเมียนมาร์มีปัญหาภายในประเทศ โดยเฉพาะปัญหาชนกลุ่มน้อยและปัญหาทางการเมืองภายในที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาของประเทศและต่อไทย อย่างไรก็ตามนับตั้งแต่การเลือกตั้งทั่วไปปลายปี ๒๕๕๓ เมียนมาร์มุ่งหน้าเปิดและปฏิรูปประเทศอย่างกว้างขวางในทุกด้าน และประสบผลสำเร็จอย่างชนิดหักปากกาเซียน ที่สำคัญรัฐบาลเมียนมาร์สามารถเจรจา

หยุดยิงกับชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ สำเร็จและมีความคืบหน้ามากในการแก้ไขปัญหาชนกลุ่มน้อยที่ยืดเยื้อมาหลายทศวรรษ แม้กระบวนการเจรจายังมีขั้นตอนอีกมาก ซึ่งในที่สุดอาจจะนำไปสู่การตกลงทางการเมืองและการพัฒนาพื้นที่ชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ แต่เมียนมาร์ยังมีสิ่งท้าทายที่ต้องก้าวข้ามให้ได้ เช่น ความขัดแย้งระหว่างชุมชน การพัฒนาประชาธิปไตยร่วมกับพรรคการเมืองฝ่ายค้าน และการปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้รับประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมจากการปฏิรูปที่ผ่านมา เป็นต้น นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ กอปรกับการผลักดันของรัฐบาลทำให้เมียนมาร์เริ่มมีบทบาทสำคัญในภูมิภาคมากขึ้นในอนาคตอันใกล้ โดยเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ในเดือนธันวาคม ๒๕๕๖ และประธานอาเซียนในปี ๒๕๕๗ อีกทั้งประเทศมหาอำนาจต่างเล็งเห็นถึงประโยชน์ของการขยายบทบาทในเมียนมาร์ด้วย

ในภาพรวมพัฒนาการในเมียนมาร์ส่งผลดีต่อไทยและภูมิภาคเป็นอย่างมาก เพราะไทยและเมียนมาร์เป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดและมีพรมแดนติดต่อกันถึง ๒,๔๐๑ กม. ในอดีตไทยได้รับผลกระทบจากปัญหา

ชนกลุ่มน้อยและปัญหาข้ามชาติในเมียนมาร์ เมียนมาร์จึงเป็นทั้งโอกาสและสิ่งท้าทายในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยในช่วงกว่า ๒ ปีครึ่งที่ผ่านมา เมียนมาร์ภายใต้การนำของประธานาธิบดีเต็ง เส่ง เดินหน้าร่วมมือกับไทยอย่างใกล้ชิดในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาแรงงาน เขตแดน การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม และการยกระดับด่านตามแนวพรมแดนต่าง ๆ บทความนี้มุ่งนำเสนอว่า พัฒนาการในเมียนมาร์ในปัจจุบันถือเป็นโอกาสที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนและเกิดขึ้นยาก ซึ่งได้ส่งผลดีต่อไทยในมิติต่าง ๆ และไทยควรใช้โอกาสทองนี้เร่งขยายและกระชับการดำเนินความสัมพันธ์กับเมียนมาร์โดยสนับสนุนการปฏิรูปและพัฒนาการทางบวกต่าง ๆ ของเมียนมาร์ ซึ่งจะเป็นผลประโยชน์ร่วมกันของประชาชนของทั้งสองประเทศและภูมิภาค หากไทยไม่ใช้โอกาสนี้และหากเมียนมาร์ประสบอุปสรรคในการปฏิรูปและเปลี่ยนแปลงประเทศ ไทยจะเป็นประเทศที่ต้องรับผลกระทบมากที่สุด

นับตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ผลกระทบที่ไทยได้รับจากเมียนมาร์เกิดจากพัฒนาการและปัญหาภายในของเมียนมาร์เป็นหลัก โดยเฉพาะหลังการขึ้นสู่อำนาจของรัฐบาลทหารของนายพลเนวินในปี ๒๕๐๕ อาทิ ปัญหาแรงงานและคนเข้าเมืองผิดกฎหมาย ปัญหายาเสพติด การค้ามนุษย์และผู้หนีภัยการสู้รบ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ไทย-เมียนมาร์ด้วย สำหรับปัจจัยภายนอกของเมียนมาร์อื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นนโยบายเชิงรุกของรัฐบาลไทยที่ผ่านมา หรือบทบาทของประเทศมหาอำนาจ โดยเฉพาะจีนอาจส่งผลอิทธิพลต่อพัฒนาการในเมียนมาร์และช่วยบรรเทาปัญหาบ้าง แต่เป็นเพียงในบางช่วงและเป็นปัจจัยรอง

นโยบายการโดดเดี่ยวประเทศและสังคมนิยมวิถี (Burmese Way to Socialism) ของรัฐบาลทหารนายพลเนวินตั้งแต่ปี ๒๕๐๕ ส่งผลสะเทือนอย่างสำคัญต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของเมียนมาร์ โดยก่อให้เกิดการขาดแคลนสินค้าอุปโภคบริโภคอย่างกว้างขวาง และการลักลอบค้าขายสินค้าตามแนวชายแดนจนนำไปสู่การค้าชายแดนกับไทยอย่างเป็นล่ำเป็นสัน อีกทั้งทำให้กลุ่มชาติพันธุ์หรือกองกำลังบางกลุ่ม เช่น ว้า และกลุ่มกะเหรี่ยงพุทธ (Democratic Karen Buddhist Army – DKBA) ในช่วงหลัง สร้างรายได้และความเข้มแข็งและมีอิทธิพลในพื้นที่บั่นทอนและท้าทายอำนาจรัฐบาลกลาง ทำให้กองทัพเมียนมาร์ต้องส่งทหารไปปราบปรามเป็นระยะ ๆ และส่งผลกระทบต่อไทยในรูปของการปิดด่านหรือความมั่นคงปลอดภัยต่อประชาชนไทยตามแนวชายแดน

การปราบปรามนักศึกษาและประชาชนในปี ๒๕๓๑ และการไม่ยอมรับชัยชนะการเลือกตั้งของพรรคสันนิบาตประชาธิปไตยแห่งชาติ (National League for Democracy – NLD) ในปี ๒๕๓๓ รวมถึงการสู้รบระหว่างกองทัพเมียนมาร์กับกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะกะเหรี่ยงทำให้มีผู้พลัดถิ่นหรือผู้หนีภัยการสู้รบจำนวนมากทะลักข้ามพรมแดนเข้าไปในหลายพื้นที่ในฝั่งไทย รัฐบาลไทยจำเป็นต้องให้ที่พักพิงและความช่วยเหลือบนพื้นฐานมนุษยธรรม แม้ว่าจะเป็นภาระที่หนักสำหรับไทยและมีแรงกดดันและคัดค้านจากประชาชนภาคเอกชนและส่วนราชการในพื้นที่ในขณะที่ประชาคมระหว่างประเทศโดยเฉพาะสหประชาชาติและประเทศตะวันตกเรียกร้องให้ไทยให้ที่พักพิงผู้หนีภัยการสู้รบเหล่านี้

ปัญหาความแตกแยกทางการเมืองและกลุ่มชาติพันธุ์ตลอดจนความแตกต่างของระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมระหว่างไทยกับเมียนมาร์เป็นสาเหตุสำคัญของปัญหายาเสพติดและปัญหาแรงงานและคนเข้าเมืองผิดกฎหมายในไทยมาโดยตลอด จึงทำให้มีแรงงานเมียนมาร์ผิดกฎหมายในไทยจำนวนนับล้านคน และมีการลักลอบขนยาเสพติดจากเมียนมาร์เข้ามาในไทยและผ่านไทยไปยังประเทศที่สาม ปัญหาแรงงานและยาเสพติดที่มีสาเหตุต้นตอจากเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและสังคมในเมียนมาร์ถูกกระหน่ำซ้ำเติมด้วยเหตุการณ์ทางการเมือง สถานการณ์การสู้รบและเศรษฐกิจเป็นระยะ ๆ

อย่างไรก็ตาม การเลือกตั้งในปี ๒๕๕๓ ถือเป็นจุดเริ่มต้นแห่งการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญมากสำหรับเมียนมาร์ รัฐบาลใหม่ของเมียนมาร์ที่เป็นผลจากการเลือกตั้งผลักดันให้มีการปฏิรูปประเทศอย่างกว้างขวางในด้านต่าง ๆ รวมถึงการปรองดองกับฝ่ายค้านและกลุ่มชาติพันธุ์ของรัฐบาลประธานาธิบดีเต็ง เส่ง ในช่วงกว่า ๒ ปี ต่อมาแสดงให้เห็นเป็นที่ประจักษ์และยอมรับโดยประชาคมระหว่างประเทศว่า รัฐบาลเมียนมาร์มีความตั้งใจจริงที่จะผลักดันการปฏิรูปประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปิดและพัฒนาประเทศให้เป็นประชาธิปไตยและมีระบบเศรษฐกิจแบบตลาดทัดเทียมกับประเทศในภูมิภาค เมียนมาร์ในช่วงปัจจุบันจึงอยู่ใน **“ช่วงเปลี่ยนผ่าน”** อย่างแท้จริง แต่โดยที่เมียนมาร์ยังเป็นประเทศที่ยากจนและยังต้องการการพัฒนาอีกมากในทุกด้าน จึงเป็น **“ผลประโยชน์แห่งชาติ”** ของไทยเองที่จะสนับสนุนเมียนมาร์อย่างเต็มที่ในกระบวนการปฏิรูปนี้ ทั้งนี้ เพื่อตอบโจทย์และแก้ปัญหาผลกระทบต่าง ๆ ที่ไทยได้รับจากปัญหาในเมียนมาร์

โดยสรุป หากพิจารณาพัฒนาการของเมียนมาร์ย้อนหลังไปจนถึงช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ จะเห็นว่า **“ช่วงเปลี่ยนผ่าน”** ของเมียนมาร์ที่มีนัยสำคัญและความยั่งยืนเช่นนี้นับเป็นครั้งแรกและไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ไทยจึงต้องใช้ **“โอกาสทอง”** นี้ให้เป็นประโยชน์สูงสุดร่วมกันกับเมียนมาร์ โอกาสในที่นี้

หมายรวมถึงโอกาสทางเศรษฐกิจของไทยที่จะสามารถร่วมมือด้านการค้า การลงทุนและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจด้วย เนื่องจากเมียนมาร์ยังมีศักยภาพทางเศรษฐกิจที่สูงมาก เพราะเป็นประเทศที่เชื่อมต่อเอเชีย-ตะวันออกเฉียงใต้ จีนและอินเดีย มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ แรงงาน และมีแหล่งพลังงานที่สำคัญ เป็นต้น

เมื่อคำนึงถึงสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปในเมียนมาร์และปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ไทยควรพิจารณาแนวทางการดำเนินความสัมพันธ์กับเมียนมาร์ดังนี้

แนวทางด้านการเมืองและความมั่นคง

(๑) ผลักดันให้ไทยและเมียนมาร์ดำเนินความสัมพันธ์ในทุกระดับที่ใกล้ชิด คาดการณ์ได้ และเคารพซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะทางการทหารและปัญหาเขตแดน ใช้ความสัมพันธ์อันดีเพื่อลดและแก้ปัญหาข้ามชาติและปัญหาอื่น ๆ มายังฝั่งไทย โดยเฉพาะปัญหายาเสพติด แรงงานและคนเข้าเมืองผิดกฎหมาย และผู้หนีภัยการสู้รบ

(๒) ส่งเสริมและขยายความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในทุกระดับโดยเฉพาะระดับผู้นำ รัฐมนตรี และมุขมนตรี รวมทั้งผู้นำพรรคฝ่ายค้าน กลุ่มชาติพันธุ์และภาคประชาสังคม ตลอดจนผู้นำรุ่นใหม่ขององค์กรและภาคส่วนต่าง ๆ โดยอาจเชิญผู้นำรุ่นใหม่ของเมียนมาร์เยือนไทยหรือรับการอบรมหรือทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องในไทย เพื่อทำความรู้จักและเพิ่มปฏิสัมพันธ์กับผู้นำที่เกี่ยวข้องของไทย ซึ่งเครือข่ายเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมความร่วมมือและแก้ไขปัญหาระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ของไทยและเมียนมาร์

(๓) สนับสนุนให้เมียนมาร์พัฒนาทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่มีเสถียรภาพและกระบวนการปรองดองระหว่างฝ่ายรัฐบาลและกองทัพกับพรรคฝ่ายค้าน โดยเฉพาะนางออง ซาน ซู จี และพรรค NLD และกับกลุ่มชาติพันธุ์ดำเนินต่อไปจนประสบผลสำเร็จคือ มีการยุติข้อขัดแย้งทั้งทางการเมืองและทางการทหาร และตลอดจนการพัฒนาทางเศรษฐกิจในพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์

(๔) ส่งเสริมบทบาทของไทยในการเป็นสะพานเชื่อมระหว่างเมียนมาร์กับประชาคมระหว่างประเทศ โดยสนับสนุนเมียนมาร์ให้มีปฏิสัมพันธ์และร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศ เช่น สหประชาชาติ เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาความขัดแย้งกับกลุ่มชาติพันธ์ในเมียนมาร์ รวมทั้งรัฐยะไข่ ตลอดจนเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันการเมือง ข้าราชการ (รวมทั้งกองทัพเมียนมาร์) และประชาชนเมียนมาร์ผ่านความร่วมมือด้านการศึกษาและความช่วยเหลือด้านการฝึกอบรมเสริมสร้างขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ภาครัฐของเมียนมาร์ รวมทั้งพัฒนาความร่วมมือในฐานะหุ้นส่วนเพื่อช่วยเหลือเมียนมาร์กับประเทศและองค์การผู้ให้ความช่วยเหลือ เช่น สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) และโครงการอาหารโลก (WFP) เป็นต้น

(๕) สร้างความไว้เนื้อเชื่อใจผ่านการให้ความช่วยเหลือรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา และโครงการพัฒนาทางเลือกที่แก้ปัญหาข้ามชาติที่กระทบไทย เช่น โครงการพัฒนาอาชีพและความเป็นอยู่

ของประชาชน โครงการพัฒนาฝีมือแรงงาน และโครงการจัดตั้งศูนย์รับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ เป็นต้น

(๖) เตรียมให้ความช่วยเหลือในการสร้างอาชีพให้อดีตกองกำลังของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาจมีการปลดอาวุธและชุมชนตามแนวชายแดนในพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์ ผ่านโครงการพัฒนาทางเลือกต่าง ๆ ซึ่งจะสามารถลดปัญหายาเสพติดและแรงงานและคนเข้าเมืองผิดกฎหมายในไทยด้วย

(๗) ส่งเสริมการบูรณาการและการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทยเพื่อการดำเนินนโยบายต่อเมียนมาร์อย่างเป็นเอกภาพอย่างจริงจังผ่านการประชุมและพบปะหารืออย่างใกล้ชิดเป็นประจำ

แนวทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

(๑) ผลักดันการค้าและการลงทุนสองฝ่าย โดยให้ทั้งสองฝ่ายได้รับประโยชน์จากความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม (corporate social responsibility – CSR) ระหว่างกัน ไม่ใช่การเอาแต่ประโยชน์ระยะสั้นและฝ่ายเดียว

(๒) ส่งเสริมให้เมียนมาร์เป็นทั้งตลาดสินค้าและแหล่งลงทุนของไทย โดยเฉพาะเป็นฐานอุตสาหกรรมการผลิตที่ใช้แรงงานมาก โดยส่งเสริมให้ภาคเอกชนไทยไปลงทุนในพื้นที่ชายแดนโดยใช้ประโยชน์จากวัตถุดิบและแรงงานเมียนมาร์

(๓) ขยายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาไทย – เมียนมาร์ โดยเพิ่มกรอบงบประมาณจาก ๔๕๐ ล้านบาทในปี ๒๕๕๕ เป็น ๒,๕๐๐ ล้านบาท ในระยะเวลา ๓ ปี (ปี ๒๕๕๗ – ๒๕๖๐) โดยแบ่งเป็น ๔ ด้าน คือ การเสริมสร้างขีดความสามารถของบุคลากรเมียนมาร์ การเตรียมความพร้อมเป็นประธานอาเซียนของเมียนมาร์ในปี ๒๕๕๗ การปฏิรูปเศรษฐกิจและการพัฒนาทางเลือก และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

(๔) ส่งเสริมความเชื่อมโยงด้านโครงสร้างพื้นฐาน (connectivity) ด้านเส้นทางคมนาคม เพื่อเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับไทยโดยเฉพาะโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญที่สุดคือ การก่อสร้างและปรับปรุงถนนเมืองกอกะเร็ก – เมืองเมาะลำไย ต่อเนื่องจากการปรับปรุงสะพานและเส้นทางแม่สอด – เมียวดี – กอกะเร็ก ซึ่งอยู่ในระหว่างการดำเนินการ ตลอดจนเร่งดำเนินโครงการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเมยแห่งที่ ๒ ที่แม่สอด – เมียวดี

(๕) สนับสนุนการดำเนินโครงการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะถนนทิกี้ – เมืองทวาย และสนามบินทวาย

(๖) เร่งผลักดันการเตรียมความพร้อมในฝั่งไทย เพื่อรองรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของเมียนมาร์ เช่น การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนโดยเฉพาะแม่สอดและการยกระดับ/เปิดจุดผ่านแดนถาวร

(๗) จัดตั้งศูนย์ข้อมูลที่ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน เพื่อสนับสนุนการลงทุนในเมียนมาร์สำหรับภาคเอกชนไทย

(๘) ส่งเสริมความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมในทุกระดับทั้งภาคประชาสังคม และเยาวชน ผ่านโครงการเพื่อนมิตรลุ่มน้ำโขง ซึ่งดำเนินมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ และในปี ๒๕๕๗ จะพัฒนาเป็นโครงการค่ายอาสาอาเซียนเพื่อนมิตรลุ่มน้ำโขง โดยสนับสนุนให้สมาคมมิตรภาพไทย-พม่าและสถาบันการศึกษาเป็นผู้ดำเนินโครงการ

(๙) เสนอจัดทำความตกลงด้านวัฒนธรรม ใช้การทูตวัฒนธรรมและการทูตสาธารณะเชื่อมความคล้ายคลึงระหว่างประชาชนและวัฒนธรรมไทย - เมียนมาร์ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่ดีของประชาชนเมียนมาร์ โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ต่อไทย

ความสัมพันธ์ไทย-เมียนมาร์ได้ก้าวเข้าสู่ยุคใหม่อย่างแท้จริงอันเนื่องมาจากการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงภายในของเมียนมาร์เป็นสำคัญ อนาคตของเมียนมาร์จะเป็นอย่างไร การเปิดประเทศจะประสบความสำเร็จหรือไม่ คำตอบสำหรับถามเหล่านี้ล้วนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประเทศเพื่อนบ้านของเมียนมาร์ โดยเฉพาะไทย สิ่งที่ทุกภาคส่วนของไทยทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งประเทศและองค์การระหว่างประเทศต่าง ๆ ทำได้ คือจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของพัฒนาการในเมียนมาร์และปรับทัศนคติต่อเมียนมาร์ให้เท่าทัน และใช้ **"โอกาสทอง"** นี้สนับสนุนเมียนมาร์ในด้านต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิรูปของเมียนมาร์หยั่งรากอย่างมั่นคงและยั่งยืน เพื่อความมั่นคงและความเจริญร่วมกันในภูมิภาค

หน้าความประทับใจกับ เมียนมาร์

เบญจาภา ทับทอง

หลายปีมาแล้ว จิระนันท์ พิตรปรีชา หรือพี่จี๊ด ทำงานแปลบทภาพยนตร์หลายต่อหลายเรื่อง ใครหลายคนคงคุ้นชื่อพี่จี๊ดจากการชมภาพยนตร์ฝรั่ง ฉันเองก็นั่งนึกมาตลอดว่าถ้าได้เจอตัวจริงล่ะก็ จะถามเสียหน่อยว่า มีเทคนิคการแปลอย่างไรให้คำน้อย แต่ได้ใจความครบ จวบจนกระทั่งไทยและเมียนมาร์ครบรอบความสัมพันธ์ทางการทูต ๖๕ ปี พี่จี๊ดเป็นกำลังสำคัญในโครงการถ่ายภาพเมียนมาร์ กิจกรรมสำคัญของงานฉลอง ที่ทำให้ทั้งสองฝ่ายล้วนประทับใจกับภาพถ่ายเมียนมาร์ไปตาม ๆ กัน ภาพชีวิตง่าย ๆ แท้ ๆ

ในที่สุดฝันก็เป็นจริง วันที่มีการแถลงข่าวเรื่องโครงการนี้พี่จี๊ดมาแถลงข่าวด้วย ตอบไม่ถูกว่าตื่นเต้นภาพถ่ายที่งดงามหรือที่ได้เจอพี่จี๊ดมากกว่ากัน นี่เองคือที่มาของการนัดสัมภาษณ์และถามไถ่ถึงความประทับใจที่พี่จี๊ดมีต่อเมียนมาร์ จากการตระเวนไปถ่ายรูปตามที่ต่าง ๆ บนแผ่นดินเมียนมาร์ในวันที่ฝนโปรยปราย

พี่จี๊ดเล่าว่า เมื่อปี ๒๕๔๒ ได้รับรางวัลซีไรต์จากบทกวีชื่อ ใบไม้ที่หายไป มีคนมาติดต่อให้แปลบทหนัง หลังจากกลับมาจากมหาวิทยาลัย Cornell สหรัฐฯ มา ๗ ปี (จบปริญญาโท กลับมาบ้านเกิดเพื่อจะทำวิทยานิพนธ์ปริญญาเอก) การแปลหนังเป็นโลกที่เราต้องเข้าไปอยู่ในวัฒนธรรมหนึ่ง ถึงเข้าใจความหมายของบทหนัง ศึกษาแต่ตำราอย่างเดียวไม่เข้าใจด้วยความที่ได้เข้าไปอยู่ในวัฒนธรรมหนึ่ง จึงเข้าใจวัฒนธรรมและแปลบทหนังเรื่อยมาเป็นเวลา ๑๐ กว่าปี ประมาณ ๓๐๐-๔๐๐ เรื่อง จนได้เขียนเทคนิคการแปลหนังไว้ในหนังสือชื่อ หม้อแกงลิง (ลิงคำนี้มาจากคำว่า linguist– นักภาษาศาสตร์)

พี่จี๊ดเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงจัดตั้งชมรมถ่ายภาพชื่อ สห+ภาพ (มีเครื่องหมาย + อยู่ตรงกลาง) แปลมาจากคำว่า photo united ชมรมนี้ไม่มีการอบรมประกวดหรือกิจกรรมอื่นใด นอกจากการรวมกำลังช่างภาพเพื่อคืนภาพถ่ายสู่สังคม ใช้ภาพถ่ายเป็นสื่อในการจัดงานต่าง ๆ ความคิดนี้เกิดมาจากการเห็นการจัดงานตามจังหวัดต่าง ๆ ใช้งบประมาณมาก เสียดายที่ใช้จัดงานได้ครั้งเดียว เลยคิดว่า น่าจะรวมพลช่างภาพยกกันไปถ่ายรูปในเวลาสั้น ๆ ใช้งบเพียง

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်
ခေါ်ယူ ခင်ပွေ့ကို ထိုင်းမြန်မာဆက်ဆံရေး
ခေါ်ယူ ခင်ပွေ့ကို ထိုင်းမြန်မာ
ခေါ်ယူ ခင်ပွေ့ကို
ခေါ်ယူ
ခေါ်
ခ
ခ
ခ

ใครเป็นพี่ ใครเป็นน้อง เป็นเพราะเราทั้งสองประเทศมีรอยแผลทางประวัติศาสตร์กันอยู่ การจะพิจารณาอะไร จึงต้องใช้วิจารณญาณให้ดีก่อน เฉกคำฝรั่งที่ว่า one photo tells a thousand words ส่วนใหญ่คนจะหยุดดูภาพมากกว่าการชมนิทรรศการที่มีแต่ถ้อยคำ งานนิทรรศการภาพถ่ายมักได้รับความนิยมมากกว่า ต้องขอยกย่องข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศที่คิดให้ภาพถ่ายเป็นสื่อความสัมพันธ์ในครั้งนี้ เพราะจากการไปแสดงแค่ครั้งเดียว ทูตเมียนมาร์ประจำไทย U Nyunt Swe ประธานสมาคมเมียนมาร์-ไทยอยากทำความรู้จักกับกลุ่มสห+ภาพและพี่จิ๊ด ทูตพิษณุ สุวรรณชฎ ขอ file ภาพไป reprint ทำเป็นของขวัญให้ฝ่ายเมียนมาร์

สำหรับพี่จิ๊ดแล้ว เมียนมาร์เปลี่ยนไปมากในช่วง ๒ ปีที่ผ่านมา ได้ไปเมียนมาร์มาหลายครั้ง รู้สึกว่าวิถีชีวิตชนบทเมียนมาร์ต่างจากเมืองไทย แต่เราก็ไม่ควรพูดว่าเมียนมาร์คล้ายเมืองไทยเมื่อ ๓๐ ปีที่แล้ว เพราะคิดว่าไม่เหมือนกันเลย ครั้งล่าสุดที่ไป รู้สึกประทับใจว่าได้รับการต้อนรับด้วยไมตรีจิต แม้จะพูดกันคนละภาษา แต่มองเห็นได้ถึงน้ำใจ ที่ทึ่งก็คือชาวเมียนมาร์ที่ได้พบ

ไม่สนใจประวัติศาสตร์อะไรเลย เขารู้แต่ว่าคนของเขามาทำงานอยู่ในไทยตามสมุทรสาคร ประจวบฯ เขามีญาติมาทำงานเมืองไทย นอกนั้นเขาไม่สนใจเรื่องอื่นเลย เขารู้จักดาราไทยคนนั้นคนนี้ เป็นบรรยากาศที่ดีมาก เราควรดูจากเขาบ้าง ควรรักเพื่อนบ้านให้มากกว่านี้ จะได้ชูธงประชาคมอาเซียนไปพร้อมกัน ประวัติศาสตร์บางเรื่องผ่านตัวเราไปแล้วเป็นร้อยปี แต่ยังมีคนไทยบางกลุ่มไปถึงไปชี้ยอดเจดีย์ชเวดากองแล้วบอกว่า ไหน ดูสิ ทองที่ปล้นเรามาอะไรต่อมิอะไร เราควรให้ความรู้ใหม่ เช่น คุณดูเจดีย์ชเวดากองสิ ความยิ่งใหญ่ของมันต้องใช้กำลังในการสร้างเท่าใด แสดงให้เห็นว่าสยามเล็กกว่าพม่าสมัยนั้นมากนัก เมืองขึ้นของสยาม เช่น พิษณุโลก ยังเคยเข้าข้างพม่า เพราะความเป็นชาติไม่มี เราไม่ต้องไปแก้ประวัติศาสตร์ เพราะการรบมีจริง การกวาดต้อนเชลยมีจริง ก็เหมือนกับที่เราไปกวาดต้อนคนจากประเทศเพื่อนบ้านนั่นแล เราควรเปลี่ยนทัศนคติ บางทีภาพถ่ายอาจช่วยสานรอยประวัติศาสตร์ได้ เราควรรู้จักตัวเล็กลงบ้าง ภาพถ่ายวันนี้เล่าได้เฉพาะปัจจุบันตอนนี้ที่ย่างกุ้งราคาที่ดินแพงมาก ที่พัก อาหารแพงหมด

คนเมียนมาร์รักคนไทย พี่จี๊ดไปถ่ายภาพคนเผาถ่านที่เมียนมาร์ เคยมาทำงานเมืองไทย ปรากฏว่าเขาห้อยล็อคเก็ตเสด็จพ่อ ร.๕ พี่จี๊ดอึ้งเลย เพราะมัวแต่จะไปค้นหาภาพบุเรงนอง ตะเบงชเวตี้ จึงคิดได้ว่าเราไม่ควรเอากรงขังประวัติศาสตร์มาครอบความคิดเราไว้ ควรมองเพื่อนบ้านด้วยมุมมองที่เปลี่ยนไป

คิดว่ากระทรวงการต่างประเทศควรทำโครงการแบบนี้ให้เยอะๆ เพราะเป็นความทรงจำให้คนอื่นเห็นได้ ตอนนี้กรมเอเชียตะวันออกกำลังรวบรวมภาพถ่ายเป็นเล่มอยู่ การแสดงอาจรอบเดียวจบ แต่ภาพถ่ายเก็บไว้ได้นาน

พี่จี๊ดทิ้งท้ายไว้ว่า ยังเป็นห่วงว่าจะมีใครชี้แนะเรื่องการศึกษาประวัติศาสตร์มากกว่านี้ คนรุ่นใหม่ติดสื่อละครมากกว่า พอมีปัญหาระหว่างประเทศ มักใช้ทัศนคติเข้าว่า โดยไม่มีความรู้ที่แท้จริงปูพื้น ควรใช้วิจารณญาณดูตามเนื้อผ้า ทัศนคติและความทรงจำจากประวัติศาสตร์ยังบิดเบี้ยวอยู่เลย แต่ไม่ค่อยมีความหวังเลย ตอนนี้เราถูกสื่อรุมให้ข้อมูลท่วมหัว พอมีเรื่องใดที่ขัดแย้งกับอคติตัวเอง ก็ไม่สนใจเลย ละทิ้งไปเลย

ความสัมพันธ์ที่เป็นจริงในปัจจุบันจะเริ่มเปลี่ยนโฉมไปสู่ประชาคมอาเซียนในไม่ช้า แต่คนไทยมีเงื่อนไขในการเข้าถึงสื่อมากกว่าเพื่อนบ้านมาก เราควรเป็นฝ่ายเข้าหาเป็นฝ่ายน้อมใจศึกษา เพราะเดิมเรานึกว่า เราแน่ เราไทยแท้ คนอื่นเป็นศัตรูหมด เราต้องเปลี่ยนตรงนี้ให้ได้ ถึงจะเข้าไปสู่ความเชื่อมโยงอย่างแท้จริง

ภาพถ่ายบันทึกความทรงจำที่สวยงามไว้บนแผ่นกระดาษได้เนิ่นนานกว่าชั่วอายุคน ภาพร้อยภาพบรรยายรอยประวัติศาสตร์และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้อย่างชนิดที่นักโบราณคดียังไม่สามารถแกะรอยได้ เราหวังให้ภาพถ่ายการฉลองความสัมพันธ์ไทย-เมียนมาร์ครั้งนี้ ฉายเงาแห่งอดีตและปัจจุบันไว้ในรอยยิ้มของแม่ค้าชาวเมียนมาร์ บนความอลังการของเจดีย์ชเวดากอง บนรอยยิ้มของประชาชนทั้งสองประเทศ และที่สำคัญขอให้ภาพถ่ายนี้ทอดความสัมพันธ์ไทย-เมียนมาร์ให้ยืนยาวตราบนานเท่าที่สองแผ่นดินอยู่เคียงกันมานับชั่วอายุคน

ประวัติศาสตร์ยาวไกล ไทย-พม่า

ชุติมา เสวิกุล
ภาพประกอบจากอินเตอร์เน็ต

ย่างกุ้ง กลายเป็นอดีตเมืองหลวงของประเทศพม่าหรือเมียนมาร์ในชื่อใหม่ไปเรียบร้อยแล้ว เมื่อเรากลับไปเยือนอีกครั้งเมื่อเร็ว ๆ นี้ แต่สิ่งที่เราได้พบกลับเป็นสีหน้าของผู้คนที่ดูจะมีชีวิตชีวามากขึ้นกว่าครั้งก่อน บ้านเมืองในกรุงย่างกุ้งก็ดูทันสมัยขึ้น มีอาคารใหม่ ๆ ทั้งที่ก่อสร้างเสร็จแล้วและกำลังอยู่ระหว่างการก่อสร้างให้เห็นอีกมากมาย

ภาพเมืองในยุคก่อนที่เคยมีบรรยากาศขรึม ๆ ดูผ่อนคลายไปแยะ สาวพม่าในวันนี้แม้จะเริ่มแต่งกายด้วยเสื้อผ้าทันสมัยมากขึ้น แต่ส่วนใหญ่

ก็ยังคงนุ่งซิ่นยาวกรอมเท้า สวมรองเท้าแตะ หรือรองเท้าที่ส้นไม่สูงมากนัก และผู้ชายยังคงที่ยังคงแต่งกายด้วยโสร่งกับเสื้อเชิ้ต และรองเท้าแตะ เดินไปไหนมาไหนกันอย่างปกติ มีบ้างที่ต้องเริ่มแต่งกายด้วยชุดกางเกงขายาว หรือใส่สูทสำหรับคนที่เริ่มทำงานออฟฟิศมากขึ้น และที่ดูจะขาดไม่ได้ก็คือปิ่นโตใส่อาหารกลางวันไปรับประทานที่ที่ทำงานซึ่งไม่ว่าเด็กไม่ว่าผู้ใหญ่ ผู้หญิงหรือผู้ชาย ตอนเช้า ๆ ก่อนเข้างานภาพเหล่านี้มีให้เห็นเป็นปกติ

เมื่อเรามาถึงย่างกุ้ง สิ่งแรกที่ได้พบก็คือรถแท็กซี่ ถ้าไม่ได้นัดแนะให้ใครมารับก็ต้องหาแท็กซี่จากสนามบินเข้าไปในเมืองเอง เห็นรถแท็กซี่จอดรอรับผู้โดยสารอยู่หลายคันทีเดียว รถใหม่ ๆ ก็มีให้เห็น แต่ส่วนใหญ่จะเป็นรถรุ่นโบราณ แม้ทำท่าว่าคิวที่เราได้เมื่อแจ้งความจำนงใช้บริการรถแท็กซี่จะทำให้ดูเหมือนว่าเราจะได้นั่งรถใหม่ แต่ไป ๆ มา ๆ ผู้ชายผอมสูงใบหน้าเรียวยาว นุ่งโสร่ง ใส่เชิ้ตคีบรองเท้าแตะ ปากเคี้ยวหมากหยับ ๆ ก็พาเราเดินผ่านรถที่จอดอยู่หลายคันมีทั้งเก่าและใหม่ เรานึกว่าจะได้รถใหม่เพราะหนุ่มคนนี้ชะลอฝีเท้าลงใกล้รถใหม่ที่เห็นอยู่ตรงหน้า แต่เปล่าหรอกแกยังคงพาเราเดินต่ออีกสองสามคันทำให้เราได้รถรุ่นเก๋า ตัวถังยาว เบาะหลังจม ยามรถวิ่งก็ได้อากาศปลิวไสวเข้ามาในรถเพราะตาลุงหนุ่มคนนี้เปิดกระจกรถ เราพยายามฟังเสียงเครื่องยนต์ดีเซลรุ่นเก่าที่ส่งเสียงดังยิ่งเมื่อวิ่งโดยไม่ปิดกระจก แต่ก็เอาเถอะเพราะเราห่างหายจากบรรยากาศเหล่านี้มาพอสมควรแล้ว ทำให้ได้รื้อฟื้นความทรงจำครั้งที่ได้มาเยือนกันในครั้งก่อนนั้นอย่างช่วยไม่ได้

หลายปีก่อนนั้น พม่าถือเป็นประเทศปิด ไม่ยุ่งไม่สุงสิงกับใครมากนัก ผู้ปกครองไม่อยากให้ประชาชนพูดคุยหรือยุ่งเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวเองก็ดูจะจนปัญญาในการสื่อสาร ยอมรับว่าในยุคนั้นมีความรู้สึกว่าภาษาพม่าช่างเป็นอะไรที่ยากเย็นเสียเหลือเกิน ถ้าคนของเขาไม่พูดภาษาอังกฤษกับเรา ก็แทบจะสื่อสารกันไม่ค่อยรู้เรื่อง ต้องอาศัยภาษาใจและภาษาใบ้ถึงจะค่อยเข้าใจ ยิ่งมองตัวเขียนด้วยแล้วจนปัญญาที่จะจดจำได้

มา พ.ศ. นี้ แม้จะกริ่งเกรงในเรื่องภาษา แต่เมื่อบรรยากาศเปลี่ยนไป เรื่องภาษาก็พลอยดูง่ายขึ้นตามไปด้วย โชคดีที่ไกด์หนุ่มของเราพูดอังกฤษได้ ก็เลยหมดปัญหาเรื่องการสื่อสารไป ในครั้งก่อนเส้นทางที่เรามานั้นครอบคลุมสถานที่สำคัญ ๆ ในพม่าไว้เกือบหมด นอกจากการได้มานมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองที่พระเจดีย์ชเวดากองแล้ว ยังได้ไปไหว้หลวงพ่อทันใจ ได้ไปไหว้พระที่วัดทองแล้วต่อไปวัดดัง ๆ อีกหลายแห่ง ไปชมพระราชวังที่มัณฑะเลย์ ไปชมพิธีสรงน้ำล้างพระพักตร์ของพระมหามัยมุนี ซึ่งผู้หญิงหมดสิทธิ์ที่จะได้เข้าไปนมัสการใกล้ ๆ องค์พระ ได้ไปชมทะเลเจดีย์ที่พุกาม ปีนขึ้นไปบนยอดปรางค์เพื่อเฝ้าดูพระอาทิตย์ตก นั่งรถม้าลุยฝุ่นฟุ้งตลอดทางกลับที่พัก นอกจากนั้นยังได้ไปเฝ้าชมชาวบ้านทำเครื่องไม้ลงรักกันอย่างใกล้ชิด ไปนั่งทานอาหารพม่าที่อร่อยพร้อมชมการแสดงที่เรือกินรี ซึ่งตอนที่เราไปเมื่อเร็ว ๆ นี้ ก็ยังคงมีอยู่ พอได้ไปเห็นไปสัมผัสก็เรียกอารมณ์ความรู้สึกที่เคยทึ่งในความงาม รสชาติของอาหาร และการแสดงที่ตื่นตาตื่นใจได้ไม่น้อย ได้ไปนั่งกินอาหารริมฝั่ง

แม่น้ำอิระวดี เดินบนสะพานไม้ยาวสุด ไปเมืองพะสิม พะโค เมืองหงสาวดี ไปเลี้ยงอาหารเพลพระสงฆ์และแม่ชี ได้ไปเดินตลาดสดหลายแห่ง บางแห่งก็เป็นตลาดใหญ่ มีไม่น้อยที่เป็นแบบเล็ก ๆ เฉพาะขายให้กับคนในละแวกบ้านนั้น ๆ จึงไม่แปลกใจที่ความรู้สึกเหล่านั้นหลั่งท้นออกมาทักทายราวกระแสน้ำ

กับความสัมพันธ์อันดีที่ไทยและพม่ามีต่อกันนั้น แบ่งได้ง่าย ๆ เป็นสองยุค คือยุคประวัติศาสตร์ที่ยาวไกลในอดีต ที่ทั้งเราทั้งพม่าเคยรบพุ่งกันไปมา ผลัดกันรุกผลัดกันรับ กับยุคใหม่ที่เริ่มขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ยุติลง ในฐานะที่เป็นประเทศเพื่อนบ้านที่เป็นมิตรที่ดีต่อกัน เราได้เห็นความเปลี่ยนแปลงหลาย ๆ อย่างของประเทศพม่า ไม่ว่าจะเป็นช่วงที่เขาปิดประเทศ และการปกครองอยู่ภายใต้รัฐบาลของทหาร จนตอนหลังได้ทำการปฏิรูปการปกครองและเปิดประเทศสู่สากล นั่นแหล่ะ ทำให้พม่าในเวลานี้กลายเป็นสาวเนื้อหอม ใคร ๆ ก็อยากเข้าไปลงทุน อยากเข้าไปติดต่อค้าขายด้วย นอกจากจะเพราะความร่ำรวยในทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมหาศาลที่มีอยู่ในประเทศแล้ว ยังเห็นโอกาสดีอื่น ๆ ในการเข้าไปจับจองพื้นที่ทำการค้าการลงทุน เพราะค่าจ้างแรงงานที่ยังไม่สูงมาก ศักยภาพของผู้คนที่มีการศึกษาอยู่ในระดับที่ดี ทำให้เป็นข้อได้เปรียบ นอกจากนี้พม่ามีแรงงานระดับล่างอีกเป็นจำนวนมหาศาล ซึ่งส่วนใหญ่ออกมาเรียนรู้ และหาประสบการณ์รับจ้างทำงานนอกประเทศ ไม่ต้องดูอื่นไกลแค่ในประเทศไทยก็มีจำนวนแรงงานพม่าเข้ามาทำงานมากมาย ซึ่งเมื่อมองออกไปในอนาคตอันใกล้นี้แล้ว สร้างความกังวลให้กับเจ้าของอุตสาหกรรมหรือผู้ผลิตหลายอย่าง หากพวกเขาพากันกลับไปทำงานในบ้านเกิดของพวกเขาเองแล้วเราจะทำอย่างไรต่อไป

วันนี้พม่าในฐานะสมาชิกสมาคมอาเซียน กำลังกลายเป็นดาวดวงเด่น ความขัดแย้งระหว่างชนชาติ ชนเผ่าต่าง ๆ กำลังได้รับการแก้ไขด้วยการเจรจา หาหนทางเดินไปสู่สันติภาพเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ทั้งนี้เพราะชาวพม่าส่วนใหญ่เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา จึงชอบที่จะเข้าวัด ทำบุญ ซึ่งในพม่ามีวัดสำคัญ ๆ และสถานที่ศักดิ์สิทธิ์มากมาย แต่ที่โด่งดังเป็นรู้จักกันมากก็แน่นอนที่พระมหาธาตุเจดีย์ชเวดากอง ซึ่งตั้งอยู่ในเมืองย่างกุ้งนี่เอง พระเจดีย์ศักดิ์สิทธิ์แห่งนี้เป็นที่ประดิษฐานพระเกศาธาตุของพระพุทธเจ้า และองค์พระเจดีย์เป็นทองเหลืองอร่าม นอกจากนั้นบนยอดสุดยังมีเพชรที่มีน้ำหนักถึง ๗๖ กะรัต ประดับไว้ด้วย ในย่างกุ้งยังมีวัดมีชื่อเสียงมาก ๆ ให้แวะไปนมัสการอีกหลายวัด

นอกจากในเมืองย่างกุ้งแล้ว พุกามก็เป็นอีกเมืองหนึ่งที่มีสถานที่ศักดิ์สิทธิ์เหล่านี้อยู่มากมาย ที่มีชื่อเสียงมากก็คือ พระมหาธาตุเจดีย์ชเวสิกองที่สร้างมาตั้งแต่สมัยของพระเจ้าอโนรธา ที่นี่เป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุที่เป็น

ส่วนหน้าผากของพระพุทธเจ้าและพระเขี้ยวแก้วที่อัญเชิญมาจากศรีลังกา ที่นี่นอกจากจะงดงามด้วยสีทองเหลืองอร่ามแล้ว ยังมีหอนัตที่ชาวพม่าเลื่อมใสอีกด้วย หอนัตนี่ก็เป็นอีกความเชื่อหนึ่งของชาวพม่าค่ะ

อย่างที่บอกไว้แล้วนั่นแหละค่ะ ใครมาพม่าแล้วก็ต้องหาทางไปนมัสการพระมหามัยมุนี ซึ่งถึงแม้ท่านจะเป็นองค์พระที่ได้รับการสร้างขึ้นมา แต่ชาวพม่าเชื่อกันว่าท่านเป็นองค์พระที่มีชีวิตเพราะได้รับการประทานลมหายใจจากพระพุทธเจ้า ดังนั้นทุกเช้าจึงต้องมีพิธีสรงน้ำพระพักตร์ให้ท่าน เป็นพิธีศักดิ์สิทธิ์ทีเดียว วัดพระมหามัยมุนีอยู่ที่เมืองมัณฑะเลย์

พระธาตุอินทร์แขวน หรือพระธาตุเจดีย์ไจก์กิโย เป็นความมหัศจรรย์และผู้คนพากันเชื่อว่าพระอินทร์ได้ทรงมาเนรมิตไว้ให้ เพราะพระเจดีย์ตั้งอยู่บนหินก้อนโตสีทองสุกปลั่งอยู่บนเขาที่สูงถึง ๑,๒๐๐ เมตร อีกเช่นเคยซึ่งดูแล้วไม่น่าจะตั้งอยู่ได้ แต่หินศักดิ์สิทธิ์ก้อนนี้ก็ยังคงอยู่ดีมาได้อย่างยาวนาน ชาวพม่าเชื่อว่าถ้าใครได้ไปสักการบูชาแล้วจะได้กุศลอันยิ่งใหญ่ทีเดียว

พระมหาธาตุเจดีย์ชเวมอดอร์ หรือพระธาตุมุเตาที่มีชื่อเสียงนี้ อยู่ที่เมืองหงสาวดี เป็นเจดีย์ทรงมอญเก่าแก่ที่มีอายุยืนยาวกว่าสองพันปีมาแล้ว เป็นอีกแห่งหนึ่งที่ผู้คนพากันไปไหว้ขอพร

พระบัวเข็ม วัดผ่องเตาอู เป็นวัดที่ศักดิ์สิทธิ์และสำคัญที่สุดในรัฐฉาน ที่วัดนี้มีพระบัวเข็มที่มองไม่เห็นองค์จริงแล้วเพราะท่านถูกหุ้มด้วยทอง จนมองภาพองค์เดิมไม่ออก

อันดับถัดไปที่ผู้คนพากันไปขอพระคือ เทพทันใจ ที่วัดโบตะเตาว์ ซึ่งอยู่ริมแม่น้ำย่างกุ้ง ที่วัดนี้เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปทองคำนันอูที่งดงามมาก และได้รับการส่งคืนจากอังกฤษ นอกจากพระพุทธรูปทองคำที่งดงามยิ่งแล้ว ที่ศาลาฝั่งตรงข้ามของพระพุทธรูปทองคำ ก็ยังเป็นที่ที่ผู้คนหลั่งไหลไปขอพระจากนัตโบโบยี ที่ใคร ๆ พากันเรียกว่าเทพทันใจ ซึ่งผู้คนเล่าลือถึงความศักดิ์สิทธิ์มาก การจะขอพรต้องไปกระซิบที่ข้างหูของท่าน...ว่ากันว่าขอพรได้สมใจปรารถนามาแล้วมากมาย

เจดีย์กลางแม่น้ำ ที่มีชื่อว่า เจดีย์เยเลพญา ก็เป็นอีกแห่งหนึ่งที่มีผู้ศรัทธาไปขอพรอยู่เป็นประจำ เจดีย์แห่งนี้อยู่ที่เมืองสิเรียม ซึ่งใช้เวลาขับรถออกไปจากเมืองย่างกุ้งประมาณ ๑ ชั่วโมง ว่ากันว่าถ้าจะขอพรให้กิจการค้าและชีวิตความเป็นอยู่เจริญรุ่งเรือง ต้องไปขอที่นี่ โดยจะต้องนั่งเรือที่มีคอยบริการอยู่ไปที่วัด ซึ่งสวยงามมาก วัดนี้สร้างขึ้นมาตั้งแต่ชาวมอญเรืองอำนาจ บริเวณริมน้ำที่มีเรือบริการจะมีร้านอาหารอร่อยให้ได้ชิมอาหารพม่าด้วย และมีพวกสินค้าพื้นเมือง รวมทั้งปลาแห้ง ขายกันมากมาย ในช่วงที่เราไปอากาศร้อนมาก แต่ผู้คนที่มาก็ไม่ย่อท้อ คนขับรถเล่าให้ฟังว่าก่อนหน้านี้สักสองวันเป็นวันหยุดทางศาสนามีผู้คนเป็นแสนหลั่งไหลมาที่นี่เพื่อจะไปไหว้พระเจดีย์ จนรถราไม่มีที่จอด

สุดท้ายซึ่งเป็น ๑ ใน ๙ ของสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวพม่าต่างก็พากันมาสักการะได้แก่ มหาคีรีนัต ที่นี่เป็นเทือกเขาสูงตระหง่าน อยู่ห่างจากเมืองพุกามออกไปประมาณ ๑ ชั่วโมงครึ่ง ที่ศักดิ์สิทธิ์เพราะเชื่อกันว่าที่นี่เป็นที่สถิตของนัตทั้ง ๓๗ ตน ที่ชาวพม่าเชื่อว่ามีความศักดิ์สิทธิ์และดลบันดาลโชคลาภให้ได้ ซึ่งความเชื่อเหล่านี้เป็นความเชื่อดั้งเดิมก่อนที่ศาสนาพุทธจะเข้ามาเผยแพร่และผู้คนได้หันมายอมรับนับถือศาสนาพุทธกันเป็นศาสนาประจำใจนับแต่นั้นมา

สถานที่ทั้ง ๙ แห่ง ที่นี้แม้ว่าจะอยู่ในประเทศพม่าแต่ต่างได้รับการยอมรับนับถือจากคนไทยด้วย ดังนั้น จึงมีคนไทยเข้าไปเที่ยวชมและไปขอพรกันเป็นประจำ ทั้งนี้เพราะความรู้สึกใกล้ชิดและความเป็นเพื่อนบ้านที่มีมิตรไมตรีต่อกันมาอย่างช้านาน สมอย่างที่รู้กันว่า ประวัติศาสตร์ความสำคัญแห่งมิตรไมตรีของไทย-พม่านั้นยืนยาวมาอย่างเนิ่นนาน แม้ว่าบางช่วงบางตอนอาจจะมีกระทบกระทั่งกันบ้าง แต่ก็ไม่ใช่สิ่งที่จะมาบั่นทอนความรู้สึกดี ๆ ที่มีต่อกันได้อย่างแน่นอน ⊗

การทูตภาคประชาชน

ผ่านการเรียนภาษาไทยและภาษาพม่า

ภายใต้ความร่วมมือระหว่าง

กระทรวงการต่างประเทศ กับ ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

วิรัช นิยมธรรม
เจ้าหน้าที่ศูนย์พม่าศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

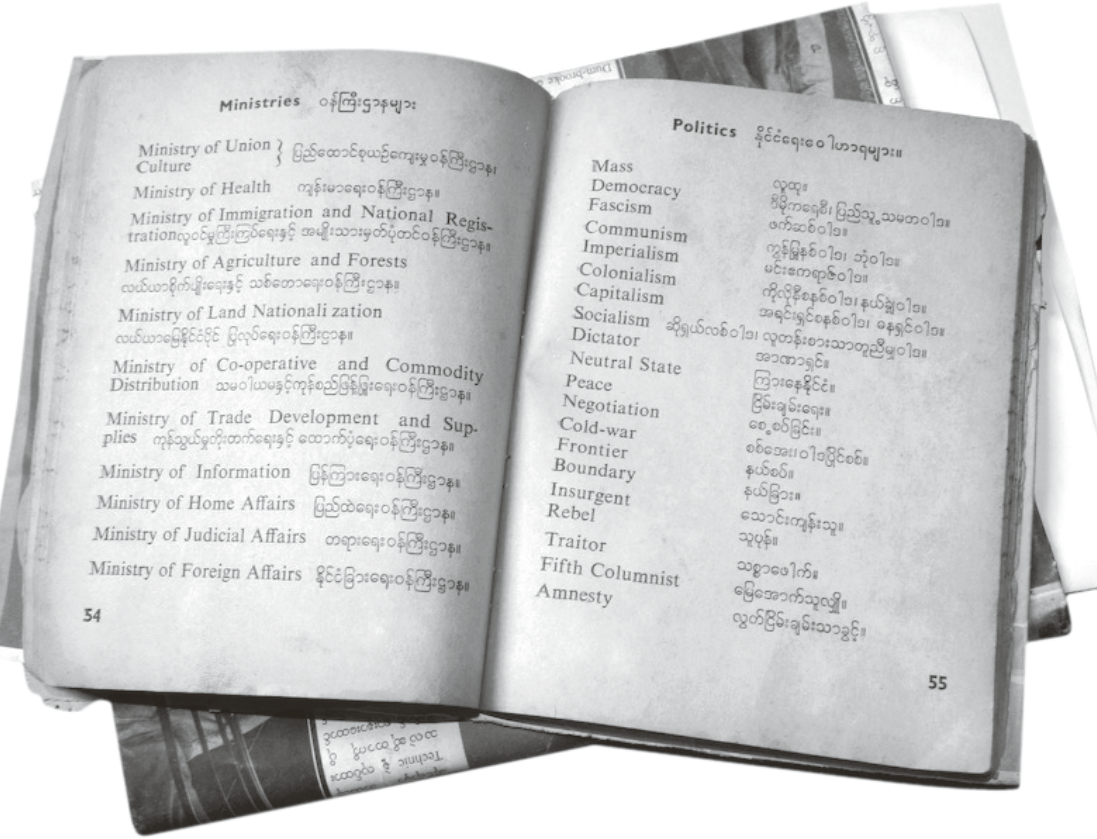

"ภาษาเพื่อนบ้าน" เป็นเรื่องหนึ่งที่ได้รับความสนใจมากขึ้นโดยลำดับ จากข้อมูลของ สกอ. พบว่ามีการเรียนการสอนภาษาเพื่อนบ้านอย่างน้อยในหลักสูตรการอบรมเบื้องต้น จำนวนถึง ๑๐๒ แห่ง กล่าวคือ ภาษาเขมร ๒๗ แห่ง ภาษามลายู ๒๗ แห่ง ภาษาพม่า ๑๘ แห่ง ภาษาเวียดนาม ๑๖ แห่ง และภาษาลาว ๑๔ แห่ง นอกจากนี้ สกอ.ยังได้ให้การสนับสนุนทุนส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนและการวิจัยภาษาเพื่อนบ้านให้แก่สถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ ในส่วนโรงเรียน สพฐ. นั้นก็ให้ความสนใจในทำนองเดียวกัน นั่นสะท้อนว่าภาษาเพื่อนบ้านเริ่มมีพื้นที่เกิดขึ้นแล้วในประเทศไทยในช่วงเวลาอันไม่นาน เพียงแต่จะทำอย่างไรให้การเรียนการสอนภาษาเพื่อนบ้านมีคุณภาพ ดำเนินต่อไปได้อย่างมีทิศทาง และนำมาสู่การเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างทักษะชีวิตในแก่คนไทยรุ่นใหม่ในประชาคมอาเซียน

ภาษาพม่าเป็นภาษาหนึ่งที่ได้รับความสนใจมากขึ้นเรื่อย ๆ และแรงงานพม่าในประเทศก็เป็นเรื่องราวที่คุ้นเคยก่อนที่ประเทศพม่าจะได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในประชาคมอาเซียน กล่าวคือ ได้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานพม่ามาสู่ประเทศไทยอยู่ก่อนแล้ว โดยเฉพาะในพื้นที่อุตสาหกรรม เกษตรกรรม ประมง และงานลูกจ้างร้านค้า เป็นต้น และประเทศไทยก็เป็นจุดหมายปลายทางหลักของแรงงานพม่า ส่วนในปัจจุบันนั้นแรงงานมิได้น้อยลงไปกว่าเดิม และเริ่มมีการจัดระบบได้ดีขึ้นกว่าแต่ก่อน จากผลการวิจัยให้กรมสารนิเทศ พบว่าชาวพม่าที่ทำงานหาเงินอยู่ในประเทศไทยนั้น นอกจากจะได้ทักษะทางอาชีพ

แล้ว มีจำนวนไม่น้อยที่ได้ทักษะภาษาไทยติดตัวกลับไปด้วย และมีจำนวนมากที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยดุจบ้านหลังที่สองของตน

พอเมื่อประเทศพม่าเปลี่ยนแปลงระบอบการเมืองการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตยวิถีพม่า ภาคเอกชนไทยก็ได้โอกาสมากขึ้นในการเข้าไปลงทุนและทำการค้า ความจำเป็นในการใช้ล่ามภาษาไทย-พม่าจึงเป็นเรื่องปกติ จนนำไปสู่การกำหนดนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการพม่า (Higher Education) ที่ต้องการส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยจากหลักสูตรอบรมไปจนถึงระดับปริญญาตรี และที่น่าสนใจคือ ภาษาไทยเป็นภาษาเดียวในอาเซียนที่มีการเปิดสอนในระดับอุดมศึกษาของพม่า นั่นบ่งชี้แนวโน้มว่าการผลิตและตลาดสำหรับสินค้าไทยไปสู่และในประเทศพม่าน่าจะสามารถแข็งขันได้ดีไม่แพ้ประเทศอื่นนอกภูมิภาคอาเซียน ที่ต่างทยอยเข้าไปลงทุนในพม่า

ในส่วนของประเทศไทยนั้น ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำงานเชิงรุกเพื่อร่วมสร้างคนไทยรุ่นใหม่ให้หันมาสนใจเรียนภาษาพม่า

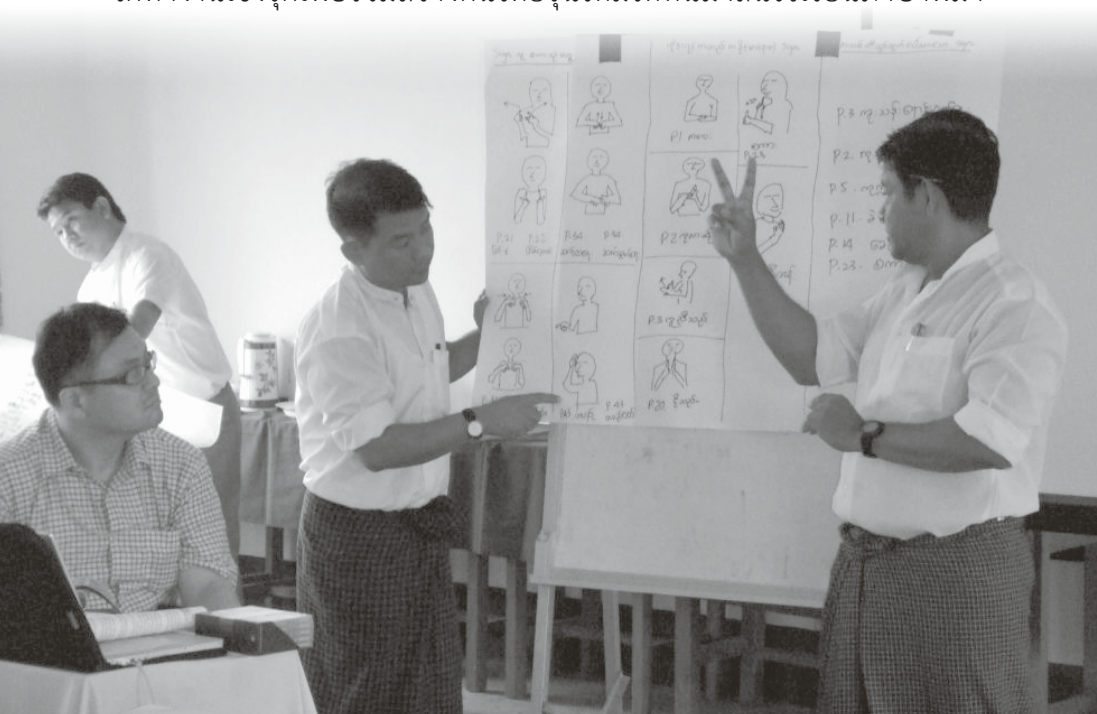

มานานกว่าสิบปี จนประสบความสำเร็จในการผลักดันหลักสูตรปริญญาตรีสาขาพม่าศึกษา และผลิตบัณฑิตที่มีทักษะภาษาพม่าออกสู่ตลาดงานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นต้นมา ครั้นเมื่อมีการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในประชาคมอาเซียน (AEC) ก็ยิ่งทำให้ตลาดงานมีความต้องการบัณฑิตที่จบสายภาษาพม่ามากขึ้น ในขณะเดียวกัน ฝ่ายพม่านั้นก็ให้ความสนใจที่จะเรียนภาษาไทยมานานกว่าสองทศวรรษ ด้วยการตั้ง Thai Department ใน Yangon University of Foreign Languages (YUFL) โดยเริ่มจากหลักสูตรอบรมภาษาไทยให้แก่เจ้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไป ตั้งแต่ยังมีสถานะเป็น Institute of Foreign Languages (IFL) และพัฒนามาเป็นหลักสูตรระดับอนุปริญญาภาษาไทย จนมาเป็นหลักสูตรปริญญาตรีภาษาไทยในปัจจุบัน ซึ่งฝ่ายไทยมีบทบาทสำคัญมากในการช่วยให้การเรียนการสอนภาษาไทย ณ YUFL ดำเนินมาได้อย่างต่อเนื่อง

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ กรมวิเทศสหการ ต่อมาคือสำนักงานเพื่อการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ (สพร.) ได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยนเรศวร ส่งผู้เชี่ยวชาญไปช่วยสร้างครูภาษาไทย และพัฒนาหลักสูตรอนุปริญญาภาษาไทย ให้แก่ YUFL ในเวลานั้นคือ IFL เป็นเวลา ๒ ปี จนเป็นผลสำเร็จและสร้างครูภาษาไทยระดับอนุปริญญาได้จำนวน ๑๐ คน แล้วก็จัดการเรียนการสอนภาษาไทยในหลักสูตรอนุปริญญาเรื่อยมา จนเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๓ จึงได้เริ่มเปิดหลักสูตรภาษาไทย ระดับปริญญาตรี ๓ ปี โดยปรับใช้โครงสร้างของหลักสูตรสำหรับภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ที่เปิดสอนที่ YUFL ไปก่อน แล้วต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ สพร. ร่วมกับศูนย์พม่าศึกษาก็ได้ส่งผู้เชี่ยวชาญ

ไปช่วยปรับปรุงหลักสูตร ๓ ปี ให้เป็นหลักสูตร ๔ ปี โดยเพิ่มรายวิชาที่จำเป็นและสอดรับกับหลักสูตรเดิม ปัจจุบัน YUFL สามารถผลิตบัณฑิตเอกภาษาไทยได้แล้วเป็นรุ่นแรกจำนวน ๕๖ คน จากหลักสูตร ๓ ปี ส่วนรุ่นต่อ ๆ ไปจะเป็นบัณฑิตที่จบจากหลักสูตร ๔ ปี ซึ่งทาง สพร. จะให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ทางฝ่ายพม่าก็มีความสนใจที่จะเปิดภาควิชาภาษาไทย ณ เมืองมัณฑะเลย์ในอนาคต ซึ่ง สพร. ก็น่าจะให้ความช่วยเหลือได้ต่อไป

ในการสนับสนุนของฝ่ายไทยต่อ YUFL ผ่าน สพร. ด้วยความร่วมมือจากศูนย์พม่าศึกษานั้น มีการดำเนินงานพัฒนาแผนงานและให้ความช่วยเหลือ YUFL เป็นระยะเรื่อยมา จนในช่วงปี ๒๕๕๓-๒๕๕๔ จึงได้ร่างแผนงานร่วมกันระหว่าง สพร. ศูนย์พม่าศึกษา และ YUFL ภายใต้โครงการพัฒนาหลักสูตรและการสอนภาษาไทยระดับปริญญาตรี ณ YUFL อันประกอบด้วยกิจกรรมย่อย ได้แก่ ทุนศึกษาต่อระดับปริญญาโทหลักสูตรภาษาไทย การส่งผู้ช่วยสอนภาษาไทย การส่งผู้เชี่ยวชาญทางวัฒนธรรมไทยและการผลิตสื่อการสอน การอบรมการพัฒนาสื่อการสอน กิจกรรมเรียนรู้สังคมวัฒนธรรมไทยในประเทศไทยสำหรับนักศึกษาเอกภาษาไทยจาก YUFL และการสนับสนุนสื่อเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมไทย ดังมีความก้าวหน้าดังนี้

๑) การให้ทุนศึกษาต่อระดับปริญญาโท ได้เริ่มมาในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ โดยให้ทุนแก่อาจารย์จาก YUFL ปีละ ๒ ทุน มาเรียน ณ มหาวิทยาลัยนเรศวร แต่เนื่องจากทาง YUFL ขาดกำลังคนในการดูแลการเรียนการสอนภาษาไทย จึงได้ขอให้มีการปรับหลักสูตรให้เรียนรายวิชาในชั้นเรียนในเมืองไทย ๑ ปี แล้วกลับไปทำวิทยานิพนธ์ที่ประเทศพม่า ๑ ปี เพื่อหมุนเวียนกันมาเรียนให้จบปริญญาโททุกคน

๒) การส่งผู้ช่วยสอนภาษาไทย หรือ TA ถือเป็นความจำเป็นเพื่อช่วยแก้ผลกระทบต่อการเรียนการสอน อันเนื่องจากอาจารย์ของ YUFL บางส่วนต้องเดินทางมาเรียนต่อที่ประเทศไทย จึงได้มีการส่งบัณฑิตเอกพม่าศึกษาของมหาวิทยาลัยนเรศวร ไปทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยสอน ซึ่งพร้อมที่จะปรับตัวกับการทำงานในประเทศพม่าได้เป็นอย่างดี อีกทั้งจะเป็นสะพานเชื่อมนักศึกษาฝ่ายพม่าและฝ่ายไทยที่ต่างเรียนภาษาของกันและกัน และยังได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเพิ่มทักษะทางภาษาของกันและกันไปด้วย นอกจากนี้ TA ยังสามารถช่วยงานด้านล่ามให้แก่สถานทูตไทยในพม่าและจัดการเรียนภาษาไทยให้แก่เยาวชนไทยในพม่าไปพร้อมกัน บทบาทของ TA จึงมีความสำคัญมากต่อการสร้างมิตรภาพระหว่างไทยกับพม่าในภาคประชาชน ในปีแรกนั้นมีการส่ง TA ไป ๒ คน แล้วได้เพิ่มเป็น ๔ คน ในปี ๒๕๕๖ เพื่อช่วยให้อาจารย์ที่ต้องกลับมาทำวิทยานิพนธ์ลดภาระงานสอนลงได้บ้าง

๓) การส่งผู้เชี่ยวชาญทางวัฒนธรรมไทยและการผลิตสื่อการสอนนั้น ถือว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญอีกกิจกรรมหนึ่ง นอกจากจะช่วยเพิ่มศักยภาพให้แก่คณาจารย์ของ YUFL ในด้านการเรียนการสอนด้วยสื่อสมัยใหม่แล้ว จากการที่ประเทศพม่ากับประเทศไทยมีความใกล้ชิดในเชิงพื้นที่และมีการติดต่อสัมพันธ์กันทั้งภาครัฐและภาคประชาชนมาอย่างสืบเนื่อง จึงจำเป็นที่นักศึกษาพม่าควรจะได้มีโอกาสเรียนรู้วัฒนธรรมไทยในมิติต่าง ๆ จึงจะได้มีการส่งผู้เชี่ยวชาญทางวัฒนธรรมสาขาต่าง ๆ ไปร่วมจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ณ YUFL

๔) การอบรมสื่อการสอน ในปีแรกได้จัดขึ้น ณ ประเทศไทย และจะไปจัดอบรมต่อ ณ YUFL ให้แก่อาจารย์ทั้งภาคพร้อมกับ TA ที่ทางฝ่ายไทยได้ส่งไปช่วยสอนโดยหวังผลว่าจะสามารถผลิตชุดความรู้ที่สอดคล้องกับการเรียนภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของศูนย์พม่าศึกษา ซึ่งกำลังวางแผนร่วมกับ NECTEC ในการพัฒนาห้องเรียนเสมือนจริงและสื่อการเรียนการสอนภาษาไทยและภาษาพม่าแบบออนไลน์

๕) กิจกรรมเรียนรู้สังคมวัฒนธรรมไทยในประเทศไทยสำหรับนักศึกษาเอกภาษาไทยจาก YUFL เป็นการให้โอกาสแก่นักศึกษาเอกภาษาไทยของ YUFL ที่เรียนปีสุดท้ายของหลักสูตร ได้โอกาสมาเรียนรู้สังคมวัฒนธรรมไทยในประเทศไทยในพื้นที่จริง พร้อมไปกับการต่อยอดทักษะภาษาไทยไปพร้อมกัน

๖) การสนับสนุนสื่อเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมไทย ที่ผ่านมาเป็นการมอบอุปกรณ์สำนักงาน คอมพิวเตอร์ เครื่องเล่นวิดีโอ โทรทัศน์ หนังสือ วีดีทัศน์ และชุดไทย ทั้งนี้เพื่อให้กิจกรรมการสอนดำเนินไปได้โดยสะดวก และยังมีแผนที่จะจัดทำห้องพัฒนาทักษะภาษาไทยสำหรับภาควิชาภาษาไทยขึ้นโดยเฉพาะ ซึ่งจะเอื้อต่อการเรียนภาษาไทยสำหรับนักศึกษาพม่า

เหตุที่การดำเนินโครงการพัฒนาหลักสูตรและการสอนภาษาไทยระดับปริญญาตรี ณ YUFL เกิดขึ้นมาได้อย่างเป็นรูปธรรม ก็ด้วยการสนับสนุนของ สพร. และการประสานงานของศูนย์พม่าศึกษาซึ่งมีเครือข่ายเพื่อการพัฒนากิจกรรม ในส่วนของฝ่ายพม่านั้นก็พร้อมจะรับการช่วยเหลือ หากกล่าวโดยบริบท ณ เวลานี้ พม่าได้ร่วมอยู่ในประชาคมอาเซียน และในขณะเดียวกันประเทศพม่าก็ได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบทางการเมืองมาเป็นรัฐบาลพลเรือนในวิถีประชาธิปไตย ที่ให้เสรีภาพในการรับรู้ข่าวสารและการมีส่วนร่วมของประชาสังคมมากขึ้น อีกทั้งยังมีการเปิดกว้างทางเศรษฐกิจทุนนิยมตามกลไกตลาดมากกว่าในยุครัฐบาลทหาร จึงเอื้อให้เกิดการจ้างงานมากขึ้นโดยเฉพาะในภาคเอกชน สำหรับประเทศไทยนั้นมองประเทศพม่าเป็นเพื่อนบ้านใกล้ชิด เป็นคู่ค้า เป็นตลาดสินค้า เป็นตลาดแรงงาน เป็นแหล่งวัตถุดิบ และเป็นที่พึ่งทางพลังงาน ที่สามารถเชื่อมโยงถึงกันในห่วงโซ่อุปทาน ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของพม่าจึงย่อมจะส่งผลดีต่อไทยอย่างแน่นอน YUFL ซึ่งเป็นสถาบันสอนภาษาต่างประเทศของรัฐ จึงได้รับความสนใจจากคนพม่ารุ่นใหม่ และเริ่มเห็นว่าภาษาไทยก็เป็นภาษาหนึ่งที่จะนำไปสู่อาชีพที่ดีได้ ไม่เพียงแค่ในประเทศพม่า แต่ยังรวมถึงในประเทศไทยด้วย

การทูตภาคประชาชนผ่านการเรียนภาษาของกันและกันนั้น นับว่ามีความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจการค้าการลงทุนข้ามชาติ และยังเอื้อต่อการอยู่ร่วมกันในแบบพหุสังคมหรือพหุวัฒนธรรมที่นับวันจะเป็นจริงมากขึ้น ดังที่ผ่านมาพื้นที่ประเทศไทยเป็นตลาดงานที่ให้โอกาสแก่ชาวพม่า จากที่มี

การเติบโตของอุตสาหกรรมเป็นปัจจัยหลัก ในทำนองเดียวกัน หากพม่ามีความเติบโตทางเศรษฐกิจมากขึ้น ก็ย่อมจะเป็นโอกาสสำหรับคนไทยรุ่นใหม่ให้สามารถไปทำงานในประเทศพม่าได้เช่นกัน การเรียนรู้ภาษาของกันและกันที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ จึงเป็นปรากฏการณ์ใหม่ที่เห็นได้อย่างชัดเจนในสังคมไทยปัจจุบัน ในขณะที่การเรียนภาษาพม่าหรือภาษาเพื่อนบ้านใกล้ชิดผ่านระบบการศึกษาเพิ่งจะเริ่ม ดังได้เกริ่นไว้ในตอนต้น อย่างไรก็ตาม ในการสอนภาษาพม่าในไทยหรือภาษาไทยในพม่านั้น ไม่ควรสอนให้ได้แค่เพียงทักษะภาษา (skill) เท่านั้น แต่จะต้องให้มีเนื้อหาทางสังคมวัฒนธรรม (content) และอาศัยการเข้าถึงบริบทเชิงพื้นที่ (context) เหตุเพราะไทยกับพม่ามีความใกล้ชิดกันทางภูมิศาสตร์และวัฒนธรรม อันเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันและไปมาหาสู่กันได้ไม่ยากนัก

Thai - Myanmar
Association for Friendship

The Thai - Myanmar Association for Friendship was established in 2006 with the support from the Ministry of Foreign Affairs of Thailand. The main purpose is to help promote Thailand's relations with Myanmar, especially at the people-to-people level, with an aim to promoting better understanding and bringing the peoples of the two countries closer together. Since its establishment, the TMAF has been working closely with the Ministry of Foreign Affairs of Thailand and the Myanmar relevant authorities to conduct various activities in both countries, ranging from cultural, religious, health, education and economic cooperation to disaster relief .

Currently, Mr. Bandhit Sotipalalit serves as the President of the Thai - Myanmar Association for Friendship. Mr. Sotipalalit is former Ambassador of Thailand to the Republic of South Africa, the Republic of India and the Commonwealth of Australia respectively. He also used to serve at the Royal Thai Embassy in Yangon. The TMAF executive committee comes from different backgrounds of public and business sectors and academics.

Past Activities

- Annual Kathina Ceremony at the Thai - Myanmar Friendship Monastery in Yangon
- Cultural exchange programme with the National University of Arts and Culture (NUAC)
- Donation for the renovation of the Jivitadana Sangha Hospital in Yangon;
- Publication of the Thai - Myanmar / Myanmar - Thai Dictionaries
- Aksara Puppetry Show in celebration of 60th years of Thailand - Myanmar Diplomatic relations;
- Disater relief of Cyclone Nargis victims
- Donation for the renovation of and computers for Mokok school in Myawaddy
- Thai traditional cultural show at the International Cultural Performance of the Myanmar ASEAN Woman's Friendship Association (MAWFA) in Yangon
- Donation for the renovation of the Jivitadana Sangha Hospital in Yangon
- Animal exchange cooperation with the Nay Pyi Taw Zoo
- Training programme of ear, nose, throat and temporal bone surgery at the ENT Hospital in Yangon
- Disaster relief of earthquake victims in Shan State
- Seminar on "Post-Election Myanmar: The Way Forward to Promote Thailand's Trade with and Investment in Myanmar"
- Free dentistry service mobile unit in Mae Sot for the Thai and Myanmar nationals along the border

นิทรรศการ

ภาพถ่ายเมียนมาร์

ฉลองความสัมพันธ์ ไทย-เมียนมาร์

ครบรอบ ๖๕ ปี

Royal Thai Embassy, Yangon

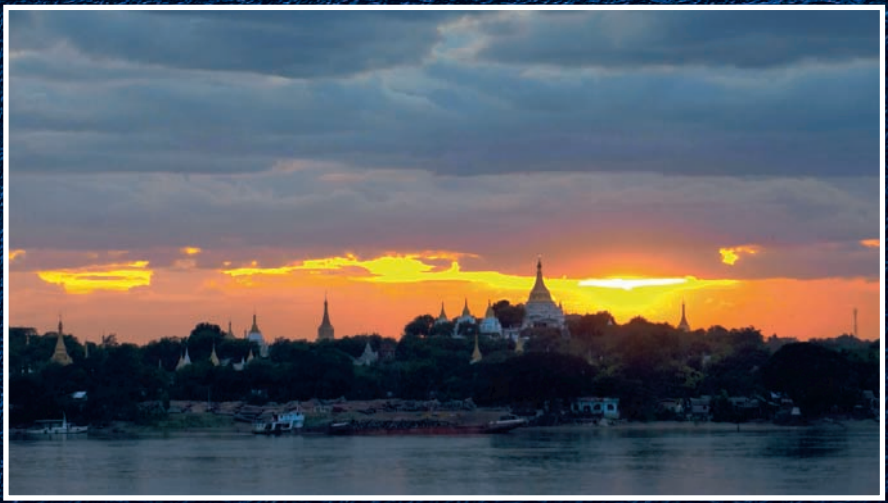

SUPER ONE

MYANMA PORT AUTHORITY

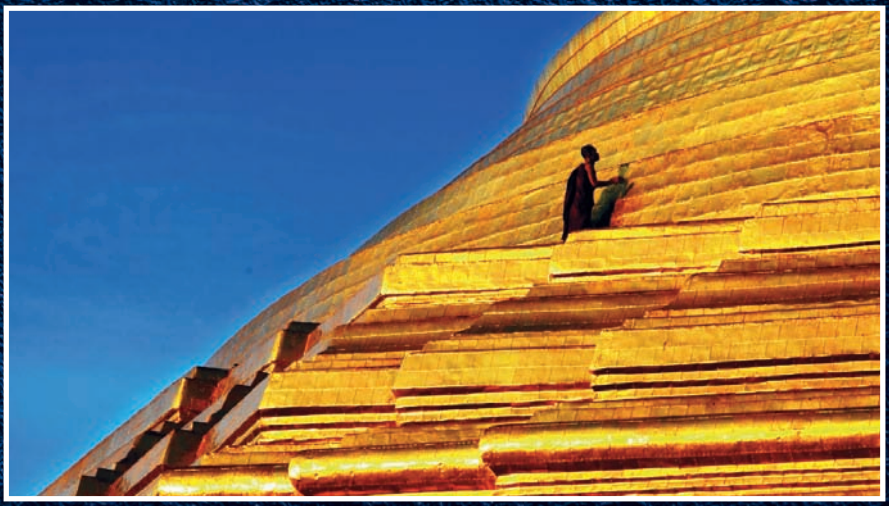

ผ่านสัญญาณไฟวิ่งรถชิดขวา
Keep Right Lane After Traffic Signal

DAILY

ตามล่าหา

กาแฟอีเห็น (ชะมด)

จิราเจตน์ วงษ์นรเศรษฐ์

กาแฟชะมดเป็นกาแฟที่มีชื่อเสียงขึ้นชื่อลือชาทั้งด้านรสชาติและราคา มีจำหน่ายทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ คอกาแฟหลายคนถือว่ากาแฟชะมดนี้เป็นสุดยอดของกาแฟที่เป็นตำนาน เนื่องจากมีรสชาติอันนุ่มละมุนและกลิ่นหอม อีกทั้งสนนราคาจำหน่ายอันแพงลิบลิ่วของกาแฟประเภทนี้ ซึ่งราคาขายอาจจะมีราคาตั้งแต่ ๓๐,๐๐๐ บาท ไปจนถึงหลักแสนบาทต่อกิโลกรัม กาแฟชนิดนี้ผลิตได้ไม่กี่แห่งทั่วโลก ได้แก่ อินโดนีเซีย (เกาะสุมาตรา เกาะชวา เกาะสุลาเวสี) ฟิลิปปินส์ ติมอร์เลสเต เวียดนามและไทย คนไทยหลายคนอาจจะยังไม่รู้จักกาแฟชนิดนี้ว่ามีต้นกำเนิดอันน่าพิสดารมาได้อย่างไร

กำเนิดของกาแฟชะมด หรือในภาษาอินโดนีเซียเรียกว่า Kopi Luwak (โกปิ ลูวัค) เกิดขึ้นเมื่อราว ๒๐๐ กว่าปีที่ผ่านมา ในตอนที่สมัยดัทช์ (เนเธอร์แลนด์) ได้เข้ายึดครองประเทศอินโดนีเซียและนำพืชเศรษฐกิจชนิดหนึ่งคือกาแฟมาปลูกในเมืองอาณานิคมของตน ในตอนแรกกาแฟสายพันธุ์ที่ชาวดัทช์นำมาปลูกคือพันธุ์โรบัสตา (Robusta) ซึ่งเมื่อแรกปลูกชาวดัทช์ห้ามชนพื้นเมืองเข้าใกล้ต้นกาแฟเมื่อมีเมล็ดสุก แต่ไม่ได้ห้ามสัตว์ป่าอย่างชะมดหรืออีเห็น ทำให้สัตว์ชนิดนี้ลอบเข้าไปกัดกินเมล็ดกาแฟสุกที่มีสีแดงและถ่ายมูลออกมาภายหลังจากกินเข้าไป ชาวพื้นเมืองสังเกตเห็นว่าเมื่ออีเห็นกินผลไม้เข้าไปได้ถ่ายมูลบางอย่างออกมาเป็นก้อน ดังนั้น จึงเก็บมูลดังกล่าวไปล้างแล้วลองคั่วและนำมาดื่มกิน จึงเป็นที่มาของกาแฟมูลอีเห็นที่มีรสชาติหอมละมุนและกลมกล่อมกว่ากาแฟโรบัสตาคั่วบดทั่วไป ซึ่งกาลต่อมาชาวดัทช์ก็ได้ประจักษ์ลิ้มลองกาแฟชนิดนี้เข้าไปและเห็นว่ากาแฟนี้มีรสชาติดี ดังนั้น จึงจ้างชาวพื้นเมืองเก็บมูลชะมดป่า (อีเห็น) และเริ่มตำนานของกาแฟชนิดนี้

ชะมดที่สามารถผลิตกาแฟขี้ชะมด หรือจะเรียกให้ถูกน่าจะเรียกว่าตัวอีเห็น เป็นสัตว์ที่อยู่ในวงศ์ *Paradoxurus hermaphroditus* ภาษาอังกฤษอาจจะใช้คำว่า Asian Palm Civet หรือ Weasel สัตว์ประเภทนี้เป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดเล็กชนิดหนึ่ง โดยปกติจะชอบกินผลไม้ และเมื่อรู้ว่าสัตว์ชนิดนี้ชอบกินผลไม้สุก ดังนั้นชาวพื้นเมืองหัวใส (อินโดนีเซียในตอนต้น) จึงได้เริ่มจับให้อีเห็น (ชะมด) มากินกาแฟสุกเริ่มธุรกิจจากจุดเล็ก ๆ ด้วยการเริ่มเลี้ยงและกลายมาเป็นฟาร์ม

กระบวนการผลิต คือ เริ่มด้วยการเลี้ยงอีเห็นในกรง และให้อาหารอีเห็นด้วยเมล็ดกาแฟสุก โดยอีเห็นจะเลือกกินเฉพาะเมล็ดกาแฟสุกที่ดีที่สุดเข้าไป จากนั้นกรดและเอนไซม์ในกระเพาะอาหารของอีเห็นจะทำปฏิกริยาทางเคมีคล้ายการหมัก (Fermentation) ซึ่งจากกระบวนการนี้เองที่ทำให้โปรตีนในเมล็ดกาแฟแตกตัวเป็นโมเลกุลขนาดเล็ก เวลานำเมล็ดกาแฟชนิดนี้ไปคั่วบดจนได้กลิ่นหอมพิเศษและมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากกาแฟอื่น ๆ เมื่อได้มูลออกมาแล้วก็จะเอาสิ่งที่ได้ไปตากแดดจนแห้ง แล้วล้างให้สะอาด และนำไปอบหรือตากให้แห้งอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้ปราศจากความชื้น แล้วเก็บอย่างน้อย ๖ เดือนขึ้นไป นำไปผ่านกรรมวิธีการผลิตด้วยการคั่วบด ในแต่ละฤดูกาลผลิตจะได้ผลผลิตจากเมล็ดกาแฟชนิดนี้ไม่มาก (ไม่กี่ร้อยกิโลกรัมต่อฤดู) จากจำนวนการผลิตที่ได้น้อยในแต่ละปี จากความนิยม และพิสมัยในรสกาแฟที่พิเศษนี้เองที่ทำให้กาแฟชะมดกลายเป็นกาแฟที่มีราคาแพงและหายากที่สุดชนิดหนึ่ง

กาแฟอีเห็นมิได้มีและผลิตได้เฉพาะในประเทศเพื่อนบ้านเท่านั้น หากแต่ประเทศไทยเองก็สามารถผลิตกาแฟชนิดนี้ได้เช่นกัน โดยเริ่มมีอุตสาหกรรมขนาดเล็กและผลิตเป็นฟาร์มเลี้ยงตัวอีเห็นแล้ว และมีแหล่งผลิตที่สำคัญ อาทิ ชุมพร (อ.หลังสวน)กาญจนบุรี จันทบุรี ตราด เชียงใหม่ และเชียงราย แต่กาแฟอีเห็นของไทยจะมีจากสองสายพันธุ์กาแฟ กล่าวคือในภาคใต้จะใช้กาแฟพันธุ์ (Robusta) ในขณะที่ในภาคเหนือ/ภาคตะวันออก/ภาคตะวันตกของไทยจะใช้พันธุ์อราบิกา (Arabica) กาแฟอีเห็นเมื่อมีการขายปลีก อาจจะมีราคาขายสูงตั้งแต่ ๕๐๐-๑,๐๐๐ บาทต่อกาแฟหนึ่งแก้วในประเทศไทย และอาจมีราคาสูงกว่านี้หากไปชิมในต่างประเทศ หากท่านผู้อ่านได้แวะไปเที่ยวในจังหวัดที่มีการผลิตกาแฟชนิดนี้ อย่าพลาดที่จะลองลิ้มชิมรสกาแฟประเภทนี้นะครับ น่าจะเป็นประสบการณ์ที่ดีและแปลกใหม่ของคอกาแฟหลายคน

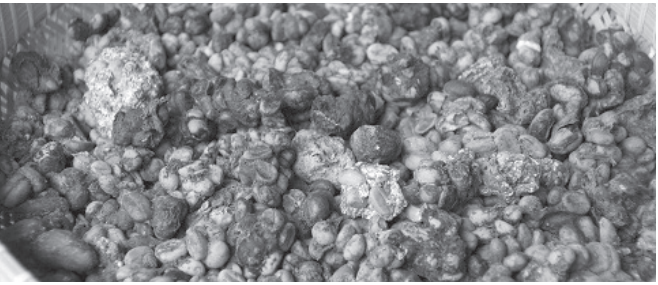

ทำความรู้จักกับ ศาสนายูดาห์ และชาวยิว

มานากรณ์ เมฆประยูรทอง

ประชากรชาวยิวทั่วโลกมีจำนวนมากกว่า ๑๓ ล้านคน ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในประเทศอิสราเอลหรือประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นจำนวนกว่าร้อยละ ๘๐ ส่วนชาวยิวจำนวนที่เหลืออาศัยเป็นชุมชนเล็ก ๆ อยู่ทั่วโลก ประเทศไทยเองมีชาวยิวอาศัยอยู่เป็นจำนวน ๒๐๐ กว่าคน ซึ่งอาจจะฟังดูน้อย แต่เป็นจำนวนมากอันดับต้น ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทีเดียว แท้จริงแล้วสมาคมชาวยิวแห่งประเทศไทยยกให้กรุงเทพมหานครมีความสำคัญเป็นศูนย์กลางของศาสนายูดาห์ (Judaism) ในภูมิภาค มีสถานที่ปฏิบัติทางศาสนายูดาห์ หรือ **"สุเหร่ายิว"** ถึง ๓ แห่งในกรุงเทพฯ รวมทั้งมีนักท่องเที่ยวต่างชาติชาวยิวเดินทางเข้าประเทศเป็นจำนวนนับแสนคนต่อปี

เราอาจจะไม่คุ้นกับวิถีชีวิตของชาวยิวมากเท่าไร เพราะอาจจะเป็นเรื่องที่รู้สึกไกลตัว แต่เราคงเคยเห็นรูปดาว ๖ แฉก ที่เป็นสัญลักษณ์ทางศาสนาของชาวยิวผ่านตามาก่อน จากการที่ศาสนายูดาห์เป็นศาสนาที่มีความสำคัญกับประวัติศาสตร์โลก

ศาสนายูดาห์ คือศาสนาที่นับถือในพระเจ้าผู้ที่มีองค์เดียว ศาสนิกชนชาวยิวปฏิบัติตามกฎต่าง ๆ ของศาสนาในความเชื่อว่าสวรรค์และนรกมีอยู่อย่างละ ๗ ชั้น และการดำเนินวิถีชีวิตอย่างมีระบบกฎเกณฑ์ เชื่อฟัง และปฏิบัติตามกฎของพระเจ้าอย่างสมบูรณ์เพื่อจะไปสู่การบรรลุถึงสวรรค์

สาขานิกายหลัก

ในยุคปัจจุบัน เป็นสิ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะมีชาวศาสนิกชนบางส่วนไม่ปฏิบัติตามกฎทางศาสนาอย่างเคร่งครัด ชาวนิกายปฏิรูป (Reformist) เหล่านี้โดยรวมเป็น **“พวกหัวใหม่”** ซึ่งไม่ปฏิบัติตามคัมภีร์และคำพูดของศาสดาโมเสสอย่างเคร่งครัด เพราะมีความคิดอย่างก้าวหน้าว่ากฎและพิธีกรรมต่าง ๆ สามารถปรับปรุงแก้ไขหรือยกเลิกได้เพื่อให้เข้ากับชีวิตและสังคมในปัจจุบัน ซึ่งตรงข้ามกับชาวนิกายออร์ทอดอกซ์ (Orthodox) โดยรวมเป็น **“พวกหัวเก่า”** ปฏิบัติตามคัมภีร์และคำพูดของศาสดาโมเสสตามตัวหนังสืออย่างเคร่งครัด เชื่อว่าประเทศอิสราเอลเป็นบ้านเกิดที่ต้องช่วยสร้างขึ้นใหม่ ส่วนชาวนิกายอนุรักษ์นิยม (Conservative) เป็นพวกการผสมผสานระหว่างพวกหัวใหม่และพวกหัวเก่า

คัมภีร์

คัมภีร์หลักของชาวยิวเรียกว่า ตานัค (Tanak) โดยเป็นการรวบรวมเนื้อหาจากเอกสารที่กระจัดกระจายอยู่ในยุคนั้นจากนักวิชาการในยุคประมาณปี ค.ศ.

๑๐๐ คัมภีร์กลายเป็นรากฐานของกฎหมาย วินัยและศีลของสังคมชาวยิว โดยฉบับเดิมผู้จารึกด้วยภาษาฮิบรู และต่อมาได้มีการแปลเป็นภาษากรีก ภาษาละติน และภาษาอังกฤษ มีการแบ่งออกเป็น ๓ ภาค

ภาคแรกคือ Torah ประกอบไปด้วยคัมภีร์ ๕ เล่มของศาสดาโมเสส มีชื่อว่า

๑.) Genesis

๒.) Exodus

๓.) Leviticus

๔.) Numbers

๕.) Deuteronomy

ภาคที่สองคือ Prophets รวมเรื่องราวคำสอนของศาสดาต่าง ๆ ภาคที่สาม คือ Writings รวมเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ปรัชญา บทกลอนต่าง ๆ

อีกหนึ่งคัมภีร์นอกจากคัมภีร์ตานัคคือ คัมภีร์ Talmud ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิตและกฎหมายที่ชาวยิวควรปฏิบัติตาม

บัญญัติ ๑๐ ประการ

ชาวยิวมีความเชื่อว่าการปฏิบัติตามที่พระเจ้าสั่งมาผ่านทางศาสดาโมเสส ตามบัญญัติ ๑๐ ประการ จะสามารถบรรลุการเข้าสวรรค์ได้ ได้แก่

๑. การนับถือพระเจ้าองค์เดียว เพื่อส่งเสริมเอกภาพทางศาสนาในผู้นับถือศาสนา

๒. การไม่ผลิตและบูชารูปปั้นพระเจ้า เพื่อไม่ให้ผู้นับถือศาสนายึดพิธีและการบูชารูปที่แตกต่างกันไปจนสร้างความแตกแยก

๓. การไม่ใช้นามของพระเจ้าในทางที่ผิด เพื่อสร้างความเคร่งครัดในศาสนาสำหรับผู้นับถือศาสนา

๔. การระลึกถึงวันสำคัญทางศาสนา เพื่อให้ผู้นับถือศาสนาคำนึงถึงการพักผ่อนและครอบครัว

๕. การนับถือบิดาและมารดาของตน เพื่อให้ผู้นับถือศาสนาให้ความสำคัญกับครอบครัว

๖. การไม่ฆ่าคนอื่น เพื่อให้ผู้นับถือศาสนามีความเมตตากรุณาต่อกัน

๗. การไม่ล่วงประเวณีสามีและภรรยาคนอื่น เพื่อให้ผู้นับถือศาสนาคำนึงถึงความมั่นคงของครอบครัว

๘. การไม่ลักทรัพย์ ใส่ความนินทา เพื่อให้ผู้นับถือศาสนาถือเรื่องทรัพย์สมบัติส่วนตัวเป็นเรื่องสำคัญ

๙. การไม่คิดมิชอบ การไม่ให้ความเป็นพยานเท็จต่อเพื่อนบ้าน เพื่อให้ผู้นับถือศาสนามีความซื่อสัตย์สุจริต

๑๐. การไม่โลภในสิ่งของของผู้อื่น เพื่อให้ผู้นับถือศาสนาขจัดความโลภในทางที่ผิด

อาหาร

การปฏิบัติทางศาสนาของชาวยิวที่ขึ้นชื่อที่สุดคงเป็นการกินอาหารโคเชอร์ (Kosher) หรือการรับประทานอาหารที่ถูกต้องตามบทบัญญัติศาสนายูดาห์ เป็นทั้งการแสดงความเชื่อฟังในพระเจ้าและการแสดงความเป็นเอกภาพของชาวยิวอีกด้วย

อาหารที่ถูกโภชนาการโคเชอร์ ได้แก่ ไก่ ไก่งวง นกกระทา ห่าน ปลาแซลมอน ปลาทูน่า ปลาคาร์พ ปลาเฮอริ่ง ชีสนุ่ม เนยแข็งเพียว เนื้อวัว เนื้อแกะ เนื้อแพะ และเนื้อกวางที่ไม่มีโรค และผ่านการพิธีการเชือด รวมทั้งไวน์หรือน้ำองุ่นที่ทำภายใต้กฎของชาวยิว

อาหารที่ไม่ถูกโภชนาการโคเชอร์ ได้แก่ หมู อูฐ กระต่าย หนูเล็ก สัตว์เลื้อยคลาน อินทรี เหยี่ยว แร้ง ปู กุ้ง ปลาหมึก หอย หรือสัตว์ที่ตายโดยสาเหตุธรรมชาติ และเนยแข็งส่วนใหญ่

สถานที่ทำพิธีกรรมของศาสนายูดาห์

บรรพบุรุษชาวยิวเดิมจัดชุมนุมและทำพิธีกรรมทางศาสนาในรูปแบบง่าย ๆ ภายในเต็นท์ ต่อมาได้มีการสร้างสุเหร่ายิวขึ้นมาเป็นศูนย์กลางทางสังคมของชุมชนชาวยิวในการสวดมนต์ และการศึกษาทางศาสนา รวมทั้งกำเนิดชาวแรบไบ (Rabbi) หรือผู้เชี่ยวชาญทางศาสนาที่สามารถถ่ายทอดความรู้นี้ให้แก่ผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง

พิธีกรรมที่สำคัญ

พิธีกรรมต่าง ๆ ในวันหยุดและวันเทศกาลของศาสนายูดาห์เป็นการบันทึกเหตุการณ์ส่วนบุคคลที่ล้ำค่าและส่งเสริมความศรัทธาในชุมชน ซึ่งล้วนเป็นส่วนสำคัญของชีวิตชาวยิว ตามหลักการในศาสนายูดาห์ ทุกวันจะเริ่มต้นและสิ้นสุดตอนที่พระอาทิตย์ตกดิน พิธีกรรมสำคัญ ได้แก่

๑. Sabbath คือ วันหยุดของชาวยิวระหว่างวันศุกร์ถึงวันเสาร์ของทุกอาทิตย์ เพื่อระลึกถึงพระเจ้าตามความเชื่อว่าพระเจ้าเสร็จสิ้นการสร้างโลกใน ๖ วัน และทำการหยุดในวันที่ ๗ ชาวยิวจะจัดพิธีการสวดมนต์ จุดเทียนอวยพร และรับประทานอาหารภายในบ้าน และจะเข้าสถานที่สุเหร่ายิวในวันเสาร์เพื่อฟังธรรมและทำสมาธิ สำหรับชาวยิวแนวอนุรักษ์บางกลุ่มจะถูกห้ามใช้เงิน ห้ามเปิดไฟ ห้ามขับขี่ยานพาหนะและห้ามสูบบุหรี่

๒. Passover คือ งานเทศกาลแสวงบุญที่เริ่มในช่วงเดือนมีนาคม และใช้เวลา ๘ วัน เพื่อระลึกถึงการอพยพชาวฮิบรูออกจากอียิปต์เพื่อพ้นจากความเป็นทาส

๓. **Shavuot** คือ งานเทศกาลแสวงบุญที่เริ่มในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายน เพื่อระลึกถึงการเก็บเกี่ยวพืชผลในไร่ โดยชาวยิวจะตกแต่งสถานที่บ้านเรือน และสุเหร่ายิวด้วยดอกไม้และต้นไม้

๔. **Sukkot** คือ งานเทศกาลแสวงบุญเพื่อระลึกถึงวิถีชีวิตของชาวยิวที่ต้องอพยพอย่างเร่ร่อน โดยจะจัดงานในบ้านและจำลองสภาพชีวิตที่เคยเดินทางอยู่ในทะเลทราย

๕. **Rosh Hashanah** คือ งานวันปีใหม่ของชาวยิว จัดในช่วงระหว่างเดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคม โดยจะมีการสวดมนต์และการแจกจ่ายขนมหวาน

๖. **Yom Kippur** คือ วันแห่งการยกเลิกบาปและคืนดีต่อกัน ชาวยิวงดรับประทานอาหาร เครื่องดื่ม และร่วมชุมนุมกันที่สุเหร่ายิวเพื่อสวดมนต์และอภัยบาปต่อกัน

๗. **Purim** คือ วันที่ระลึกถึงชัยชนะของพวกยิวที่มีต่อศัตรูนอกศาสนา จัดขึ้นในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคม เป็นวันรื่นเริงที่มีการแลกของขวัญและแจกของให้แก่ผู้ยากไร้

๘. **Brit Milah** คือ พิธีการขลิบหนังหุ้มปลายองคชาติของเด็กชายเมื่อมีอายุครบ ๘ วัน และจะมีการสวดมนต์เพื่อให้เด็กนั้นได้พ้นบาป

๙. **Bar Mitzvah** คือ พิธีการแสดงสุนทรพจน์ทางศาสนา และการอ่านพระคัมภีร์ที่สุเหร่ายิวของเด็กชายยิวเมื่อครบอายุ ๑๓ ปี เพื่อแสดงการก้าวเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่

๑๐. **Kiddushin** คือ พิธีวิวาห์ที่สำคัญต่อการเพิ่มผลผลิตตามเจตจำนงของพระเจ้า เอกลักษณ์พิเศษคือการที่เจ้าสาวจะทุบแก้วให้แตก

การเปลี่ยนศาสนา

ศาสนายูดาห์ยอมรับบุคคลที่เปลี่ยนการนับถือศาสนาจากศาสนาอื่นมาเป็นศาสนายูดาห์ แต่กระบวนการเป็นไปยาก เพราะต้องปฏิบัติในอิสราเอลและแสดงตนว่าพร้อมที่จะเป็นชาวยิวจริง โดยต้องได้รับการยอมรับจากแรบไบ กล่าวได้ว่าศาสนายูดาห์ไม่ค่อยสนใจที่จะเผยแผ่ศาสนาให้กว้างขวางออกไปแก่คนภายนอก และพอใจกับการเผยแผ่เฉพาะภายในหมู่ชาวยิวเท่านั้น

ถ้าต้องหยิบยกสิ่งที่สำคัญที่สุดที่ศาสนายูดาห์มอบให้แก่โลก นั่นก็คือการสร้างหลักศีลธรรม ที่ต่อมาได้มีการแปลออกเป็นภาษาต่าง ๆ ผ่านวรรณคดีในคัมภีร์ต่าง ๆ ของศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลาม จนได้แผ่หลักศีลธรรมนี้ไปทั่วโลก

“ปอเนาะ”

ครูปอเนาะ

หลายคนเคยสงสัยว่า **“โรงเรียนปอเนาะเป็นอย่างไร? เขาเรียนอะไรกัน?”** คำถามเหล่านี้เคยถูกถามกันมากพอสมควร และวันนี้ผมได้มีโอกาสที่จะมาอธิบายเกี่ยวกับการเรียนการสอนในโรงเรียนปอเนาะว่ามีการเรียนการสอนอย่างไร? แตกต่างกับโรงเรียนสามัญทั่วไปหรือไม่

ปอเนาะเป็นภาษามลายูปัตตานี เพี้ยนจาก pondok **“ปนดก”** ในภาษามลายูกลาง ยืมมาจากภาษาอาหรับ فندق **“ฟุนดุก”** แปลว่า โรงแรม หมายถึงสำนักสอนศาสนาอิสลามที่มีหอพักนักเรียนอยู่ในบริเวณสำนัก

ซึ่งโดยปกติจะเป็นกระท่อมเล็ก ๆ ทุก ๆ ตำบลในสามจังหวัดภาคใต้มีปอเนาะมากกว่าหนึ่งปอเนาะ จากการสำรวจของศูนย์พัฒนาการศึกษา จ.ยะลา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๑ พบว่าปอเนาะที่เก่าแก่ที่สุดเท่าที่มีหลักฐานเปิดสอนตั้งแต่ราว พ.ศ. ๒๔๔๒ มุฮัมหมัด เศาะฆีร ระบุว่า ปอเนาะแห่งแรกในจังหวัดชายแดนภาคใต้คือ ปอเนาะกัวลาบือเกาะ ที่ก่อตั้งโดยบุตรของชัยคอุษมานที่มาจากเยเมน (อิบราเฮ็ม, ๒๕๔๙) ปอเนาะที่เก่าแก่อื่น ๆ มีอีกหลายแห่ง เช่น ปอเนาะสะนอญันญาร ก่อตั้งเมื่อราว พ.ศ. ๒๑๔๓ และปอเนาะปันนังดายอ ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๓๖๐ การเรียนการสอนในปอเนาะดำเนินการโดยโต๊ะครู ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ทางศาสนา การเปิดปอเนาะถือเป็นวิทยาทาน ไม่เก็บค่าเล่าเรียน โต๊ะครูมีรายได้จากการบริจาค (ศอดะเกาะหฺ) หรือซะกาต วิชาที่สอนในปอเนาะได้แก่ การสอนภาคศรัทธา (เตาฮีด) ภาคปฏิบัติ (ฟิกหฺ) ซึ่งรวมถึงศาสตร์มรดกและครอบครัว (ฟะรออิฏ) ภาคจริยธรรม (อัคลาก) ภาคประวัติศาสตร์ (ตารีค) การอ่านอัลกุรอาน และการปฏิบัติตนที่ถูกต้องตามหลักศาสนา สอนเป็นภาษามลายูและภาษาอาหรับ ระยะเวลาในการเรียนของแต่ละคนไม่เท่ากัน ขึ้นกับความสมัครใจ ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง ๒-๖ ปี แต่ก็มีผู้ศึกษาจนถึง ๑๐-๑๕ ปี (สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ ๒๕๒๙)

ปอเนาะในปัจจุบัน

ในปัจจุบันปอเนาะได้พัฒนากลายเป็นโรงเรียนเอกชนประเภทโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีการเรียนการสอนทั้งภาคสามัญ (โดยใช้หลักสูตรการศึกษาตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการทุกประการ) และภาคศาสนา (โดยใช้หลักสูตรที่ได้รับการรับรองจากกระทรวงศึกษาธิการเช่นเดียวกัน คือ หลักสูตรอิสลามศึกษาปีพุทธศักราช ๒๕๔๖) เริ่มแรกโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามหรือที่เรียกกันว่า **โรงเรียนปอเนาะ** ได้เปิดการเรียนการสอนในระดับช่วงชั้นที่ ๓ และช่วงชั้นที่ ๔ เปิดสอนควบคู่กันระหว่างรายวิชาศาสนากับรายวิชาสามัญ (ตามหลักสูตรที่ระบุไว้ข้างต้น) โดยแบ่งเวลาเรียนตามความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้รับงบประมาณอุดหนุนจากรัฐบาลมาช่วยในการบริหารจัดการในโรงเรียนเหมือนกับโรงเรียนเอกชนทั่วไป แต่ข้อแตกต่างระหว่างโรงเรียนเอกชนทั่วไปกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้คือ กว่าร้อยละ ๙๐ เป็นโรงเรียนเอกชนที่ไม่เก็บค่าเล่าเรียนจากนักเรียน

ปัจจุบันโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามหลายแห่งได้ขยายหลักสูตรการเรียนการสอนในหลาย ๆ ระดับ เช่น ระดับบริบาล ปฐมวัย ประถมศึกษา (ช่วงชั้นที่ ๑ และ ช่วงชั้นที่ ๒) ตัวอย่างเช่น โรงเรียนคัมภีร์วิทยา ตั้งอยู่ที่ ๔๗ ม.๙ ต.บันนังสตา อ.บันนังสตา จ.ยะลา เดิมเป็นสถาบันปอเนาะที่เปิดสอนอัลกุรอานและวิชาการศาสนาเท่านั้น โดยมีโต๊ะครู (อาจารย์ผู้มีความรู้ด้านศาสนา) ทำการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้ขออนุญาตจัดตั้งเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่สามัญในช่วงชั้นที่ ๓ (ม.๑ – ม.๓) ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้เปิดสอนในช่วงชั้นที่ ๔ (ม.๔ – ม.๖) ในปัจจุบันได้ขยายหลักสูตรเปิดสอนในช่วงชั้นปฐมวัย และจะเปิดสอนในหลักสูตรประถมศึกษาในปีการศึกษา ๒๕๕๗ ต่อไปนี้คือตัวอย่างการพัฒนาและการขยายหลักสูตรของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้

การพัฒนาด้านวิชาการสู่อนาคต

การบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้คือ การจัดการเรียนรู้ให้สอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมในทุกกลุ่มสาระอยู่เสมอ และสร้างเอกลักษณ์จุดเด่นด้านคุณธรรมจริยธรรมศาสนาอิสลามมีการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สามารถสนองความต้องการของ

ผู้เรียนชุมชนและท้องถิ่นสอดคล้องกับวิถีชีวิตมุสลิมบนพื้นฐานของมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย วิสัยทัศน์ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้คือ การเน้นด้านภาษาอาหรับ (ภาษาหลักของศาสนาอิสลาม) ภาษาอังกฤษ (ภาษาสากล) และภาษามลายู (ภาษาที่ใช้มากกว่าครึ่งในภูมิภาคอาเซียน) พร้อมกับการให้ความสำคัญภาษาไทยที่เป็นภาษาประจำชาติ และการเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการควบคู่กับคุณธรรมและจริยธรรม ปัจจุบันมีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามหลายแห่งเปิดหลักสูตรนานาชาติ (โดยใช้ภาษาอังกฤษและภาษาอาหรับ) ในการเรียนการสอน ดังนั้น ทิศทางการพัฒนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอนาคต สามารถพัฒนาศักยภาพเทียบเท่าโรงเรียนชั้นนำในประเทศและต่างประเทศ

สรุปได้ว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีการพัฒนาศักยภาพการเรียนการสอนทั้งนักเรียนและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาสามารถสอบเข้าเรียนในสาขาวิชาต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยทั้งของรัฐบาลและเอกชนในประเทศและต่างประเทศ

แต่จะอย่างไรก็ตามโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามยังคงเรียกกันว่า **"โรงเรียนปอเนาะ"** อยู่ ส่วนปอเนาะแบบเดิมมีเหลืออยู่ไม่มากและปอเนาะแบบเดิมก็ได้รับการอนุญาตให้จดทะเบียนเป็น **"สถาบันปอเนาะ"** จากกระทรวงศึกษาธิการ ภายใต้การดูแลของสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู ในประเทศไทย

ไกรวัฒ ภมรบุตร

ศาสนาพราหมณ์ - ฮินดูอยู่คู่กับพระพุทธศาสนาในประเทศไทยมาอย่างยาวนาน ทุกวันนี้พิธีกรรมต่างๆ ของไทยยังมีการอิงกับพิธีกรรมของพราหมณ์ – ฮินดูอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นพระราชพิธีโสกัณฑ์ พระราชพิธีจรด-พระนังคัลแรกนาขวัญ ไปจนถึงพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพของพระบรมวงศานุวงศ์ ตลอดจนพิธีขึ้นบ้านใหม่ของหลาย ๆ ครอบครัว บทความศาสนาพราหมณ์ - ฮินดูในประเทศไทยนี้ผู้เขียนได้รับข้อมูลอันเป็นประโยชน์ยิ่งจากการสัมภาษณ์คุณสุรพงษ์ สิริธรกุล ประธานวัดพระศรีมหาอุมาเทวี ณ วัดพระศรีมหาอุมาเทวี เมื่อวันจันทร์ที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เมื่อคนไทยยังมีศรัทธาและรับเอาพิธีกรรมทางพราหมณ์ - ฮินดูมาประยุกต์ใช้กันอย่างแพร่หลายในสังคมไทย จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่เราสามารถพบเห็นโบสถ์พราหมณ์หรือวัดฮินดูต่างๆ ในไทย ผู้มีกุศลจิตเข้าไปสักการะมากมายในกรุงเทพมหานคร มีวัดฮินดูอยู่วัดหนึ่งซึ่งตั้งขึ้นมานานกว่า ๑๐๐ ปี บนถนนสีลม วัดแห่งนี้เราเรียกกันสั้น ๆ ติดปากว่า **วัดแขก** หรือชื่อทางการที่เรียกขานตามองค์พระประธานว่า **วัดพระศรีมหาอุมาเทวี**

วัดแขก เดิมเป็นสถานที่เฉพาะของผู้นับถือศาสนาฮินดูเท่านั้น ในช่วงบ่ายจะมีการเปิดโบสถ์เพื่ออ่านรามเกียรติ์ สรรเสริญพระเป็นเจ้า แต่ในปัจจุบันวัดแขกเปิดกว้างต้อนรับผู้คนมากขึ้น มีความเชื่อมโยงกับพระพุทธศาสนาโดยมีพระพุทธรูปประดิษฐานอยู่ด้วย รวมทั้งผู้มีจิตศรัทธาองค์เทพต่าง ๆ ตลอดจนยินดีต้อนรับผู้นับถือศาสนาอื่น ๆ รวมทั้งนักท่องเที่ยวต่างชาติ ชื่อของ**วัดพระศรีมหาอุมาเทวี**บ่งบอกให้ทราบถึงนิกายที่ผู้ก่อตั้งนับถือว่าเป็นนิกายศักติ คือนับถือเทพสตรี (มหาเทวี) เป็นหลัก พระศรีมหาอุมาเทวี หรือที่เรียกสั้น ๆ ว่า พระแม่อุมา หรือเจ้าแม่อุมา เป็นพระมเหสีของพระอิศวรหรือพระศิวะ ถือได้ว่าเมื่อยามที่พระองค์ทรงเสวยร่างเป็นเจ้าแม่อุมา จะเป็นเจ้าแห่งความเมตตากรุณาและงามสง่า ดังนั้นจึงมีผู้มีจิตศรัทธานิยมไปกราบไหว้บูชา และขอพรมากมาย

สถาปัตยกรรมของวัดฮินดูแห่งนี้เป็นศิลปะโบราณของอินเดียตอนใต้ผสมผสานกันระหว่างสมัยโชละและปาลวะ ซึ่งมักจะพบในเทวาลัยทางอินเดียตอนใต้โดยเฉพาะในรัฐทมิลนาดู ภายในมีองค์พระแม่ศรีมหาอัมมัน (พระแม่อุมา) ประดิษฐาน เป็นเทพประธานอยู่กลางโบสถ์ แวดล้อมด้วยพระพิฆเนศ พระขันธ์กุมาร พระศิวะ พระกฤษณะ พระวิษณุ พระแม่รัศมี พระแม่กาลี บริเวณกลางลานเทวสถานมีเทวาลัยขนาดเล็ก ภายในเป็นที่ประดิษฐานศิวลึงค์

ในช่วง ๑-๙ ค่ำ ของเดือนตุลาคมของทุกปี จะมีพิธี **"นวราตรี"** เพื่อบูชาพระแม่อุมาเทวีครั้งยิ่งใหญ่ เป็นพิธีที่เก่าแก่สืบเนื่องมาตั้งแต่สมัยพระเวท มีพิธีบูชารวม ๑๐ วัน ๑๐ คืน พร้อมกันทั่วโลก และในวันสุดท้ายของงานจะมีการอัญเชิญองค์เทวรูปพระแม่อุมาเทวี และเทวะรูปองค์อื่น ๆ ออกมาแห่ไปนอกวัดทั่วทั้งสีลม โดยขบวนแห่จะตั้งขบวนที่บริเวณหน้าวัดพระศรีมหาอุมาเทวี ฝั่งถนนปั้นเลี้ยวขวาออกถนนสีลมยาวไปจนถึงถนนสุรศักดิ์ในเขตสาทรเหนือโดยมีผู้เข้าร่วมงานหลายพันคน

การอพยพของชุมชนฮินดูเข้าสู่ไทย

หลังจากการก่อสร้างเสาชิงช้าและเทวสถานโบสถ์พราหมณ์ในปี พ.ศ. ๒๓๒๗ การตั้งถิ่นฐานของชุมชนพราหมณ์ได้เริ่มก่อตัวขึ้นรอบ ๆ เทวสถาน ถนนดินสอ และวัดสุทัศน์ โดยรูปแบบการตั้งถิ่นฐานมีความสัมพันธ์กับคติการสร้างบ้านแปลงเมืองของศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู โดยหากพิจารณาจากโครงสร้างผังเมืองของเกาะรัตนโกสินทร์ ที่รอบล้อมด้วยแม่น้ำเจ้าพระยาทางด้านตะวันตกและคลองคูเมืองทางตะวันออก จะเห็นว่าบริเวณเสาชิงช้าและวัดสุทัศน์จะตั้งอยู่ตรงใจกลางของพระนคร ซึ่งสะท้อนถึงความสัมพันธ์ระหว่างแผนผังจักรวาลกับการจัดวางโครงสร้างผังเมือง จากบริบทดังกล่าว การก่อสร้างเสาชิงช้าจึงเปรียบเสมือนการจำลองเขาพระสุเมรุซึ่งเป็นแกนกลางของจักรวาลมาไว้ในกรุงเทพมหานคร เพื่อเพิ่มพูนบารมีให้กับผู้ปกครองและเสริมความศักดิ์สิทธิ์ให้กับดวงเมือง นอกจากนี้ เสาชิงช้ายังเป็นองค์ประกอบสำคัญในการประกอบพิธีตรียัมปวาย เพื่อเป็นการต้อนรับการเสด็จมายังโลกมนุษย์ของพระอิศวร เพื่อตรวจสอบความสมดุล ความมั่นคงและความมั่งคั่งของราชอาณาจักร

ธรรมเนียมการสร้างเสาชิงช้าและวัดสำคัญทางศาสนา จัดเป็นจารีตทั่วไปของกลุ่มผู้ปกครองโบราณเพื่อเป็นสะพานเชื่อมต่อระหว่างโลกมนุษย์ และ

สวรรค์ เช่น การก่อสร้างวัดมหาธาตุที่อยุธยาและลพบุรี หรือการก่อสร้างเสาชิงช้าและหอพระอิศวรที่นครศรีธรรมราช มรดกทางประวัติศาสตร์และธรรมเนียมการสร้างเมืองจัดเป็นพลังขับเคลื่อนที่ทำให้เกิดการตั้งถิ่นฐานของชุมชนพราหมณ์รอบ ๆ เสาชิงช้า และวัดสุทัศน์ เช่น กลุ่มอาคารบ้านเรือนของชุมชนโบสถ์พราหมณ์ในย่านถนนดินสอ การพบปะสังสรรค์ของกลุ่มพราหมณ์บริเวณวัดสุทัศน์ หรือการร่ำเรียนพระเวทและภาษาสันสฤตภายในหอเวทวิทยาคม บริเวณเทวสถานโบสถ์พราหมณ์ซึ่งยังคงมีให้เห็นถึงปัจจุบัน

การอพยพของชาวฮินดูจากอินเดียเข้าสู่ประเทศไทยมีขึ้นเมื่อประมาณ ๑๕๐ ปี ล่วงมาแล้วเมื่อครั้งอินเดียยังตกอยู่ภายใต้การปกครองของอาณานิคมอังกฤษ โดยกลุ่มชาวฮินดูมักประกอบอาชีพค้าขายและตั้งถิ่นฐานอยู่ตามย่านธุรกิจของกรุงเทพมหานคร เช่น สุขุมวิท ตั้งแต่ซอย ๑ ถึง ๘๑ (แต่ละซอยประกอบด้วยชุมชนชาวฮินดูประมาณ ๕ – ๑๐ ครัวเรือน) สีลม สาทร และสี่แยกบ้านแขก กลุ่มผู้อพยพชาวฮินดูในประเทศไทยนั้น นับว่ามีความหลากหลาย สามารถแบ่งออกได้ ๕ กลุ่มหลัก ดังนี้

๑. กลุ่มชาวฮินดูจากอุตตรประเทศ ทางตอนเหนือของอินเดีย ซึ่งประชากรส่วนใหญ่มักประกอบอาชีพเป็นคนส่งหนังสือพิมพ์ คนขายนมวัว และพนักงานรักษาความปลอดภัยในบริษัทต่างประเทศ เช่น East Asiatic Company ลักษณะเด่นของชาวอินเดียอุตตรประเทศ คือการนับถือพระวิษณุ โดยมีการจัดตั้งชุมชนในเขตสาทร และยานนาวา ตลอดจนการจัดสร้างวัดวิษณุเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๘ เพื่อเป็นศูนย์รวมของชาวอุตตรประเทศในเขตกรุงเทพมหานคร

๒. กลุ่มชาวฮินดูจากแคว้นซินด์และปัญจาบ ซึ่งเข้ามาประกอบธุรกิจทอผ้าและนำเข้าส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอ ชาวอินเดียกลุ่มดังกล่าวมักตั้งถิ่นฐานอยู่แถวสำเพ็งและพาหุรัด ถึงแม้ว่าประชากรส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาซิกข์และมีศูนย์กลางอยู่ที่คุรุสิงหสภาในย่านพาหุรัด แต่ก็มีชาวอินเดียบางกลุ่มนับถือศาสนาฮินดู และแยกตัวออกมาจัดตั้งวิหารเทพมณเฑียรแถวถนนศิริพงศ์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๒ เพื่อเป็นศูนย์กลางของชาวฮินดูจากซิกข์และปัญจาบ โดยปัจจุบันชุมชนดังกล่าวได้รวมตัวกันจัดตั้งสมาคมฮินดูสมาชแห่งประเทศไทย ซึ่งมีที่ทำการอยู่ที่โรงเรียนภารตะวิทยาลัย และอยู่ไม่ไกลจากวัดสุทัศน์ เสาชิงช้า และเทวสถานโบสถ์พราหมณ์

๓. กลุ่มชาวฮินดูจากกุจราชและราชสถาน ซึ่งมักประกอบอาชีพค้าขายส่งออกและเจียระไนอัญมณี โดยตั้งถิ่นฐานอยู่แถวถนนสีลมและสาทร กลุ่มชาวฮินดูดังกล่าวจัดว่ามีบทบาทสำคัญในสมัยอาณานิคม และสงครามโลกครั้งที่สอง เนื่องจากทำหน้าที่เป็นตัวกลางเชื่อมต่อทางการค้าระหว่างประเทศไทย อินเดียและตะวันออกกลาง

๔. กลุ่มชาวฮินดูจากทมิฬนาดูร์ ซึ่งอพยพจากตอนใต้ของอินเดียและทางตอนเหนือของศรีลังกา แถวคาบสมุทรจาฟนาร์ โดยส่วนใหญ่มักประกอบอาชีพเป็นครูสอนภาษาอังกฤษ พนักงานต่างประเทศและค้าขายทั่วไป สำหรับลักษณะเด่นของกลุ่มแขกทมิฬคือ การบูชาพระศิวะและพระอุมาอย่างเหนียวแน่น จนนำไปสู่การสร้างวัดพระศรีมหาอุมาเทวี เพื่อเป็นศูนย์กลางทางศาสนาและการประกอบกิจกรรมของชาวฮินดูจากอินเดียใต้

๕. กลุ่มชาวฮินดูจากเบงกอล อพยพมาจากกรุงธากา และจิตตะกองในบังคลาเทศตั้งแต่สมัยอาณานิคมอังกฤษ ประชากรส่วนใหญ่มักประกอบอาชีพขายถั่ว เครื่องเทศ และเครื่องหอมบูชาเทพเจ้า กลุ่มแขกเบงกอลมักนับถือศาสนาอิสลาม แต่ก็มีบางส่วนนับถือศาสนาฮินดู โดยอพยพเข้ามาอาศัยอยู่กับแขกทมิฬในย่านวัดแขกและถนนสีลม

เปรียบเทียบหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา กับศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู

๑. เรื่องสิ่งสูงสุด

พระพุทธศาสนาสอนว่าสิ่งสูงสุดในโลกและในจักรวาลที่คอยควบคุมและดลบันดาลทุกสิ่งทุกอย่างให้เป็นไปก็คือธรรมชาติหรือกฎอิทัปปัจจยตา ซึ่งเกิดจากเหตุและปัจจัยปรุงแต่ง ศาสนาพราหมณ์หรือฮินดูเป็นศาสนาเทวนิยม เคารพยอมรับเรื่องเทพเจ้าเป็นสิ่งสูงสุด โดยเทพเจ้า ๓ องค์ที่ชาวฮินดูให้ความเคารพสูงสุด ได้แก่

๑.๑ พระพรหม เป็นเทพเจ้าผู้สร้างหรือให้กำเนิดทุกสิ่งในจักรวาล

๑.๒ พระวิษณุ หรือพระนารายณ์ เป็นเทพเจ้าผู้ปกป้องรักษา

๑.๓ พระอิศวร หรือพระศิวะ เป็นเทพเจ้าผู้ทำลาย

เทพเจ้าทั้ง ๓ องค์นี้รวมเรียกว่า ตรีมูรติ คือเทพเจ้าสูงสุดของชาวฮินดู

๒. กำเนิดโลกและจักรวาล

พระพุทธศาสนาสอนว่าโลกเป็นสิ่งที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติโดยมีธาตุ ๔ เป็นพื้นฐาน คือ ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม และธาตุไฟ ธาตุทั้ง ๔ นี้ปรุงแต่งให้เกิดธาตุรู้ และธาตุว่าง (สุญญตา) ศาสนาพรามหณ์ – ฮินดู สอนว่า

โลกและทุกชีวิตเกิดมาจากพระพรหมเป็นผู้สร้างขึ้นมาและคอยควบคุมอยู่ (พรหมลิขิต) ส่วนพระนารายณ์เป็นผู้คอยปกปักรักษาโดยอวตารลงมาเป็นมนุษย์ ส่วนพระอิศวรเป็นผู้ทำลาย

๓. จิต

พระพุทธศาสนาสอนว่าจิตของมนุษย์เป็นอนัตตา จึงไม่มีตัวตนเป็นของตน เป็นสิ่งที่ไม่เที่ยงและไม่เป็นอมตะ ศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู สอนว่าจิตของมนุษย์เป็นอัตตา เป็นอมตะที่อยู่ชั่วนิรันดรที่แยกออกมาจากปรมาตมันหรือพรหม จะได้รับผลกรรมของตนเองจนกว่าจะบำเพ็ญตบะเพื่อชำระล้างกิเลสให้หมดสิ้นไปจากจิตใจได้ จิตก็จะบริสุทธิ์และกลับไปรวมกับปรมาตมันหรือพรหมดังเดิม และมีความสุขอยู่ชั่วนิรันดร์

๔. จุดมุ่งหมายสูงสุดของชีวิต

พระพุทธศาสนาสอนว่าชีวิตมีกายและจิตเป็นที่อาศัย แยกจากกันไม่ได้จนกว่าจะเข้าสู่นิพพาน ศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู สอนว่าการไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิดเป็นจุดหมายสูงสุดโดยได้กลับไปรวมกับพรหมหรือปรมาตมัน

๕. เรื่องกรรม – วิบาก

พระพุทธศาสนาสอนว่าการกระทำโดยเจตนา มีผลเป็นวิบากส่งผลทั้งในปัจจุบันชาติและชาติหน้า ศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู สอนว่าการกระทำของเราในชาตินี้ จะมีผลเป็นวิบากให้ต้องรับผลกรรมในชาติหน้าและชาติต่อ ๆ ไป

๖. หลักการศึกษา

พระพุทธศาสนาใช้หลักวิทยาศาสตร์ในการศึกษา ศึกษาจากสิ่งที่มีอยู่จริง พิสูจน์ได้ ศึกษาอย่างมีเหตุมีผล จะเชื่อก็ต่อเมื่อพิสูจน์ได้เท่านั้น และใช้ดับทุกข์ของจิต ศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู ใช้หลักไสยเวทในการศึกษา เชื่อถือเทพเจ้า

๗. หลักปฏิบัติ

พระพุทธศาสนาใช้ **"วิธี"** ในการปฏิบัติอย่างมีเหตุมีผล ปฏิบัติเพื่อดับทุกข์ของจิตใจในปัจจุบัน เป็นที่มาแห่งศีล สมาธิ และปัญญา ศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู เน้นการใช้ **"พิธี"** ตามหลักไสยเวท เพื่อให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์ โชค ลาภ และความพ้นทุกข์ เน้นเรื่องการอ้อนวอนเทพเจ้า รวมทั้งบำเพ็ญโยคะทรมานร่างกายเพื่อให้อัตตาหรือตัวตนบริสุทธิ์จากกิเลส

บทสรุป

ชุมชนพราหมณ์ – ฮินดู ในประเทศไทยเป็นมิติสำคัญทั้งทางการเมืองและศาสนาซึ่งอยู่คู่กับประเทศไทยประชากรส่วนใหญ่ศรัทธาและนับถือพระพุทธศาสนาได้อย่างลงตัว การแสดงบทบาทของกลุ่มพราหมณ์ในราชสำนักตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และการปรับตัวอย่างกลมกลืนทางด้านชาติพันธุ์ และการผสมผสานทางศาสนาระหว่างพุทธและพราหมณ์จึงกลายเป็นองคาพยพสำคัญที่สะท้อนถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมอินเดียในสังคมไทย

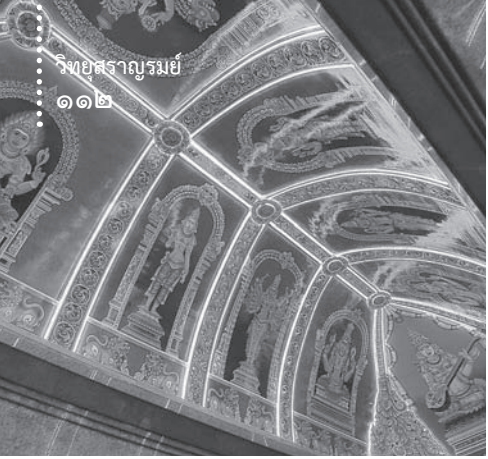

ในขณะเดียวกัน ชุมชนฮินดูตามโลกทัศน์และการรับรู้ของคนไทยจัดว่าเป็นชุมชนต่างประเทศอันมีผลพวงมาจากลัทธิล่าอาณานิคมตะวันตก อย่างไรก็ตาม ชาวฮินดูในเขตกรุงเทพมหานครจัดว่ามีบทบาทสำคัญทางด้านการค้า การเผยแผ่ศาสนาฮินดู และการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับอินเดียมากกว่ากลุ่มพราหมณ์ ซึ่งถูกจำกัดบทบาทเฉพาะในราชสำนักและการรักษาวัฒนธรรมพราหมณ์ในสังคมไทย ถึงแม้ว่าบริบทในมิติทางสังคมและการเมืองระหว่างกลุ่มพราหมณ์และกลุ่มฮินดูในประเทศไทยจะมีความเป็นมาในบริบททางสังคมต่างกัน แต่ก็เป็นที่ยอมรับของคนทั้งสองกลุ่มที่อยู่ร่วมกันด้วยความสันติสุข สุขสงบ และมีความสุขในผืนแผ่นดินไทยภายใต้ร่มพระบารมีของพระราชวงศ์จักรีในทุกยุคทุกสมัยตราบจนถึงปัจจุบัน

เรื่องเล่าจากต่างแดน: นักเรียนไทยในตุรกี

อรวิจิตร์ ชูเพชร

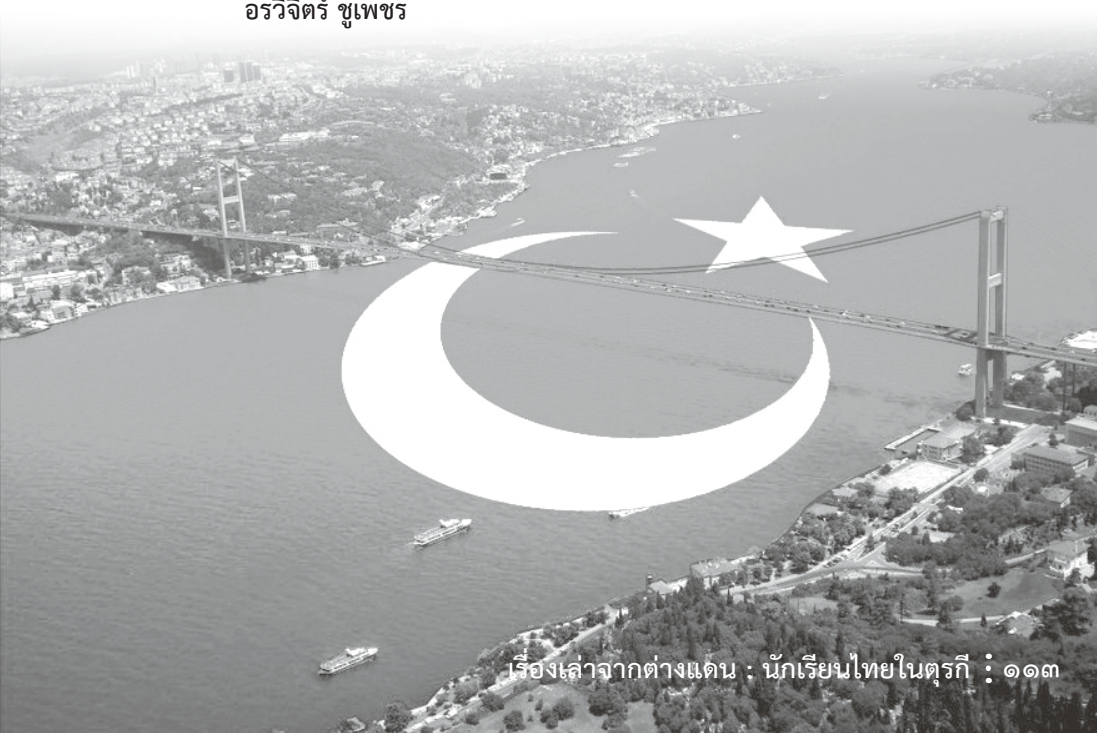

จากที่เดินทางไปราชการที่สาธารณรัฐตุรกี เมื่อวันที่ ๒๒-๒๘ กันยายน ๒๕๕๖ ได้พบกับกลุ่มน้อง ๆ นักเรียน/นักศึกษาไทยในตุรกีกลุ่มหนึ่งที่มาศึกษาอยู่ที่ตุรกี (ด้วยทุนรัฐบาลตุรกี) เลยได้มีโอกาสนั่งฟังน้อง ๆ เล่าประสบการณ์การใช้ชีวิตที่นี่ ซึ่งน่าสนใจมากและเปิดมุมมองใหม่ ๆ ด้านการศึกษาและการใช้ชีวิตระหว่างเรียน พอหมดจากภารกิจราชการเลยชวนน้อง ๆ ทั้ง ๔ คน มานั่งคุยกันแบบสบาย ๆ

ขอบอกว่าน้อง ๆ ที่กำลังมองหาทุนศึกษาต่อต่างประเทศ ทั้งระดับมัธยมปลายและอุดมศึกษา ไม่ควรพลาดบทความนี้

พี่ตาล : สวัสดีค่ะน้อง ๆ รบกวนแนะนำตัวกันหน่อยนะคะ

น้องอัสรี่ : *สวัสดีครับ นายปิยนัฐ มัดรอ ชื่อเล่น อัสรี่ เป็นคนจังหวัดตราด ครับ ผมจบมัธยมปลายจากโรงเรียนอิสลามศรีอยุธยามูลนิธิ จ.พระนครศรีอยุธยา ปัจจุบันศึกษาอยู่ที่ Bosphorus University นครอิสตันบูล คณะวิศวกรรมศาสตร์ สาขาวิศวกรรมโยธา ชั้นปีที่ ๑ ด้วยทุนรัฐบาลตุรกีครับ*

น้องซัน : *สวัสดีครับ นายบัณฑิต มะลิวัลย์ ชื่อเล่น ซัน มาจากจังหวัดปทุมธานี จบมัธยมปลายจากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ปทุมธานี ปัจจุบันศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี สาขาการบิน มหาวิทยาลัย University of Turkish Aeronautical Association กรุงอังการา ด้วยทุนรัฐบาลตุรกีครับ*

น้องกิต : *สวัสดีครับ นายชากิร ยูซูฟี เรียกสั้น ๆ ว่ากิตก็ได้ครับ มาจากกรุงเทพฯ ครับผมกำลังศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ สาขาวิศวกรรมเครื่องกล ชั้นปีที่ ๔ มหาวิทยาลัย Istanbul Technical University ก่อนหน้านี้ ผมจบมัธยมปลายจากโรงเรียน Mustafa GermirliAnadolu Imam HatipLisesi ซึ่งเป็นโรงเรียนบูรณาการสอนศาสนาและวิชาการของตุรกี ผมได้ทุนมัธยมปลายจากกรมศาสนาของตุรกี ส่วนทุนระดับอุดมศึกษาเป็นทุนของรัฐบาลตุรกีครับ*

น้องฮัสนา : *สวัสดีค่ะ น.ส. ศิรัสนันทน์ เล็มบารอฮีม ชื่อเล่น ฮัสนา ค่ะ มาจากกรุงเทพฯ ค่ะ จบมัธยมปลายที่โรงเรียนศิริวัฒน์วิทยา (เขตสายไหม) ปัจจุบันอยู่ชั้นปีที่ ๓ คณะวิทยาศาสตร์ สาขาเคมี ที่มหาวิทยาลัย Fatih นครอิสตันบูล ได้รับทุนจากองค์กรเอกชนของตุรกี (PASIAD) ค่ะ*

พี่ตาล : โอ้โห น้อง ๆ ทุกคนได้รับทุนการศึกษามาเรียนที่นี่กันหมดเลย เก่งมาก ๆ เลยค่ะ อยากให้น้อง ๆ ช่วยเล่าที่มาที่ไปและขั้นตอนการสมัครทุนให้ฟังหน่อยนะคะ เผื่อมีน้อง ๆ สนใจอยากจะสมัครไปเรียนที่ตุรกีบ้าง

น้องซัน : *ทุนรัฐบาลตุรกีจะเปิดรับสมัครทุกปีครับ โดยจะรับสมัครผ่านทางเว็บไซต์ www.turkiyeburslari.gov.tr ปกติแล้ว จะเปิดรับสมัครช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคม ของทุกปีน้อง ๆ ที่สนใจสามารถหาข้อมูลต่าง ๆ ทั้งระดับชั้นและสาขาที่ต้องการจะศึกษาต่อได้ผ่านทางเว็บไซต์ดังกล่าว ส่วนกระบวนการของการรับสมัคร การแจ้งผลหรือรายละเอียดต่าง ๆ จะกระทำ*

ผ่านทาง e-mail address ทั้งหมดครับซึ่งหลังจากกรอกข้อมูลบนเว็บไซต์เสร็จแล้ว ทางทุนจะแจ้งให้เราไปสอบสัมภาษณ์ที่สถานทูตตุรกีประจำประเทศไทย ถ้าหากผ่านการคัดเลือกก็จะเข้าสู่กระบวนการเตรียมตัวเพื่อเดินทางไปทำการศึกษาต่อเป็นลำดับต่อไปครับ

พี่ตาล : แล้วทำไมถึงเลือกมาเรียนที่ประเทศตุรกีคะ

น้องกิต : *ประเทศตุรกีเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์มายาวนานและน่าสนใจ มีแหล่งท่องเที่ยวที่เราสามารถไปเที่ยวเพลิดเพลินและได้รับความรู้ไปด้วยในเวลาเดียวกัน มีวัฒนธรรมที่ผสมผสานระหว่างทวีปยุโรปและเอเชีย เนื่องจากเป็นสะพานเชื่อมระหว่างสองทวีป และตุรกีก็ยังเป็นประเทศมุสลิมที่มีความก้าวหน้าระดับต้น ๆ เมื่อเทียบกับประเทศมุสลิมอื่น ๆ นอกจากนี้รัฐบาลตุรกีก็สนับสนุนทุนการศึกษาให้กับนักเรียนต่างชาติจำนวนมากจนทำให้ผมไม่อยากปล่อยให้โอกาสนี้หลุดมือไปครับ จนถึงตอนนี้ผมใช้ชีวิตอยู่ในประเทศนี้ปีนี้เป็นปีที่ ๙ แล้วครับ*

พี่ตาล : ช่วยเล่าให้ฟังหน่อยสิคะ ว่าบรรยากาศในการเรียนที่นี่เป็นไงบ้าง เรียนยากมั้ยเอ่ย

น้องอัสรี่ : *บรรยากาศการเรียนที่ตุรกี ในการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยนั้นจะไม่มีรุ่นพี่คอยแนะนำเหมือนกับที่เมืองไทย ไม่มีการรับน้อง ไม่มีใครช่วยเหลือเราได้นอกจากตัวของเราเองที่ต้องกระตือรือร้นอยู่ตลอดเวลา สำหรับบรรยากาศในห้องเรียน นักเรียนที่นี่นั้นเมื่อเขาไม่เข้าใจ เขาจะกล้าที่จะถาม กล้าที่จะแสดงออกและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ฉะนั้นเราจึงต้องปรับตัวให้เป็นคนกล้าถามและเข้าหาอาจารย์ผู้สอนเพื่อให้เขาอธิบายในสิ่งนั้น ๆ เพราะการเรียนที่นี่อาจารย์จะสอนในเชิงวางพื้นฐานให้กับเราแล้วให้เรานำสิ่งเหล่านั้นไปต่อยอดเอาเอง การเรียนที่นี่นั้นก็มีอุปสรรคทางด้านภาษาเข้ามาด้วย จึงทำให้การเรียนของเรานั้นยากขึ้น เราจึงต้องขยันเพิ่มขึ้นด้วยครับ*

น้องฮัสนา : *นอกจากนี้การเรียนที่นี่ยังเน้นที่ผู้เรียนและการปฏิบัติเป็นหลักด้วยค่ะ ส่วนใหญ่แล้วอาจารย์ผู้สอนจะชอบตั้งคำถามแล้วให้ผู้เรียนคิดต่อและแลกเปลี่ยนความรู้กันเองก่อน จากนั้นอาจารย์ก็จะให้ความรู้เพิ่มเติมแบบหลัก ๆ เพื่อเกิดความคิดเพิ่มเติม แล้วให้ผู้เรียนไปศึกษาต่อยอดเองจึงทำให้เราได้ข้อมูลที่หลากหลายจากเพื่อน ๆ ที่มาจากหลาย ๆ ประเทศและยังทำให้เราต้องค้นคว้าหาความรู้อยู่ตลอดเวลาทำให้เกิดการคิดวิเคราะห์ได้ด้วยตนเองค่ะ*

พี่ตาล : พี่ได้ข่าวว่า ต้องเรียนภาษาตุรกีด้วย แล้วคนที่นี่ก็ไม่ค่อยพูดภาษาอังกฤษ น้อง ๆ มีเทคนิควิธีการเรียนภาษาอย่างไรบ้าง ปรับตัวยากมั้ยคะ

น้องซัน : *นักศึกษาทุนที่นี่ทุกคนจะต้องเรียนเตรียมภาษาตุรกีก่อนเป็นเวลา ๑ ปี โดยสถาบันที่สอนภาษาจะเริ่มสอนเราตั้งแต่การอ่านออกเสียง การสะกดคำ ไปจนกระทั่งเราสามารถพูด อ่าน และเขียนภาษาตุรกีได้เพียงพอสำหรับการเรียนในระดับมหาวิทยาลัยต่อไป อันที่จริงสำหรับผมแล้วภาษาตุรกีอาจจะยากในตอนแรก ซึ่งเราก็ต้องพยายามอ่านออกเสียงให้ได้ก่อนเป็น*

ลำดับแรก แล้วถึงจะมาท่องศัพท์เพื่อฝึกพูด หลังจากนั้นจึงจะมาเน้นหลักไวยากรณ์ ผมเริ่มพูดภาษาตุรกีได้หลังจากมาอยู่ตุรกีประมาณ ๓-๔ เดือน แต่ถึงตอนนั้นผมก็ยังพูดได้ไม่ดีมากนักต้องใช้เวลาในการเรียนรู้ไปเรื่อย ๆ พอผ่านไป ๑-๒ ปี จึงพูดได้คล่องมากขึ้นครับ

น้องอัสรี่ : *เคล็ดลับในการเรียนภาษาของผมก็คือการอ่านหนังสือ (อ่านออกเสียงให้ตัวเราได้ยิน) และสังเกตโครงสร้างจากรูปประโยค โดยเริ่มจากหนังสือง่าย ๆ อ่านไปก่อนถึงแม้ว่าเราจะไม่เข้าใจก็ตาม เพื่อให้เราได้คุ้นเคยกับโครงสร้างรูปประโยคและคำศัพท์ ซึ่งจะทำให้เราจำศัพท์ได้โดยไม่ลืม หนังสือที่ดีที่สุดสำหรับผมก็คือหนังสือพิมพ์ เนื่องจากเป็นสิ่งที่เราใช้ในชีวิตประจำวัน*

พี่ตาล : เรื่องผู้คน อาหารการกิน สภาพบ้านเมืองเค้าเป็นอย่างไรบ้าง ต่างกับบ้านเราที่เมืองไทยเยอะมั้ยคะ

น้องกิต : *คนตุรกีเองเป็นคนที่ไว้ใจได้ มีน้ำใจดี ซื่อสัตย์ ชอบช่วยเหลือผู้อื่นครับ เขารักและยกย่องประเทศของเขามาก ถ้ามีเพื่อนตุรกีที่เป็นคนดีแล้ว เขาพร้อมจะช่วยเหลือได้ทุกเรื่องเลยครับ บ้านเมืองของเขาสะอาด*

เป็นระเบียบ และปลอดภัยทีเดียวครับถ้าเดินข้างถนน จะเห็นรถกวาดขยะ รถตำรวจผ่านไปมาทำงานอยู่ตลอด ยิ่งถ้าตอนดึก ๆ จะเจอรถตำรวจตรวจไป ๆ มา ๆ และจะเข้ามาถาม ขอตรวจดูบัตรประจำตัวอะไรอยู่บ่อย ๆ ครับ ทำงานกันตลอดจริง ๆ อาหารตุรกีจะไม่ค่อยรสชาติจัดจ้านเหมือนอาหารไทย จะปรุงเพียงเล็ก ๆ น้อย ๆ ให้ได้รสชาติของตัวอาหารมากกว่า คนตุรกีจะรับประทานขนมปังเป็นอาหารหลัก ข้าวไม่ต้องมีก็ได้ แต่ขนมปังนี่ขาดไม่ได้ คนที่นี่จะไม่กินเผ็ดเลยและเขาจะไม่ใส่น้ำตาลปรุงลงไปในอาหารนะครับ เพราะน้ำตาลทั้งหมดจะไปรวมอยู่ในขนมหวานหมดเลย ขนมหวานที่นี่กินไปแล้วคือ เหมือนกินน้ำตาลล้วน ๆ เลยครับ หวานแสบคอกันเลยทีเดียว

น้องอัสรี่ : *และสิ่งที่ขาดไม่ได้สำหรับคนตุรกีอีกอย่างเลย นั่นก็คือการดื่มชา เรื่องอาหารต้องบอกว่าต่างจากไทยอย่างมากทีเดียว ผมใช้เวลาปรับตัวอยู่หลายเดือนเลยหละครับ*

พี่ตาล : สุดท้าย น้อง ๆ วางแผนหลังจากเรียนจบจากตุรกีอย่างไรบ้าง และอยากให้ฝากอะไรกับเพื่อน ๆ น้อง ๆ ที่กำลังมองหาทุนศึกษาต่อหน่อยค่ะ โดยเฉพาะที่สนใจอยากมาที่ตุรกี

น้องอัสรี่ : *ในแต่ละปีวิศวกรในไทยที่จบการศึกษาในสาขาวิชานี้มีจำนวนมาก แต่เนื่องด้วยปัจจัยหลาย ๆ อย่าง ทำให้บัณฑิตจำนวนมากเลือกประกอบอาชีพไม่ตรงกับสายวิชาชีพที่ได้เรียนมา แต่สำหรับผมแล้วผมตั้งปณิธานไว้ว่า หลังจากผมสำเร็จการศึกษา ผมจะนำความรู้ ประสบการณ์ และ*

สิ่งที่ผมเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศที่ผมได้เรียนรู้มากมายจากตุรกีนำกลับไปบอกกล่าวแก่คนไทย ผมจะใช้ความรู้ที่ได้เรียนมาให้เกิดประโยชน์แก่สังคมอย่างจริงจัง และผมจะทุ่มเทแรงกาย แรงใจทำในสิ่งที่เกิดผลดีต่อประเทศชาติของผมให้ได้มากที่สุด และให้ประเทศไทยของเราเป็นหนึ่งในประเทศที่น่าจับตามองแก่ผู้คนทั่วโลก ผมจะลงมือปฏิบัติทุกสิ่งด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจและผมจะทำมันอย่างต่อเนื่องด้วยความเต็มใจเต็มกำลังครับ

น้องซัน : *หลังจากเรียนจบผมอาจจะสมัครสอบเข้าทำงานกับสายการบินในเมืองไทยหรือตุรกี หรือไม่ก็สมัครเป็นอาจารย์สอนการบินเพื่อเก็บชั่วโมงบินในต่างประเทศ เมื่อได้ชั่วโมงบินมากพอแล้วก็จะสอบเลื่อนระดับต่อไป ผมอยากบอกกับเพื่อน ๆ และน้อง ๆ ที่สนใจจะมาศึกษาต่อในประเทศตุรกีอยู่ ๒ ประการ คือ (๑) ขอให้เราตั้งเจตนาให้แน่วแน่ว่ามาเรามาเรียนที่นี่เพื่ออะไร เมื่อเราจบไปแล้วเราจะสามารถนำความรู้ที่เรียนมาไปใช้ประโยชน์ทั้งต่อตัวเราเองและสังคมได้มากน้อยแค่ไหนและอย่างไร ถ้าหากเรามีความตั้งใจและหาคำตอบให้กับตนเองได้แล้ว ต่อให้มีอุปสรรคขนาดไหนเราก็จะผ่านพ้นมันไปได้ (๒) เรื่องภาษา ภาษาอังกฤษถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ขอให้เพื่อน ๆ น้อง ๆ พยายามฝึกพูด อ่าน และเขียนภาษาอังกฤษให้ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตอนสอบสัมภาษณ์จะมีการซักถามเป็นภาษาอังกฤษ ควรเตรียมตัวเรื่องภาษาให้ดี ๆ และขอให้มีความตั้งใจกับการเรียนภาษาตุรกี เมื่อมาเรียนที่นี่ครับ ขอให้สอบผ่านได้ทุนมาเรียนที่นี่กันทุกคนนะครับ แล้วเจอกันที่ตุรกีครับ*

น้องกิต : *การที่จะมาศึกษาต่อต่างประเทศ คุณต้องถามตัวเองดูก่อนว่ามีความพร้อมมากแค่ไหน เผชิญได้ทุกปัญหาหรือไม่ พยายามจำลองเหตุการณ์สถานการณ์ให้เกิดขึ้นกับตนเองดูว่าเวลาเราเจอปัญหาแบบนี้ แล้วเราจะแก้ปัญหาอย่างไร แต่ปัญหาที่คุณคิดไม่ถึง มันมีอยู่แน่นอนครับ ต้องเตรียมรับมือไว้ด้วย เพราะที่นี่คุณไม่มีพ่อไม่มีแม่ที่คอยช่วยเหลือได้ทุกอย่าง คุณเดินทางออกมาจากบ้านพร้อมกับกระเป๋าอีกไม่กี่ใบ คุณต้องจำไว้เสมอว่าคุณมาเพื่อเรียนหนังสือนะ อย่าหลงกับแสงสีเสียง คบค้าสมาคมกับคนที่ไม่ดี คุณเป็นตัวแทนจากประเทศไทย มาศึกษาแล้วก็ต้องศึกษาไปจนกว่าจะจบและกลับมารับใช้ประเทศชาติต่อไป ถ้าหากพี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ คนใดอยากจะมาศึกษาต่อที่ประเทศตุรกีนี้ ก็ขอให้เตรียมจิตใจไว้สำหรับเผชิญบททดสอบต่าง ๆ ทุกรูปแบบที่จะเกิดขึ้น และถ้าหากมีปัญหาอะไรต่าง ๆ ที่นี่ เราก็มีสมาคมนักเรียนไทยในตุรกี ที่มีสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอังการาเป็นผู้อุปการะสมาคมเรา ก็สามารถติดต่อทางสมาคมมาได้นะครับถึงแม้ว่าคุณจะไม่มีพ่อแม่หรือใคร ๆ อยู่ที่นี่ แต่อุ่นใจได้ครับว่าที่นี่ยังมีเพื่อน ๆ มีสมาคมนักเรียนไทย มีสถานเอกอัครราชทูตฯ มี Thai Trade Center ของกระทรวงพาณิชย์ที่สามารถให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาได้ทุกเมื่อครับ สุดท้ายนี้ผมก็อยากจะฝากพี่ ๆ น้อง ๆ ทุกคน ขอให้จำไว้เสมอว่า เรามาเพื่อมาเรียนหนังสือ ขอให้ทำหน้าที่นี้ให้ดีที่สุด และหยิบฉวยโอกาสทุกอย่างให้มากที่สุด อย่าหลงระเริงกับสังคมรอบข้างนะครับผม*

น้องฮัสนา : *เห็นด้วยกับทุก ๆ คนเลยคะ สั้น ๆ ว่า สำหรับผู้ที่สนใจก็อยากให้ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมหรือเข้ามาพูดคุยกับพวกเราและถามคำถามได้ใน facebook page ชื่อว่า TSAT Open Info ที่จัดทำโดยสมาคมนักเรียนไทยในตุรกีค่ะ*

ฟังน้องอัสรี่ น้องซัน น้องกิต และน้องฮัสนาแล้ว พี่ตาลก็ขอชื่นชมจากใจจริง ๆ ถึงความมุ่งมั่นและตั้งใจของน้อง ๆ และรู้สึกดีใจแทนประเทศไทยที่มีเยาวชนที่มีแนวคิดดี ๆ พร้อมกลับมาพัฒนาประเทศของเรา ถือว่าเป็นอีกตัวอย่างของกลุ่มเยาวชนที่น่าชื่นชมจริง ๆ ค่ะสำหรับน้อง ๆ คนใดที่เริ่มสนใจอยากจะมาเรียนต่อที่ประเทศตุรกีเหมือนพี่ ๆ ทั้ง ๔ คนบ้าง ก็อย่ารีรอ รีบเข้าไปในเว็บไซต์ www.turkiyeburslari.gov.tr หรืออยากจะปรึกษากับพี่ ๆ ทั้ง ๔ ก็คลิกไปเลยค่ะ ที่ facebook page ชื่อ TSAT Open Info ค่ะ พี่ตาลขอเอาใจช่วยน้อง ๆ ทุกคนค่ะ

คุณรู้จัก ศาสนาซิกข์ แค่ไหน

ชนะ เมี้ยนเจริญ

ถ้าพูดถึง **"ศาสนา"** หลายท่านคงรู้จักกันดีว่า **"ศาสนา"** มีความหมายตามรูปศัพท์ว่า **"คำสั่งสอน"** โดยคำสอนที่จัดเป็นศาสนานั้นต้องเป็นเรื่องที่ถือว่ามีความศักดิ์สิทธิ์ มีคำสอนทางจรรยา มีศาสดา และมีคณะบุคคลที่รักษาความศักดิ์สิทธิ์และคำสอนไว้ เช่น พระหรือนักบวช โดยอาจกล่าวได้ว่าศาสนาเป็นสิ่งที่ควบคุม และประสานความสัมพันธ์ของมนุษย์ให้อยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข คือ ให้มีหลักการ ค่านิยม วัฒนธรรม และวิถีทางในการดำรงชีวิตที่มีแนวทางไปในทิศทางเดียวกัน โดยยึดหลักจริยธรรม คุณธรรม และศีลธรรมที่เป็นบรรทัดฐานเดียวกัน ในปัจจุบันมีศาสนาต่าง ๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม ศาสนาพราหมณ์ หรือศาสนาฮินดู ซึ่งผู้อ่านคงคุ้นเคยกับศาสนาดังกล่าวเป็นอย่างดี แต่ถ้าพูดถึงศาสนาซิกข์แล้วนั้น เชื่อว่า ท่านผู้อ่านหลายท่านคงไม่รู้จักถึงประวัติ ความเป็นมา และแนวทางการปฏิบัติของศาสนาซิกข์อย่างละเอียด

ในโอกาสนี้ ผู้เขียนได้รับเกียรติจากคุณดาริน สิงห์คุรุอเร ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับความเป็นมา หลักคำสอน และวิถีการดำเนินชีวิตของชาวซิกข์ โดยคุณดารินฯ ได้ถ่ายทอดประสบการณ์ที่น่าสนใจของตนเองในฐานะผู้นับถือศาสนาซิกข์คนหนึ่งในประเทศไทยที่ยึดถือและปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาซิกข์อย่างเคร่งครัด โดยผู้เขียนได้สรุปเนื้อหาที่สำคัญ และเรียบเรียงเพื่อให้ผู้อ่านได้รู้จักศาสนาซิกข์มากยิ่งขึ้น

คำว่า **"ซิกข์"** ตรงกับคำภาษาบาลีว่า **"สิกขา"** หมายถึงการศึกษา ผู้ศึกษาหรือผู้ใฝ่เรียนรู้ จึงกล่าวได้ว่า **"ซิกข์"** คือผู้ที่มีความรัก ความศรัทธา เชื่อถือและยึดมั่นใน **"วาเฮ่คุรุ"** (พระผู้เป็นเจ้า) และหลักธรรมคำสอนซึ่งเป็นพระศาสโนวาทของพระศาสดาทั้งสิบพระองค์ที่ได้บัญญัติไว้ในพระมหาคัมภีร์คุรุ ครันธ์ ซาฮิบ ศาสนาซิกข์ถือกำเนิดขึ้นในประเทศอินเดียเมื่อปี พ.ศ. ๒๐๑๒ ที่แคว้นปัญจาบซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศอินเดียโดยมีพระศาสดานานักเทพ เป็นพระศาสดาองค์แรก พระองค์ทรงประสูติที่เมืองทัลวันดี (Talvandi) ซึ่งอยู่ห่างจากเมืองลาฮอร์ (ปัจจุบันอยู่ในเขตแคว้นปัญจาบของปากีสถาน) ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ประมาณ ๓๐ ไมล์ ปัจจุบันนี้เมืองที่ประสูติของพระองค์ได้เปลี่ยนชื่อเป็น **"นันกาน่าซาฮิบ"** ตามนามของพระศาสดาคุรุนานักเทพ

พระศาสดาคุรุนานักเทพมีความสนใจในศาสนา พระองค์ได้ศึกษาศาสนาฮินดูและอิสลามมาแต่เยาว์วัย และได้สนทนาธรรมกับนักบุญของทั้งสองศาสนา เมื่อเป็นหนุ่มพระองค์ได้แต่งงานและมีครอบครัว ต่อมาได้แยกตัวไปศึกษาและพิจารณาธรรม โดยเมื่อค้นพบหลักธรรมแล้ว พระองค์ได้เสด็จออกเผยแพร่และแสดงหลักธรรมแก่บุคคลทั่วไปโดยไม่เลือกชั้นวรรณะและความเชื่อถือ

ช่วงเวลานั้นประเทศอินเดียตกอยู่ภายใต้การปกครองของราชวงศ์โมกุลซึ่งนับถือศาสนาอิสลาม ขณะที่ชนส่วนใหญ่ในอินเดียนับถือศาสนาพราหมณ์และฮินดู จึงเกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้นับถือศาสนาทั้งสอง พระศาสดาคุรุนานักเทพได้เข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง โดยสั่งสอนให้ทั้งสองฝ่ายสามัคคีกัน ไม่แบ่งแยกซึ่งกันและกัน พระองค์มีสาวกในเบื้องต้นเพียงสองคน คนหนึ่งเป็นชาวชนบทฮินดู อีกคนหนึ่งเป็นนักดนตรีชาวมุสลิม ทั้งสองคนนี้ติดตามพระองค์ไปสอนศาสนาในที่ต่าง ๆ ในการเผยแพร่หลักธรรม พระศาสดาทรงบรรยายหลักธรรมเป็นโศลกหรือกาพย์กลอนในภาษาปัญจาบีและภาษาท้องถิ่นที่พระองค์เดินทางไป สาวกคนที่เป็นนักดนตรีก็ดีดเครื่องดนตรีให้เข้ากับทำนองเพลงบทสวด ปรากฏว่ามีชาวบ้านและคนทั่วไปให้ความสนใจฟังเพลงบทสวดอย่างมากมาย

ศาสนาซิกข์เป็นศาสนาที่ตั้งอยู่บนรากฐานแห่งความจริงและเน้นความเรียบง่าย สอนให้ทุกคนมีความเชื่อมั่นศรัทธามองโลกในแง่ดีมีความหวังด้วยเหตุและผล สนับสนุนด้วยปรัชญาศาสตร์เพื่อความก้าวหน้าของมวลมนุษย์ศาสนา และที่สำคัญที่สุด สอนให้ทุกคนยึดมั่นและศรัทธาในพระเจ้าแต่เพียงพระองค์เดียว นอกจากนั้นศาสนาซิกข์แนะแนวการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าและเน้นการอุทิศตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม อาจกล่าวได้ว่าศาสนาซิกข์เป็นศาสนาที่สำคัญศาสนาหนึ่งในปัจจุบันนี้ เนื่องจากศาสนาซิกข์สอนให้ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน คนทุกเชื้อชาติ ทุกศาสนา และทุกชนชั้นวรรณะ ต่างก็เสมอภาคกัน เมื่ออยู่เบื้องหน้าพระเจ้า ท่านคุรุ นานัก เดว ยิได้สอนเราทุกคนให้รู้จักกับแนวความคิดเกี่ยวกับพระเจ้า ซึ่งได้บัญญัติไว้ใน

วรรคแรกของบทสวดมนต์สรรเสริญพระเจ้า ยับยิ ซาฮิบ ซึ่งเป็นบทสวดมนต์ในตอนเช้า บทสวดมนต์บทนี้ได้ถูกเรียกว่า **"มูลมันตระ"**

มูลมันตระ คืออะไร

มูลมันตระ แปลว่าบทสวดมนต์อันศักดิ์สิทธิ์ที่สอนให้ระลึกถึงพระเจ้า ซึ่งชาวซิกข์ทุกคนควรจดจำให้ขึ้นใจมูลมันตระ เป็นบทสวดมนต์ในตอนเช้าเพื่อสรรเสริญพระเจ้า ยับยิ ซาฮิบ โดยท่านคุรุ นานัก เดว ยิ ได้สอนให้เราทุกคนเข้าใจและเชื่อมั่นในความมีอยู่จริงของพระเจ้าในทุกหนทุกแห่งในโลกนี้ ซึ่งเราทุกคนสามารถรู้สึกถึงท่านได้ ในขณะเดียวกัน ได้สอนหลักธรรม และแนวคิดใหม่ให้กับคนทุกคน เพื่อให้คนทุกคนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข และมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง กล่าวคือ

- ท่านสอนให้เราทุกคนรู้จักการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมซึ่งเป็นธรรมชาติที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้
- ท่านชี้นำหนทางให้เราทุกคนได้เข้าถึงพระเจ้าด้วยการดำรงชีวิตด้วยการกระทำแต่คุณงามความดี
- ท่านสอนให้ทุกคนเข้าถึงธรรมะและดำรงชีวิตตามหลักสัจธรรม ละเว้นความโลภ ความโกรธ ความหลงความหยิ่งยโส และความเห็นแก่ตัว ซึ่งเป็นวิถีทางในการระลึกถึงพระเจ้าที่แท้จริง

หลักคำสอนของท่านคุรุ นานัก เดว ยิ มีหลักการที่สำคัญซึ่งชาวซิกข์ทุกคนยึดถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. นาม ยับนะ - พึงระลึกถึงพระเจ้าอยู่เสมอ ซึ่งจะช่วยให้เรามีความสุขและเข้าใจถึงความจริงของชีวิต นอกจากนี้ยังช่วยให้เราเป็นคนที่มีความอ้อนน้อมถ่อมตน และกระทำแต่คุณงานความดีอีกด้วย

๒. กิรต์ กัรนะ - พึงประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์และสุจริต ซึ่งจะช่วยให้เราไม่เป็นทาสของใคร และยับยั้งไม่ให้เกิดความอยุติธรรมขึ้นในสังคม

๓. วันด์ จักนะ - พึงแบ่งปัน และทำบุญทำทานอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเสมอภาคขึ้นในสังคม

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า **"ศาสนาซิกข์เป็นศาสนาที่ยึดมั่นและเชื่อถือในพระเจ้าเพียงพระองค์เดียว (วาเฮ่คุรุ) อย่างเคร่งครัด, พระผู้เป็นเจ้าผู้ทรงสมบูรณ์ มีอยู่จริงในทั่วทุกหนทุกแห่ง เป็นผู้ที่อมตะถาวร และเป็นผู้ที่สร้างมูลเหตุของเหตุทั้งปวง พระผู้เป็นเจ้า ผู้ไร้ซึ่งความเป็นปฏิปักษ์ ไร้ซึ่งความหวาดกลัว และจะสถิตมั่นคงในทุกสรรพสิ่งที่ทรงสร้างและคุ้มครอง พระองค์มิได้ทรงเป็นพระเจ้าของคณะหรือชาติใดชาติหนึ่ง แต่ทรงเป็นพระเจ้าแห่งความเมตตา คุณธรรม และสัจธรรมอันแท้จริง พระผู้ทรงสร้างมนุษย์ ไม่ใช่เพื่อลงโทษในความผิดของเขา แต่ให้เขาเข้าใจในจุดประสงค์ที่แท้จริงของพวกเขาในจักรวาลสากลนี้ และเพื่อหล่อหลอมให้เขากลับเข้าไปยังแหล่งกำเนิดดั้งเดิมนั่นเอง"**

ในศาสนาซิกข์ การที่มนุษย์จะสามารถเข้าถึงพระเจ้าได้นั้น จะต้องตัดกิเลสต่าง ๆ ทั้ง ๕ ให้หมดสิ้นเสียก่อน ซึ่งกิเลสทั้ง ๕ ประการนี้ ก็คือ ความโลภ ความโกรธ ความหลง ความหยิ่งยโส และความเห็นแก่ตัว **"หากมนุษย์ผู้ใดก็ตามสามารถละเว้นกิเลสต่าง ๆ เหล่านี้ได้ ถือว่าเป็นผู้ที่ได้ดำรงชีวิตตามหลักสัจธรรม และได้เข้าถึงพระเจ้าแล้วนั่นเอง"**

ในปัจจุบัน ศาสนาซิกข์แบ่งออกเป็นหลายนิกาย แต่มีนิกายที่สำคัญ ๆ ๒ นิกาย คือ

๑. นิกายนานักปันณิ แปลว่า ผู้ปฏิบัติตามธรรมของท่านคุรุนานัก (ศาสดาองค์แรก) ผู้นับถือนิกายนี้จะไม่เข้าปาหุล หรือล้างบาป และไม่รับ **"ก"** ทั้ง ๕ ประการ

๒. นิกายนิลิมเล แปลว่า นักพรตผู้ปราศจากมลทิน บางแห่งเรียกนิกายนี้ว่า **"นิกายขาลสา"** หรือ **"นิกายสิงห์"** ผู้นับถือนิกายนี้จะดำเนินตามคำสอนของท่านคุรุโควินทร์สิงห์ (ศาสดาองค์ที่ ๑๐) โดยเฉพาะในเรื่องปาหุล หรือล้างชำละล้าง บาป ให้ตนเป็นผู้บริสุทธิ์ (ขาลสา) และเมื่อรับ **"ก"** ทั้ง ๕ แล้ว ก็ใช้นามสิงห์ต่อท้ายได้

คุรุผู้เป็นศาสดาของศาสนาซิกข์มีเพียง ๑๐ องค์ เท่านั้น และไม่มีคุรุสืบต่ออีก แต่จะนับถือพระคัมภีร์ครันถะสาหิปเป็นศาสดาแทน

ศาสดาของศาสนาซิกข์มีเพียง ๑๐ องค์ คือ

๑. พระศาสดา คุรุนานักเทพพระศาสดา

๒. พระศาสดา คุรุรามดาส

๓. พระศาสดา คุรุอรยันเดว

๔. พระศาสดา คุรุฮัรโควินท์

๕. พระศาสดา คุรุฮัรราเอ

๖. พระศาสดา คุรุฮัรกฤษณ

๗. พระศาสดา คุรุเตค บฮาดัร

๘. พระศาสดา คุรุโควินท์สิงห์

๙. พระศาสดานิรันดร์กาล – พระศาสดา ศรีคุรุครันถ์ซาฮิบ

๑๐. พระศาสดา คุรุโควินท์สิงห์ (พ.ศ. ๒๒๐๙ - ๒๒๕๑)

พระศาสดา คุรุโควินท์สิงห์ พระศาสดาองค์ที่สิบ ซึ่งพระศาสดาองค์สุดท้ายได้สถาปนาพิธีการบรรพชาของชาวซิกข์ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๒๔๒ เพื่อเป็นการสร้างเอกลักษณะของชาวซิกข์ให้โดดเด่น โดยชาวซิกข์ ๕ ท่านแรกที่ผ่านการบรรพชาได้ถูกขนานนามว่า **"ปัญจปิยะ"** แปลว่า ผู้ที่เป็นที่เคารพรักทั้งห้า พระศาสดาคุรุโควินท์สิงห์ ได้ขอปัญจปิยะทั้ง ๕ ทำพิธีบรรพชาให้พระองค์ด้วย ทั้งนี้เป็นการแสดงให้เห็นว่าไม่มีข้อแตกต่างใด ๆ ระหว่างพระองค์ ผู้เป็นพระศาสดาและศิษย์ของพระองค์แต่ประการใด และยังเป็นการแสดงออกถึงจิตใจอันประเสริฐและความเป็นประชาธิปไตยของพระศาสดาอย่างแท้จริง

ก่อนที่พระศาสดาคุรุโควินท์สิงห์จะสิ้นพระชนม์ พระองค์ทรงมีพระบัญชาให้ชาวซิกข์น้อมรับพระมหาคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ **"ศิรีคุรุครันถ์ซาฮิบ"** เป็นพระศาสดานิรันดร์กาลของชาวซิกข์ตลอดไป อีกทั้งได้ทรงมอบอำนาจสูงสุดในการบริหารให้แก่ **"คาลซาปันท์"** ซึ่งก็คือ สมาพันธ์มวลชนของชาวซิกข์

บุคลิกลักษณะของชาวซิกข์ เป็นอย่างไร

ท่านพระศาสดาพระองค์ที่สิบ ได้เป็นผู้ริเริ่มพิธีกรรมการรับอมฤตในเดือนเมษายน ปี ค.ศ. ๑๖๙๙ ซึ่งถือได้ว่าพิธีกรรมนี้เป็นพิธีกรรมที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของศาสนาซิกข์อีกด้วย พระองค์ได้บัญชาให้ชาวซิกข์ดำรงรักษาศาสนสัญลักษณ์ ๕ ประการ **"ปัญจกะการ"** หรือที่เรียกกันว่า สัญลักษณ์ ๕ **"ก"** ซึ่งสัญลักษณ์เหล่านี้ไม่เพียงแต่จำเป็นสำหรับการแสดงถึงความเข้มแข็งและความเป็นหนึ่งเดียวของประชาคมชาวซิกข์เท่านั้น แต่ยังมีคุณค่าในตัวของแต่ละสัญลักษณ์เองอีกด้วย

๑

๓

๔

๒

๕

ปัญจกะการ หรือ สัญลักษณ์ ๕ “ก” คืออะไร

๑. ก. เกศา คือ ผมยาวที่บำรุงรักษาอย่างสะอาดสมบูรณ์ และไม่ตัดหรือโกนอย่างเด็ดขาด

๒. ก. กังฆะ คือ หวีไม้ ซึ่งจะเสียบไว้ในผม

๓. ก. การ่า คือ กำไลข้อมือเหล็กกล้า

๔. ก. กะแช่ร่า คือ กางเกงในขาสั้น

๕. ก. กีรปาน คือ กริช

“สำหรับชาวซิกข์ที่ปราศจากเอกลักษณ์เหล่านี้ ก็เปรียบเสมือนกับการไร้ตัวตน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชาวซิกข์ที่ตัดผมหรือโกน เล็มหนวดเคราของตน ถือว่าเป็นผู้กระทำผิดข้อบัญญัติอย่างมหันต์ และจะถูกถือว่าเป็นบุคคลที่ได้ออกจากศาสนาไปแล้ว”

กล่าวคือ ผู้นับถือศาสนาซิกข์ จะแต่งตัวที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากผู้นับถือศาสนาอื่น ๆ คือมีผ้าโพกหัว และจะต้องดำรงรักษาศาสนสัญลักษณ์ทั้ง ๕ ประการ คือ

๑. ไม่มีการตัดผม (เกศา) ตลอดชีวิต เนื่องจากเชื่อว่า ผม แสดงให้เห็นถึงความสมบูรณ์ของการสร้างสรรค์ของพระเจ้า จึงต้องสวมผ้าโพกหัวไว้ตลอดเพื่อเป็นสิ่งที่เตือนใจให้ผู้สวมระลึกถึงหน้าที่ในฐานะชาวซิกข์

๒. จะต้องพกหวี (กังฆะ) ซึ่งจำเป็นสำหรับการรักษาเกศาให้สะอาดและเรียบร้อย

๓. จะต้องมีกำไลเหล็ก (การ่า) ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แห่งความอดกลั้นถ่อมตนและสุภาพ เป็นเครื่องเตือนใจชาวซิกข์ตลอดเวลาว่า เขามีพันธะผูกพันกับองค์พระศาสดา เมื่อใดที่เขามองดูกำไลในข้อมือของตน เขาจะคิดชั่งใจหลายครั้งก่อนที่จะกระทำสิ่งใดที่ผิดคุณธรรม และเป็นเครื่องหมายที่แสดงถึงความผูกพันต่อหมู่คณะและการเป็นมิตร การแสดงออกของความรู้สึกของความเป็นพี่น้อง ทำให้ชาวซิกข์ไม่ว่าจะเป็นผู้ใดมีจากไหน มีความรู้สึกเป็นตัวแทนขององค์ศาสดา เพราะเขามีลักษณะเหมือนพระศาสดา และจะปฏิบัติ

ตามพระบัญญัติขององค์ศาสดาอย่างเคร่งครัด โดยจะต้องมีกำไลมือเพื่อระลึกถึงพระเจ้า

๔. จะต้องใส่กางเกงในขาสั้น (กะแชร่า) ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แห่งความดีงามและกะทัดรัดเรียบร้อย สร้างความสะดวกสบายและคล่องตัวในการเดินทางไปทำงาน สู้รบ และยังสะดวกแม้ในยามพักผ่อน รวมทั้งเป็นสัญลักษณ์แห่งความว่องไว ปราดเปรียว โดยกางเกงในจะต้องมีความยาวเหนือเข่า ๔ นิ้ว เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงาน

๕. จะต้องพกมีดสั้นหรือกริช (กีรปาน) ซึ่งเป็นเครื่องหมายของความกล้าหาญและผจญภัย อีกทั้งยังเป็นการแสดงออกถึงความเชื่อมั่นในตัวเองและพร้อมที่จะปกป้องเกียรติของตนและผู้อื่น โดยมีดสั้นหรือกริชนั้น จะใช้เป็นเครื่องปกป้องตนเองและผู้อื่นเท่านั้น ไม่ใช่เป็นอาวุธในการรุกรานหรือทำร้ายผู้อื่น

วิถีชีวิตประจำวันของชาวซิกข์

ตามหลักคำสอนที่ได้บัญญัติไว้ในพระมหาคัมภีร์คุรุครันธ์ซาฮิบนั้น ชาวซิกข์ทุกคนควรจะต้องตื่นแต่เช้ามืด ก่อนอรุณรุ่ง และหลังจากที่ได้อาบน้ำทำความสะอาดร่างกายเรียบร้อยแล้ว ก็ควรจะสวดมนต์ภาวนาสรรเสริญและรำลึกถึงพระนานของพระผู้เป็นเจ้า หรือ **“วาเฮ่คุรุ”** โดยเชื่อกันว่าการสวดมนต์นี้จะช่วยขจัดความทุกข์ยากลำบากทั้งปวงในชีวิตให้หมดไป

บทสวดมนต์ภาวนาเพื่อขอพรและรำลึกถึงพระเจ้าที่ชาวซิกข์ควรปฏิบัติเป็นประจำทุกวันมี ดังนี้

ตอนเช้า : บทสวดมนต์ยับยิ ซาฮิบ และญาบ ซาฮิบ และซาวัยเย้ทั้ง ๑๐ บท

ตอนเย็น : บทสวดมนต์แร่ฮ์ราส

ตอนค่ำ : บทสวดมนต์โซฮิล่า (ก่อนเข้านอน)

นอกจากนี้ ชาวซิกข์ทุกคนจะต้องเข้าร่วมเจริญธรรมที่ศาสนสถานคุรุดวารา หรือวัดของชาวซิกข์ เป็นประจำสม่ำเสมออีกด้วย นอกจากนั้นชาวซิกข์ทุกคนยังควรที่จะพึงปฏิบัติตนตามหลักปฏิบัติที่จะได้กล่าวต่อไปนี้อย่างเป็นประจำ คือ

"พึงระลึกถึงพระนามของพระผู้เป็นเจ้า โดยการสวดภาวนารำลึกถึงนามของพระผู้เป็นเจ้า (วาเฮ่คุรุ) ดุจดังรากฐานแห่งชีวิตของพวกเขา ชาวซิกข์จะต้องระลึกถึงพระนามของพระผู้เป็นเจ้าในดวงใจของเขาทุกชั่วขณะที่กำลังประกอบภารกิจต่าง ๆ ประจำวัน เพราะพวกเขาจะได้รับพรอันประเสริฐจากพระองค์ ตลอดเวลาที่ได้สวดมนต์ภาวนา ซึ่งชาวซิกข์ทุกคนต่างอิ่มเอิบใจในความสุขที่ได้รับจากการภาวนาพระนามของพระองค์อย่างถ้วนหน้า"

พิธีกรรมที่สำคัญในศาสนาซิกข์

ศาสนสถานของศาสนาซิกข์จะเรียกว่า **"คุรุดวารา"** ซึ่งหมายถึงประตูหรือทางที่ทอดไปสู่พระศาสดา ในคุรุดวาราทุกแห่งพระศาสดาคุรุครันถ์ซาฮิบจะถูกอัญเชิญมาประทับฐานในห้องโถงใหญ่ซึ่งใช้เป็นสถานที่สวดภาวนาเจริญธรรมและประกอบศาสนกิจประจำวัน

ส่วนประกอบที่สำคัญของ **"คุรุดวารา"** คือ **"การร่วมเจริญธรรม - สังคัตและครัวประชาคมเสรีปังคัต"** ซึ่งรู้จักกันแพร่หลายในนาม **"คุรุ - กา – ลังคัร"**

(Guru kaLangar) หรือครัวพระศาสดาหรือครัวประชาคมเสรี ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อบริการอาหารสำหรับศาสนิกชนนักเดินทาง นักธุดงค์ และผู้ที่มาสักการะทุกคน เพื่อเป็นการแสดงออกถึงความเสมอภาค และความสัมพันธ์ฉันพี่น้อง ไม่ว่าจะสูงศักดิ์หรือต่ำต้อย มั่งมีหรือ ยากจน ทุกคนจะรับประทานอาหารชนิดเดียวกัน นั่งร่วมกันเป็นแถวเดียวซึ่งครัวนี้ดำเนินการโดยการร่วมใจเสียสละของชาวซิกข์ด้วยกัน สถาบันครัวประชาคมเสรีนี้ จึงเป็นพลังดำเนินการสำคัญที่ได้สร้างความเสมอภาคในหมู่ชาวซิกข์ทุกคน

บุคคลทุกผู้วัยไม่จำกัดว่ามีวรรณะใด ความเชื่อถือใด มีประเพณีหรือสัญชาติใด จะสามารถเข้าไปสักการะภายในคุรุดวาราได้โดยก่อนจะเข้าไปภายในอาคารคุรุดวารา ทุกคนจะต้องถอดรองเท้าและคลุมศีรษะของตน (ในกรณีที่ไม่ได้โพกผ้าสวมศีรษะเช่นชาวซิกข์) เมื่อเข้ามาในห้องโถงแล้ว จะต้องเดินไปทำความเคารพต่อพระศาสดาคุรุครันถ์ซาฮิบแล้วเดินมานั่งลง

ชาวซิกข์ไม่ว่าชายหรือหญิงจะสามารถประกอบพิธีสวดภาวนาหรือประกอบพิธีทางศาสนาอื่น ๆ ได้โดยเสรี ศาสนพิธีอื่น ๆ เช่น การขับร้องบทสวดเป็นทำนองเพลงโดยใช้เครื่องดนตรีขับร้องในโอกาสพิเศษหรือในวันสำคัญทางศาสนาก็จะมีการขับร้องหรือกล่าวบทกวีสรรเสริญ และบรรยายถึงวีรกรรมของเหล่าวีรชนซิกข์ในประวัติศาสตร์

หลังจากสิ้นสุดศาสนพิธีต่าง ๆ ก็จะมีการสวด **"อัรดาส"** (Ardas) ซึ่งเป็นการสวดภาวนาขอพร **"วาเฮ่คุรุ"** ให้โปรดเมตตาประทาน สันติภาพ ความมั่งคั่ง และปกป้องมวลมนุษย์ชาติจากผองภัยทั้งปวง

หลังจากเสร็จการสวดภาวนา ศาสนาจารย์จะอ่านบทสวดจากพระศาสดาคุรุครันถ์ซาฮิบ แล้วจะมีการแจกจ่ายขนมหวาน **"คาร่าปัรซาด"** (Kara Parsad) ซึ่งปรุงจากแป้งน้ำตาลและเนยแก่สาธุชนที่มาร่วมในพิธีทางศาสนาทุกคน

ณ คุรุดวาราทุกแห่งจะประดับ สัญลักษณ์ธงชัยของ **"คาลซา - นีชาน ซาฮิป"** ซึ่งเป็นธงสีเหลืองอมส้ม มีลักษณะเป็นผืนผ้าสามเหลี่ยม มีรูป **"คันด้า"** (สัญลักษณ์ดาบไขว้ วงแหวน ดาบสองคม) โดยเสาธงจะคลุมด้วยผ้าสีเหลืองอมส้มและมีคันด้าโลหะติดตั้งอยู่บนยอดเสา

ในศาสนาซิกข์จะไม่มีนักบวช - พระ หรือนักบุญ ผู้ที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาประจำวัน จะถูกขนานนามว่า **"ครันธี่"** (Granthi) ศาสนาจารย์ผู้ที่ทำหน้าที่นำสวดภาวนาเป็นทำนองเพลงจะมีนามว่า **"ราฆี้"** (Ragi) หรือสังคีตจารย์ การร้องบทสวดเรียกว่า **"กีรตัน"** (Kirtan) ซึ่งเป็นการสวดภาวนาสดุดี **"วาเฮ่คุรุ"** - พระองค์ผู้ประเสริฐ

ชาวซิกข์ในประเทศไทย

ชาวซิกข์เดินทางเข้ามาสู่ประเทศไทยตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และมีการรวมตัวกัน ภายในชุมชนอย่างค่อนข้างมั่นคง และมีการคัดเลือกกลุ่มผู้นำภายในชุมชนของตนเพื่อประกอบกิจกรรมทางศาสนาและสังคม เมื่อมีชาวซิกข์มาอยู่ในประเทศไทยเป็นจำนวนมากขึ้น ชาวซิกข์เหล่านั้นจึงจัดตั้งศาสนสถานถาวรขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ซึ่งนับเป็นการเริ่มต้นของการก่อตั้งศรีคุรุสิงห์สภาอย่างเป็นทางการ

คำทักทายในศาสนาซิกข์

ชาวซิกข์จะทักทายซึ่งกันและกันด้วยการยกมือไหว้ แล้วพูดว่า **“วาเฮ่คุรุ ยิ กา คาลซ่าวาเฮ่คุรุ ยิ กิ ฟาเต้”** ซึ่งมีความหมายว่า **“คาลซ่าเป็นของท่าน วาเฮ่คุรุ - ชัยชนะจงบังเกิดแก่ท่านวาเฮ่คุรุ”** โดยชาวซิกข์จะใช้คำทักทายนี้ทุกครั้งก่อนที่จะมีการเริ่มและก่อนที่กิจกรรมศาสนพิธีต่าง ๆ จะสิ้นสุดลง ในปัจจุบันนี้ชาวซิกข์มักจะใช้คำทักทายที่ว่า **“สัจ ศรี อกาล”** พร้อมกับการยกมือไหว้ เมื่อพบเจอกันและใช้ทักทายกันโดยทั่วไปในทุกโอกาส

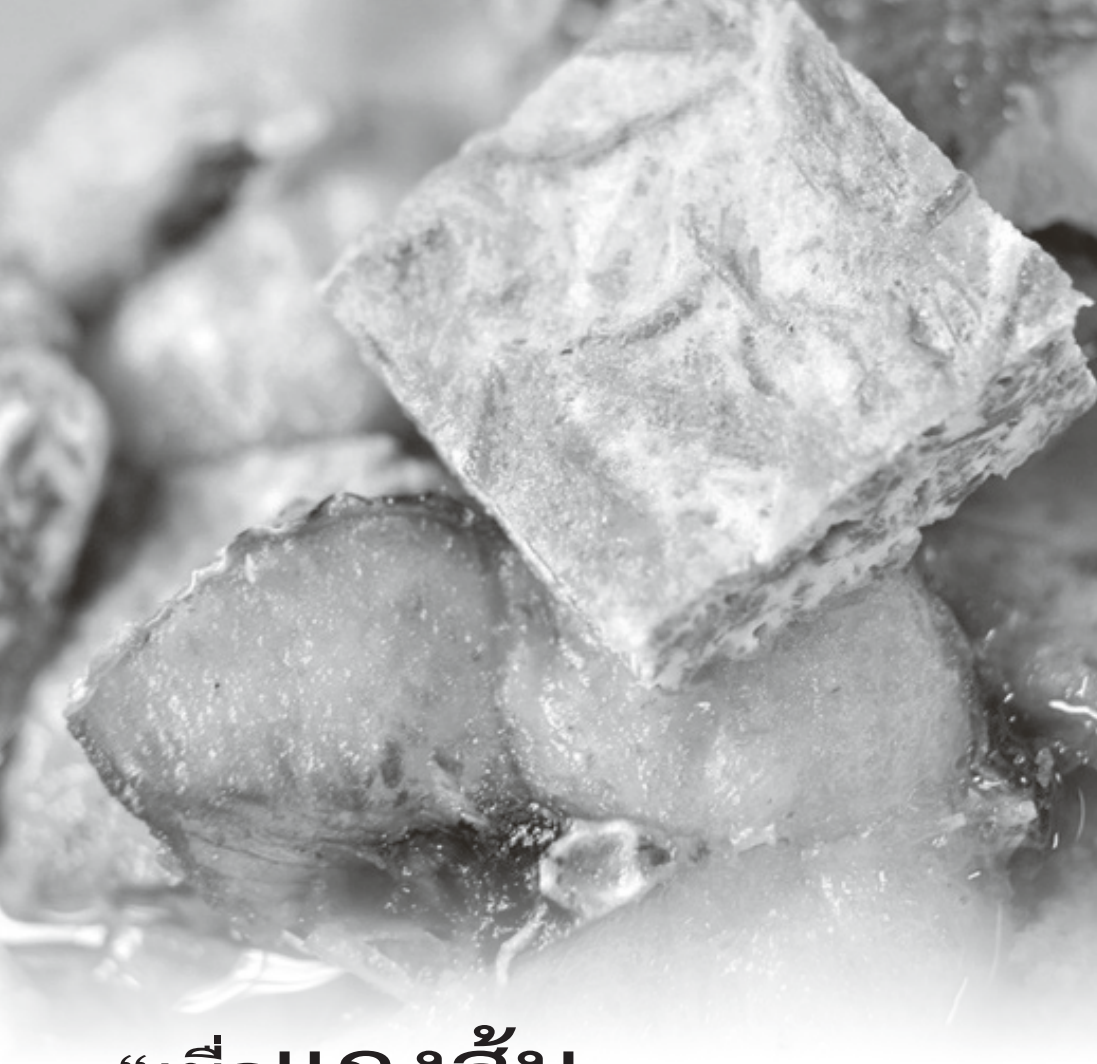

“เมื่อแกงส้มประชันซุปกิมจิ ความเหมือนในความต่าง”

เรื่องเล่าจากโครงการแลกเปลี่ยนเจ้าหน้าที่สารนิเทศไทย-เกาหลีเหนือ ปี ๒๕๕๖

ประภาวดี บุญช่วยเกื้อกูล

เมื่อเดือนตุลาคมที่ผ่านมา ดิฉันได้มีโอกาสต้อนรับคณะผู้แทนกรมสารนิเทศจากกระทรวงการต่างประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี หรือที่รู้จักกันในชื่อ เกาหลีเหนือ เป็นเวลา ๕ วัน ระหว่างวันที่ ๓๑ กันยายน ถึง ๔ ตุลาคม ๒๕๕๖ การเยือนไทยของคณะผู้แทนฯ จากเกาหลีเหนือในครั้งนี้ สืบเนื่องมาจากโครงการแลกเปลี่ยนเจ้าหน้าที่สารนิเทศระหว่างกระทรวงการต่างประเทศทั้งสองฝ่ายที่เริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕

เมื่อดิฉันได้รับมอบหมายให้ดูแลคณะผู้แทนฯ ก็มีคำถามมากมายผุดขึ้นในความคิด ประเทศนี้จะเป็นอย่างที่เราเคยได้ยินได้ฟังมาจากรายงานข่าวต่าง ๆ หรือเปล่า คนเกาหลีเหนือจะชอบรับประทานกิมจิเหมือนคนเกาหลีใต้อดีตเพื่อนร่วมชาติที่มีอันต้องแบ่งแยกเป็นสองประเทศนับตั้งแต่สหรัฐฯ ขีดเส้นแบ่งคาบสมุทรเกาหลีตามเส้นขนานที่ ๓๘ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๘ หรือไม่ เค้าจะรู้จักการเต้นแบบกังนัม (Gangnam dance) ที่ฮิตในหมู่วัยรุ่นทั่วโลกรวมทั้งไทยหรือเปล่า ภาษาเกาหลี (เหนือ) จะเหมือนกับภาษาเกาหลี (ใต้) หรือไม่ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นคำถามที่ดิฉันรอที่จะหาคำตอบเมื่อไปต้อนรับคณะที่สนามบินสุวรรณภูมิ

ในฐานะเจ้าบ้านดิฉันและเพื่อนร่วมงานอยากจะสร้างความประทับใจในอัธยาศัยไมตรีแบบไทย ๆ จึงเตรียมพวงมาลัยดอกไม้สดไปต้อนรับคณะด้วย หัวหน้าคณะที่เป็นอธิบดีกรมสารนิเทศเดินนำหน้าเจ้าหน้าที่อีกสองท่าน และรับมอบพวงมาลัยด้วยใบหน้ายิ้มแย้ม เป็นมิตรทำให้ดิฉันและเพื่อนร่วมงานประทับใจเป็นอย่างมาก ระหว่างเดินทางไปโรงแรมที่พักหัวหน้าคณะฯ เล่าว่าคนเกาหลีเหนือเองก็ชอบมอบดอกไม้สดในโอกาสต่าง ๆ และมักใช้ดอกไม้สีแดงซึ่งเป็นสีประจำชาติ เนื่องจากมีความสดใส สะดุดตา

ตลอดระยะเวลา ๕ วัน ถึงแม้กำหนดการของคณะจะต้องเข้าพบผู้บริหารภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งการเข้าพบอธิบดีกรมสารนิเทศของไทย การเยี่ยมชมการทำงานของสื่อมวลชนไทย อาทิ อสมท. และหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ แต่ฉันก็อยากให้คณะที่เดินทางมาประเทศไทยครั้งแรกได้รู้จักสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของไทย จึงหาโอกาสพาคณะไปเยี่ยมชมสถานที่ต่าง ๆ ทั้งพระบรมมหาราชวัง วัดพระแก้ว นิทรรศการศิลป์แผ่นดินในพระที่นั่ง-อนันตสมาคม แอบสังเกตว่าคณะผู้แทนฯ ดูจะสนใจงานแกะสลักและปักผ้าของศิลปาชีพ พร้อมเอ่ยชมไม่ขาดปากว่าคนไทยมีความละเอียดลออประณีต และรู้จักสร้างคุณค่าจากของใกล้ตัว

ทุกคนสนใจที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับประเทศไทยและขอให้ดิฉันสอนคำทักทายภาษาไทยเบื้องต้น เช่น คำว่า สวัสดี และขอบคุณ พร้อมเล่าว่าภาษาเกาหลีที่ใช้ในเกาหลีเหนือนั้นมีความคล้ายคลึงกับเกาหลีใต้มาก ต่างกันที่สำเนียงและคำศัพท์บางคำเท่านั้น สำหรับวัฒนธรรมดนตรีคนเกาหลีเหนือชื่นชอบฟังเพลงบรรเลงจากวงออเคสตราและเพลงพื้นบ้านดั้งเดิมที่มีเนื้อหาลึกซึ้งมากกว่าเพลงป๊อบสไตล์ตะวันตกแบบเกาหลีใต้

อีกสิ่งหนึ่งที่สะดุดใจดิฉันระหว่างดูแลคณะผู้แทนฯ คือทุกคนดูจะชื่นชอบอาหารไทยมากโดยเฉพาะอาหารรสเผ็ด เรียกได้ว่ารับประทานเผ็ดได้ไม่จำกัด ทั้งน้ำพริกหนุ่ม ต้มยำ ปลานึ่งมะนาว ล้วนถูกใจคณะยิ่งนัก แต่เมนูโปรดที่

คณะเรียกร้องขอให้สั่งทุกมื้อคือ แกงส้ม ทั้งแกงส้มกุ้งชะอมชุบไข่ แกงส้ม-หน่อไม้ดอง หรือแกงส้มปลาช่อนทอด เรียกว่าขอดน้ำแกงก้นชามกันเลยทีเดียว คุณปัก ซอง อิล หนุ่มน้อยนักการทูตและล่ามภาษาอังกฤษประจำคณะบอกกับดิฉันว่ารสชาติแกงส้มของไทยเผ็ดร้อนจัดจ้านเหมือนซุปกิมจิที่กรุงเปียงยางบ้านเกิด เมื่อสอบถามถึงส่วนผสมก็พบว่าคล้ายคลึงกันมากคือ น้ำซุปจากไก่หรือปลา ผักดอง (กิมจิ) ที่ทำจากผักกาดขาวหรือผักอื่น ๆ เช่น กะหล่ำปลี หัวไชเท้า นำมาหมักกับพริก ต้นหอม กระเทียม และน้ำปลาจนมีรสเปรี้ยว และเนื้อสัตว์ น้ำแกงจะมีรสชาติอมเปรี้ยวอมเผ็ดจากพริกที่หมักกิมจิ เสิร์ฟร้อน ๆ รับประทานกับข้าวสวย เรียกว่าเป็นเมนูประจำบ้านของทุกครัวเรือนในเกาหลีเหนือเลยทีเดียว คุณปักฯ ยังเล่าว่าเวลาคนเกาหลีรับประทานอาหารจะล้อมวงรอบกับข้าวเช่นเดียวกับครอบครัวคนไทย โดยมื้อใดที่มีปลานึ่งทั้งตัว สุภาพสตรีที่อาวุโสที่สุดของบ้านจะได้รับประทานส่วนหัวของปลาซึ่งคนเกาหลีถือว่าอร่อยที่สุด

บทสนทนาอย่างเป็นกันเองระหว่างการเดินทางเยือนประเทศไทยทำให้ดิฉันได้รู้จักเกาหลีเหนือในแง่มุมที่แตกต่าง ท่ามกลางระบบการเมืองการปกครอง ภาษาและเชื้อชาติที่แตกต่างกันนั้นมีสิ่งหนึ่งที่ไทยกับเกาหลีเหนือมีความ-คล้ายคลึงกันคือวัฒนธรรมอาหารและสัมพันธภาพในครอบครัว ดิฉันเชื่อว่าความเหมือนในความต่างนี้จะเป็นจุดเชื่อมโยงเล็ก ๆ ที่จะเชื่อมต่อกับสายใยแห่งมิตรภาพที่ถักทอจากความร่วมมือในระดับต่าง ๆ และนำไปสู่ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างกันได้

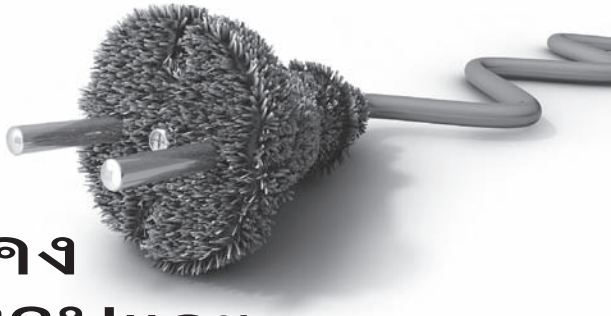

ความมั่นคงทางพลังงานและนโยบายทางการทูตของไทย

พลังงานถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญและมีนัยต่อความมั่นคงและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลไทยมีนโยบายสร้างเสริมความมั่นคงทางพลังงานโดยเน้นการแสวงหาและพัฒนาแหล่งพลังงานและระบบไฟฟ้าจากทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงให้มีการกระจายแหล่งและประเภทพลังงานให้มีความหลากหลาย และเน้นกำกับราคาพลังงานให้มีความเหมาะสม เป็นธรรม

เพื่อให้การใช้พลังงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และเพื่อให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงและใช้พลังงานได้ในราคาที่เหมาะสมและเป็นธรรม ปัจจุบันความต้องการพลังงานโดยเฉพาะน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และไฟฟ้าของไทยมีเพิ่มสูงมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่สถานการณ์พลังงานและแนวโน้มพลังงานจากแหล่งพลังงานในต่างประเทศ ซึ่งมีผลต่อการรักษาสถานะความมั่นคงทางพลังงานของไทย กลับมีความไม่มั่นคงและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

ความท้าทายด้านความมั่นคงทางพลังงานของไทย

หากพิจารณาจากบริบททั้งในประเทศและต่างประเทศจะพบว่าไทยต้องเผชิญกับประเด็นท้าทายด้านความมั่นคงทางพลังงาน ๕ ประการ

ประการแรก การที่ไทยมีอุปสงค์ใช้พลังงานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้รัฐบาลต้องจัดหาพลังงานให้สอดคล้องกับความต้องการพลังงานเพื่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจและครัวเรือน ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ประการที่สอง ไทยยังคงเผชิญกับปัญหาโจรสลัดและปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบในประเทศที่เป็นแหล่งพลังงาน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการจัดหาพลังงานและราคาพลังงานในตลาดโลก

ประการที่สาม การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์พลังงานโลกและภูมิรัฐศาสตร์ของมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ และพลังงาน เช่น สหรัฐอเมริกา จีน อินเดีย รัสเซีย และญี่ปุ่น ทำให้ไทยจำเป็นจะต้องติดตามผลกระทบในเชิงอุปสงค์และอุปทานของพลังงานโลก

ประการที่สี่ การเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมของโลก ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากการใช้พลังงานของโลก กลายเป็นหนึ่งในมาตรการกีดกันด้านการค้า

ประการที่ห้า จากการที่ไทยต้องพึ่งพาพลังงานโดยเฉพาะน้ำมันและก๊าซจากต่างประเทศมากกว่าร้อยละ ๗๐ การกระจายความเสี่ยงของแหล่งพลังงานจึงมีความสำคัญต่อความมั่นคงทางพลังงานของไทย ดังนั้น จึงจำเป็นต้องลงทุนเพื่อพัฒนาให้มีการใช้พลังงานทดแทนเพิ่มขึ้นเพื่อใช้เป็นแหล่งผลิตพลังงานทดแทนน้ำมันและก๊าซ

อุปสงค์ทางพลังงานของไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ไทยมีอัตราการใช้พลังงานเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยปัจจุบันความต้องการใช้ไฟฟ้าของประเทศได้เพิ่มขึ้นสูงกว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจ ดังนั้น เพื่อให้ไทยมีการจัดหาพลังงานไฟฟ้าให้สมดุลกับความต้องการใช้ไฟฟ้าในอนาคต คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) จึงได้อนุมัติแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๗๓ (PDP 2010) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ ๓ โดยกำหนดให้เพิ่มกำลังผลิตไฟฟ้ารวมในระยะ ๒๐ ปีจากกำลังการผลิตปัจจุบันที่ประมาณ ๓๒,๐๐๐ เมกะวัตต์เป็น ๗๐,๖๘๓ เมกะวัตต์ในปี ๒๕๗๓ นอกจากนี้ ยังกำหนดให้ไทยซื้อไฟฟ้าจากประเทศเพื่อนบ้านเพิ่มจากร้อยละ ๑๕ เป็นร้อยละ ๒๐ ของกำลังการผลิตรวมทั้งหมด หรือประมาณ ๒๐,๐๐๐ เมกะวัตต์ เนื่องจากไทยต้องเลื่อนกำหนดการเข้าระบบโครงการโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ เพื่อให้มีการทบทวนมาตรการความ-ปลอดภัยด้านนิวเคลียร์และด้านอื่น ๆ เช่น ด้านกฎหมาย ด้านการกำกับดูแลและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งทำให้ไทยต้องพึ่งพาไฟฟ้าจากต่างประเทศมากขึ้น

ในส่วนของน้ำมันและก๊าซธรรมชาตินั้น ไทยเป็นผู้นำเข้าน้ำมันดิบและนำเข้าก๊าซธรรมชาติมากเป็นอันดับสองในกลุ่มอาเซียนรองจากสิงคโปร์ ในปี ๒๕๕๕ ไทยนำเข้าพลังงานเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔๑ มูลค่า ๑.๒๑ ล้านล้านบาท โดยนำเข้าน้ำมันสูงสุดถึงร้อยละ ๘๓ หรือ ๑.๐๔ ล้านล้านบาท ส่วนใหญ่เพื่อ

ใช้ภายในประเทศ โดยเฉพาะในภาคการขนส่ง ประเทศที่ไทยนำเข้าน้ำมันดิบมากที่สุดห้าอันดับแรก (ปี ๒๕๕๔) ได้แก่ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ซาอุดิอาระเบีย โอมาน รัสเซีย และมาเลเซีย แม้ว่าไทยจะนำก๊าซธรรมชาติจากอ่าวไทยมาใช้บริโภคในประเทศถึงร้อยละ ๗๙ แต่ไทยยังคงต้องนำเข้าก๊าซจากเมียนมาร์ถึงร้อยละ ๑๘ และก๊าซอัดเหลว (Liquefied Natural Gas – LNG) ร้อยละ ๓ จากต่างประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย ไนจีเรีย เปรู การ์ตา เยเมน และรัสเซีย แม้ในปัจจุบันจะยังไม่มีปัญหาเรื่องการจัดหาก๊าซธรรมชาติ แต่ในอนาคตไทยอาจต้องเผชิญความเสี่ยงจากปริมาณก๊าซสำรองในอ่าวไทยซึ่งร้อยละ ๗๐ นำมาใช้ในการผลิตไฟฟ้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทรวงพลังงานได้ออกแถลงข่าวเป็นระยะเกี่ยวกับความกังวลที่ในอีก ๑๕-๒๐ ปีข้างหน้าว่า ก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทยอาจจะหมด ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการผลิตไฟฟ้าโดยรวมของประเทศ นอกจากนี้ ราคาก๊าซธรรมชาติจากแหล่งต่างประเทศซึ่งอาจมีแนวโน้มสูงขึ้น (ปัจจุบันราคาสูงกว่าก๊าซจากอ่าวไทยร้อยละ ๔๐) และความเป็นไปได้ในการยุติการต่อสัญญาซื้อขายก๊าซธรรมชาติจากแหล่งก๊าซในเมียนมาร์ซึ่งจะหมดลงในปี ๒๕๗๓ ก็จะเป็นปัญหาสำคัญสำหรับไทยในการผลิตไฟฟ้าให้ได้ต้นทุนต่ำสำหรับภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจในอนาคต

เพื่อแสวงหาและพัฒนาแหล่งพลังงาน รัฐบาลไทยได้สนับสนุนบริษัทพลังงานของไทยไปลงทุนในต่างประเทศ โดยปัจจุบัน บริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) หรือ ปตท.สผ. มีการลงทุนในโครงการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก ได้แก่ พม่า กัมพูชา เวียดนาม อินโดนีเซีย โอมาน แอลจีเรีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ แคนาดา โมซัมบิก และเคนยา โดยมีโครงการที่สำคัญ เช่น โครงการผลิตก๊าซและน้ำมันที่แหล่งมอนทาราในออสเตรเลีย ซึ่งได้เริ่มการผลิตเมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๕๖ ที่ผ่านมา โครงการซอติก้าในเมียนมาร์คาดว่าจะเริ่มการผลิตได้ประมาณต้นปี ๒๕๕๗

โครงการแอลจีเรีย 433A และ 416B คาดว่าจะเริ่มการผลิตภายในปี ๒๕๕๗ และโครงการผลิตน้ำมันจาก oil sand ในแคนาดาคาดว่าจะเริ่มการผลิตได้ในปี ๒๕๕๙ นอกจากนี้ บริษัทพลังงานไฟฟ้าของไทยหลายบริษัทได้เข้าไปลงทุนในประเทศเพื่อนบ้านเพื่อผลิตไฟฟ้าส่งกลับมาจำหน่ายในไทย เช่น บริษัท ผลิตไฟฟ้าจำกัด (มหาชน) หรือ EGCO ร่วมลงทุนโครงการโรงไฟฟ้าน้ำเทิน ๒ ในลาว บริษัทผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) ร่วมลงทุนโครงการโรงไฟฟ้าน้ำงึม ๒ โรงไฟฟ้าน้ำงึม ๓ โรงไฟฟ้าเซเปียน-เซน้ำน้อย และโรงไฟฟ้าพลังความร้อนหงสา และบริษัท กฟผ. อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ร่วมลงทุนโครงการโรงไฟฟ้าน้ำเงี้ยบ ๑ เป็นต้น

ปัญหาโจรสลัดและความไม่สงบในประเทศแหล่งพลังงาน

โดยที่ไทยเป็นผู้นำเข้าน้ำมันและก๊าซธรรมชาติจากตะวันออกกลาง แอฟริกา รัสเซีย เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และออสเตรเลีย ขณะเดียวกันเป็นผู้ส่งออกน้ำมันไปยังตะวันออกกลาง สิงคโปร์ ญี่ปุ่น และสหรัฐฯ ด้วย ดังนั้น การคำนึงถึงความปลอดภัยของเส้นทางการเดินเรือขนส่งน้ำมันและก๊าซ-ธรรมชาติ และการติดต่อสื่อสารทางทะเลจึงเป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะเส้นทางการเดินเรือในมหาสมุทรอินเดียที่ต้องผ่านช่องแคบฮอร์มุซ และช่องแคบมะละกา ช่องแคบฮอร์มุซเป็นเส้นทางการเดินเรือขนส่งพลังงานที่สำคัญ โดยมีการขนส่งน้ำมันถึงร้อยละ ๔๐ ของปริมาณน้ำมันที่ขนส่งทางทะเลทั้งหมดของโลกหรือมีปริมาณวันละ ๑๗ ล้านบาร์เรล ขณะที่ช่องแคบมะละกามีปริมาณประมาณ ๑๕ ล้านบาร์เรลต่อวัน นอกจากนี้ ทั้งสองช่องแคบยังเป็นเส้นทางขนส่งน้ำมันจากตะวันออกกลางมายังไทยและเอเชียด้วย อย่างไรก็ดี การเดินเรือขนส่งพลังงานและสินค้าในเขตมหาสมุทรอินเดียประสบปัญหาโจรสลัดในอ่าวอาเดนนอกชายฝั่งประเทศโซมาเลีย ซึ่งส่งผลกระทบต่อการรักษาความมั่นคงทางทะเล ซึ่งในเรื่องนี้รัฐบาลไทยได้ประกาศแนวนโยบายที่ชัดเจนว่า ให้ความสำคัญต่อการดูแลความเรียบร้อยของเส้นทางเดินทางทะเล และการติดต่อสื่อสารทางทะเล ที่ส่งผลต่อ

การเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจระหว่างภูมิภาค ที่ผ่านมารัฐบาลไทยจึงได้สนับสนุนภารกิจของกองกำลังผสมทางทะเล ซึ่งเป็นกรอบความร่วมมือระหว่าง ๒๖ ประเทศ เพื่อรักษาความมั่นคงทางทะเล ต่อต้านการก่อการร้ายและโจรสลัดมาโดยตลอด โดยกองทัพเรือได้ส่งหมู่เรือปราบโจรสลัดเข้าร่วมลาดตระเวนในบริเวณอ่าวเอเดนและชายฝั่งโซมาเลียตั้งแต่ปี ๒๕๕๒ และระหว่างเดือนมีนาคม-มิถุนายน ๒๕๕๕ พลเรือตรี ธานินทร์ ลิขิตวงศ์ ยังได้รับตำแหน่งผู้บังคับบัญชากองกำลังเฉพาะกิจผสม ๑๕๑ (Combined Task Force- CTF 151) ภายใต้กองกำลังผสมทางทะเล เพื่อปฏิบัติภารกิจปราบปรามโจรสลัดในพื้นที่อ่าวเอเดนและชายฝั่งโซมาเลียด้วย นอกจากนี้ ไทยยังได้เข้าร่วมโครงการลาดตระเวนทางอากาศ หรือ Eyes-in-the-Sky บริเวณช่องแคบมะละกา เข้าร่วม ASEAN Maritime Forum (AMF) และเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การทางทะเลระหว่างประเทศ (IMO) ในฐานะภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (UNCLOS) ด้วย นอกจากนี้ ระหว่างการประชุมว่าด้วยการตอบโต้ระดับภูมิภาคต่อโจรสลัดทางทะเล (Regional Response to Maritime Piracy) ครั้งที่ ๒ เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๕๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศยังได้ประกาศให้ความช่วยเหลือเพิ่มเติมด้านวิชาการแก่ทวีปแอฟริกา เช่น การฝึกอบรมด้านวิชาชีพทางด้านประมงสัตว์น้ำและการเกษตร พร้อมยืนยันจะสนับสนุนการปราบปรามโจรสลัด และการดำเนินงานแก้ไขปัญหาหรือข้อกังวลทางทะเลอย่างต่อเนื่อง

การเปลี่ยนแปลงของภูมิรัฐศาสตร์โลก

ประเด็นท้าทายประการที่สามต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศด้านพลังงานของไทย คือ การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์พลังงานโลกและภูมิรัฐศาสตร์ของมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ ซึ่งหน่วยงานของไทยจะต้องจับตาการเปลี่ยนแปลงอย่างใกล้ชิด เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ หากพิจารณาในมิติด้านแนวโน้มสถานการณ์พลังงานโลก จะพบว่า ในอนาคตจะมีการปรับเปลี่ยนอุปสงค์และอุปทานพลังงานในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก ในด้านอุปสงค์คาดการณ์ว่า ความต้องการน้ำมันในกลุ่มประเทศ OECD จะอยู่ในระดับที่ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ขณะที่ในอนาคต สหรัฐฯ อาจเป็นผู้ผลิตและส่งออก shale gas ไปยังต่างประเทศ ทำให้สามารถลดการพึ่งพาการนำเข้าพลังงานจากตะวันออกกลาง ในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า ประเทศกำลังพัฒนาในเอเชีย โดยเฉพาะจีนและอินเดีย จะเป็นประเทศที่มีปริมาณอุปสงค์น้ำมันมากที่สุดของโลก และทั่วโลกจะหันมาให้ความสำคัญกับการใช้พลังงานทดแทนมากขึ้น ในด้านอุปทาน แอฟริกาและลาตินอเมริกาจะกลายเป็นประเทศผู้ผลิตน้ำมันที่สำคัญในอนาคต เนื่องจากกลุ่มประเทศโอเปคผลิตน้ำมันได้ลดลง นอกจากนี้ มหาสมุทรอาร์กติกและดินแดนขั้วโลกเหนือก็จะกลายเป็นพื้นที่ที่หลายประเทศ เช่น รัสเซีย เดนมาร์ก และไอร์แลนด์ เข้าไปจับจองและขุดเจาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาติมาใช้ภายหลังน้ำแข็งละลาย รวมถึงจะช่วยเปิดเส้นทางการขนส่งสินค้าและพลังงานเชื่อมต่อระหว่างยุโรปกับจีนด้วย

หากพิจารณาในมิติด้านภูมิรัฐศาสตร์ของมหาอำนาจทางเศรษฐกิจและพลังงานที่ผ่านมา จะพบว่ามหาอำนาจ เช่น จีน และรัสเซีย ได้ให้ความสำคัญต่อการครอบครองหรือสร้างอิทธิพลในประเทศที่เป็นแหล่งพลังงานมากขึ้น เช่น กรณีของจีน ซึ่งมีความต้องการด้านพลังงานสูงเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ จีนให้ความสำคัญต่อแนวนโยบาย **"การทูตพลังงาน"** โดยสร้างความสัมพันธ์กับประเทศในเอเชียกลาง เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตะวันออกกลาง อเมริกาใต้ แอฟริกา และยุโรป เพื่อนำไปสู่ความร่วมมือด้านพลังงาน เช่น การลงนามในข้อตกลงด้านพลังงานกับเมียนมาร์ ซึ่งครอบคลุมถึงโครงการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ การลงทุนสำรวจและขุดเจาะน้ำมันและก๊าซ การสร้างท่อส่งน้ำมันและก๊าซจากเมียนมาร์ไปยังมณฑลยูนนานของจีน นอกจากนี้ รัฐวิสาหกิจด้านพลังงาน เช่น กลุ่ม China National Petroleum Corporation (CNPC) กลุ่ม Petro China กลุ่ม China National Offshore Oil Corporation (CNOOC) และกลุ่ม China Petroleum & Chemical Corporation (Sinopec) ยังได้เข้าไปลงทุนในประเทศที่เป็นแหล่งพลังงานต่าง ๆ อีกทั้งจีนยังได้ใช้ประโยชน์จากเงินทุนสำรองระหว่างประเทศเพื่อดำเนินกลยุทธ์น้ำมันแลกเงินกู้ (Oil-for-Loan) ถ่านหินแลกเงินกู้ (Coal-for-Loan) หรือก๊าซแลกเงินกู้ (Gas-for-Loan) กับประเทศที่เป็นแหล่งพลังงานสำคัญ เช่น รัสเซีย คาซัคสถาน เวเนซูเอลา บราซิล เอกวาดอร์ โบลิเวีย กานา และเติร์กเมนิสถานด้วย ขณะที่รัสเซียได้เพิ่มอิทธิพลด้านพลังงานลงมาทางใต้ในเขตทะเลสาบแคสเปียน ซึ่งได้กลายเป็นแหล่งพลังงานที่ถูกค้นพบแหล่งที่ใหญ่ที่สุด และเป็นจุดที่รัสเซียถือเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญ เนื่องจากก๊าซจากแหล่งทะเลสาบแคสเปียนจะทำให้รัสเซียสามารถมีก๊าซเพียงพอที่จะส่งไปยังยุโรปใต้ ตามเส้นทางที่กำลังมีโครงการสร้างท่อก๊าซ South Stream ที่ยาวกว่า ๓,๓๐๐ กิโลเมตร ที่จะพาดผ่านจอร์เจีย ตุรกี บัลแกเรีย ต่อไปจนถึงอิตาลี นอกจากนี้ คาดว่าความขัดแย้งระหว่างรัสเซียกับประเทศเพื่อนบ้านทางใต้อย่างจอร์เจีย สืบเนื่องจากการสู้รบกันในดินแดนเซาท์ออสเซเทียเมื่อปี ๒๕๕๑ หรือการปราบพวกกบฏเชชเนียที่อยู่ติดกับ

พรมแดนจอร์เจีย ถือเป็นการส่งสัญญาณว่า รัสเซียกำลังแพร่ขยายกองกำลังลงใต้ เพื่อเพิ่มอิทธิพลทางการปกครองและผลประโยชน์ทางพลังงานของตน

นอกจากนี้ ปัจจัยทางด้านภูมิรัฐศาสตร์ในกลุ่มประเทศผู้ผลิตที่ทวีปแอฟริกาและตะวันออกกลางในปัจจุบันยังอาจส่งผลกระทบต่อการผลิตและราคาน้ำมันในอนาคตได้ เช่น สถานการณ์ในอียิปต์ซึ่งมีการชุมนุมประท้วงโค่นล้มรัฐบาล ซีเรีย ซึ่งได้รับแรงหนุนจากอิหร่านที่ประกาศว่า การโจมตีใด ๆ จากต่างประเทศต่อซีเรียถือเป็นการโจมตีโดยตรงต่ออิหร่าน ขณะที่ฝ่ายต่อต้านรัฐบาลซีเรียได้ยื่นข้อเสนอให้มีการเปิดเจรจาในประเทศที่สาม เยเมน ซึ่งมีเหตุลอบวางระเบิดท่อขนส่ง Marib ซึ่งทำให้คณะผู้แทนองค์การสหประชาชาติต้องเดินทางไปเยือนเยเมนเพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนถ่ายอำนาจ อิรัก ซึ่งมีความขัดแย้งระหว่างเขตปกครองอิสระ Kurdistan และรัฐบาลกลางส่งผลให้ประเทศอิรักผลิตน้ำมันดิบลดลงมาต่ำลง และอิหร่านซึ่งเคยขู่ปิดช่องแคบฮอร์มุซ แต่ปัจจุบันก็มีสัญญาณที่ดีเกี่ยวกับความพยายามที่จะคลี่คลายความขัดแย้งระหว่างอิหร่าน-สหรัฐ ซึ่งรองประธานาธิบดีโจเซฟ ไบเดนของสหรัฐฯ ได้แถลงว่า สหรัฐฯ พร้อมจะเปิดการเจรจากับอิหร่านโดยตรงเพื่อแก้ปัญหาโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน เป็นต้น สถานการณ์พลังงานโลกและภูมิรัฐศาสตร์ที่เปลี่ยนไปดังกล่าวนี้ มีความสำคัญและจำเป็นที่ไทยจะต้องให้เข้าใจถึงผลที่อาจกระทบต่อความมั่นคงทางพลังงานของไทยในอนาคต และไทยคงต้องร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ในเวทีระหว่างประเทศมากขึ้น

ประเด็นโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ปัญหาเรื่องโลกร้อนเป็นประเด็นที่ประเทศต่าง ๆ รวมทั้งไทยให้ความสำคัญ เนื่องจากมีประเด็นที่เกี่ยวโยงกับเรื่องการค้ามากขึ้น โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนามีข้อห่วงใยต่อแนวโน้มของการออกมาตรการกีดกันทางการค้าของประเทศพัฒนาแล้วมากขึ้น เช่น สหรัฐฯ สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น จะนำเอาเรื่องมาตรการปรับคาร์บอนก่อนเข้าพรมแดน หรือ Border Carbon Adjustments (BCA) มาใช้เป็นเครื่องมือในการตั้งกำแพงภาษีกับผลิตภัณฑ์ที่นำเข้าจากต่างประเทศ โดยเฉพาะจากประเทศกำลังพัฒนาที่มีมาตรการในการลดการปล่อยก๊าซในระดับต่ำ โดยสินค้าที่จะได้รับผลกระทบมากที่สุดน่าจะเป็นสินค้าที่ใช้พลังงานเข้มข้น ได้แก่ สินค้าอุตสาหกรรมในกลุ่มกระดาษ ซีเมนต์ อาหารและเครื่องดื่ม ปิโตรเลียม เคมีภัณฑ์และพลาสติก รวมถึงเหล็ก ซึ่งมาตรการดังกล่าวอาจส่งผลให้ผู้ประกอบการของไทยที่ส่งสินค้าไปยังประเทศที่มีมาตรการนี้บังคับใช้

แม้ว่าไทยจะได้ลงนามและให้สัตยาบันในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และได้ถูกจัดอยู่ในกลุ่ม Non-Annex I คือ ไม่มีพันธกรณี ในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เนื่องจากเมื่อเทียบกับประเทศอุตสาหกรรมและประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ แล้วไทยปล่อยก๊าซเรือนกระจกในสัดส่วนที่น้อยมาก โดยคิดเป็นร้อยละ ๐.๖ แต่ไทยยังคงถูกจัดอันดับให้เป็นประเทศที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกอันดับ ๒๒ ของโลก (ปี ๒๕๕๓) โดยภาคพลังงานมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากที่สุดร้อยละถึง ๕๖ ของปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศ โดยส่วนใหญ่มาจากการผลิตไฟฟ้าร้อยละ ๔๒ สาขาขนส่งร้อยละ ๓๔ และสาขาอุตสาหกรรมร้อยละ ๒๓ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับปัญหาโลกร้อนและอุปสรรคทางการค้าซึ่งเกิดจากการเติบโตของภาคพลังงานในระบบเศรษฐกิจ รัฐบาลไทยได้นำเสนอวิสัยทัศน์ว่า ไทยได้ให้ความสำคัญต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับความมั่นคงทางพลังงาน โดยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๑ ได้ระบุชัดเจนว่า ไทยจะต้องปรับกระบวนทัศน์การพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศไปสู่การเป็นเศรษฐกิจและสังคมคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ขณะที่ต้องพัฒนาเศรษฐกิจและยกระดับคุณภาพชีวิตให้คนในสังคมไทยด้วย นอกจากนี้ รัฐบาลยังมีนโยบายลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคพลังงานด้วย โดยแผนอนุรักษ์พลังงาน ๒๐ ปี (ปี ๒๕๕๔-๒๕๗๓) ตั้งเป้าหมายลดระดับการใช้พลังงานต่อผลผลิตลง ร้อยละ ๒๕ ส่งผลต่อการประหยัดพลังงานขั้นสุดท้ายในปี ๒๕๗๓ รวม ๓๘,๒๐๐ กิโลตันน้ำมันดิบต่อปี ลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ลง ๑๓๐ ล้านตัน และรัฐบาลยังได้กำหนดให้พลังงานทดแทนเป็นวาระแห่งชาติ และตั้งเป้าหมายสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๒๕ ของการใช้พลังงานทั้งหมด ลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ลง ๗๖ ล้านตัน

ทั้งนี้ เชื่อว่าพลังงานทดแทนจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการบรรเทาวิกฤตราคาพลังงาน ลดภาวะโลกร้อน รวมทั้งสร้างความมั่นคงด้านพลังงานให้แก่ประเทศได้ ดังนั้น ในแง่ของการกำหนดนโยบายต่างประเทศ ไทยจึงควรเน้นว่าได้ดำเนินการในการแก้ไขปัญหาโลกร้อนอย่างเต็มกำลัง และการจะดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวกับมาตรการเพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของประเทศ และการพัฒนาด้านต่าง ๆ จะต้องไม่หยุดชะงักเนื่องจากข้อกำหนดเรื่องการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

การกระจายความเสี่ยงทางพลังงาน

การส่งเสริมการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการลงทุนด้านพลังงานทดแทนและพลังงานสะอาดอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อใช้เป็นแหล่งผลิตพลังงานทดแทนน้ำมันและก๊าซและกระจายความเสี่ยงด้านพลังงานเป็นประเด็นท้าทายประการสุดท้ายสำหรับนโยบายทางการทูตของไทย ประเทศไทยมีศักยภาพสูงในการนำพืชพลังงานและพลังงานแสงอาทิตย์มาใช้ แต่ปัจจุบันการใช้พลังงานทดแทนยังไม่มากเท่าที่ควร เนื่องจากต้องใช้เงินลงทุนสูง หากพัฒนาให้มีต้นทุนถูกลงและมีประสิทธิภาพมากขึ้นจะสามารถลดการใช้เชื้อเพลิงจากฟอสซิลได้ อันจะเป็นผลดีต่อประเทศในการลดการนำเข้าเชื้อเพลิง อีกทั้งยังเป็นการกระจายเชื้อเพลิงเพื่อผลิตพลังงาน โดยไม่ต้องพึ่งพาพลังงานใดพลังงานหนึ่งมากเกินไป

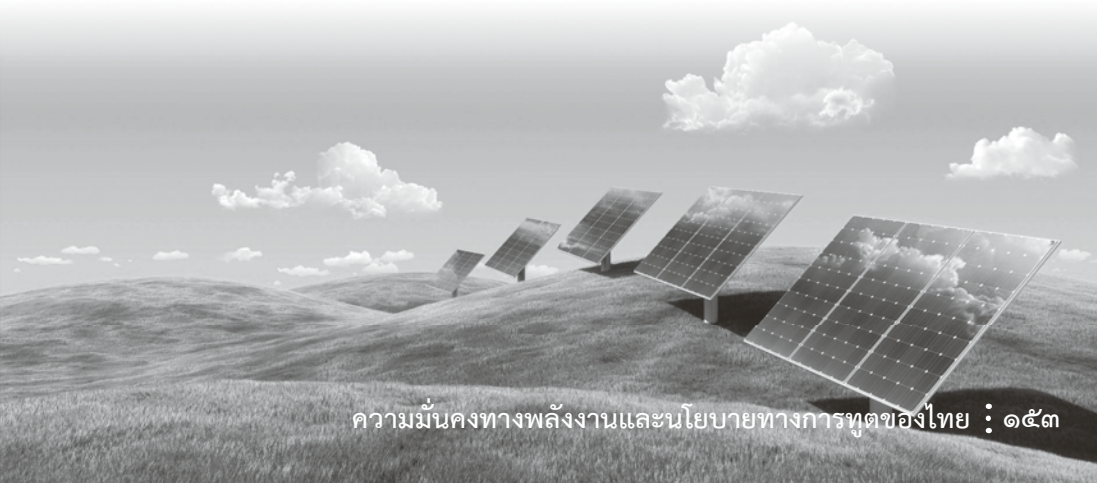

นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องให้ความรู้ความเข้าใจต่อสาธารณชนเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ และให้ความสำคัญต่อการพัฒนาความร่วมมือด้านพลังงานนิวเคลียร์ในเรื่องของความปลอดภัยและมาตรฐานด้านต่าง ๆ เพื่อรองรับโครงการโรงไฟฟ้าพลังงานนิวเคลียร์ในอนาคตด้วย

ในส่วนของความร่วมมือด้านพลังงานทดแทนกับต่างประเทศ รัฐบาลไทยได้ให้ความเห็นชอบในการสมัครเข้าเป็นสมาชิกของทบวงการพลังงานหมุนเวียนระหว่างประเทศ (International Renewable Energy Agency – IRENA) ซึ่งมีประเทศสมาชิกและประเทศที่ลงนามเข้าร่วมเป็นสมาชิกรวมกว่า ๑๖๐ ประเทศ/องค์กรทั่วโลก การเข้าเป็นสมาชิกของ IRENA จะมีส่วนช่วยให้ไทยสามารถเข้าถึงข้อมูลเชิงวิชาการและข้อมูลสถิติด้านพลังงานที่ทันสมัย สามารถขอทุนวิจัยหรือฝึกอบรม และแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญและนำหรือถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านพลังงานทดแทนมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมได้ นอกเหนือจากการเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์กับต่างประเทศ

เป้าหมายของนโยบายการทูตด้านพลังงาน

ความมั่นคงทางพลังงานถือเป็นหนึ่งในเป้าหมายของนโยบายต่างประเทศของไทย และเป็นหน้าที่ของหลายหน่วยงานที่จะดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ต่อไป จากประเด็นท้าทายทั้งห้าประการที่ได้กล่าวมานั้น น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายทางการทูตของไทยเพื่อความมั่นคงทางพลังงานโดยเฉพาะอย่างยิ่ง (๑) การรักษาและส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศผู้ผลิตพลังงานเพื่อสนับสนุนความมั่นคงทางพลังงานของประเทศทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี รวมทั้งส่งเสริมให้บริษัทพลังงานของไทยไปลงทุนในต่างประเทศ (๒) การส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อการรับมือกับสภาวะฉุกเฉินทางพลังงาน เช่น การสำรอง

น้ำมันเชื้อเพลิงทางยุทธศาสตร์ (Strategic Petroleum Reserve: SPR) เพื่อเพิ่มความมั่นคงทางด้านพลังงาน ตามแนวของทบวงพลังงานระหว่างประเทศ (International Energy Agency – IEA) และภายใต้กรอบอาเซียน (๓) การส่งเสริมความร่วมมือด้านการค้า การลงทุน การวิจัยพัฒนาเพื่อการประหยัดพลังงาน การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาและใช้พลังงานทดแทน และลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและภาวะโลกร้อน และ (๔) การสนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อรักษาสันติภาพในภูมิภาคต่าง ๆ โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชีย-ตะวันออกกลางและแอฟริกา และการรักษาความปลอดภัยในการเดินเรือขนส่งสินค้าและพลังงานทางทะเล

เสาะหาผ้าซิ่น แวะชิม ข้าวเหนียวนุ่ม เผ่าไท (ทรงดำ)

จิราเจตน์ วงษ์นรเศรษฐ์

เมืองที่ชื่อติดหูคนไทยจากตำนานการรบอันโด่งดังที่สมรภูมิแห่งเดียนเบียนฟู ซึ่งทำให้เวียดนามมีชัยชนะเหนือฝรั่งเศสเมื่อหลายสิบปีก่อน อาจจะยังคงคุ้นหูคนไทยถึงความกล้าหาญ และชาญฉลาดของคนเวียดนามที่มียุทธวิธีที่แยบยลและต่อสู้กับกองกำลังทหารของฝรั่งเศสที่มีกองกำลังและอาวุธที่ทันสมัยและมากกว่าได้อย่างอัศจรรย์ และสิ้นสุดลงด้วยการพ่ายแพ้ของเจ้าอาณานิคมฝรั่งเศสในอินโดจีน แต่หลายคนอาจจะไม่รู้จักเดียนเบียนในแง่มุมทางวัฒนธรรมที่มีความเกี่ยวโยงและสัมพันธ์กับคนไทย

จังหวัดเดียนเบียน มีเมืองหลวงชื่อ เดียนเบียนฟู (ซึ่งนักวิชาการและนักโบราณคดีหลายท่านเชื่อว่าที่นี่เคยเป็นเมืองหลวงอันยาวนาน และอาจจะเคยเป็นที่ตั้งของเมืองแถงหรือแถน ตามตำนานเจ้าฟ้าเมืองแถง) เมืองเดียน-เบียนฟูเป็นเมืองที่ถูกโอบล้อมด้วยขุนเขาทุกทิศ เมืองนี้อยู่เกือบจะเหนือสุดของประเทศเวียดนาม เป็นเขตที่มีความอุดมสมบูรณ์สามารถทำการเกษตรกรรมกสิกรรมได้

นอกจากเป็นสมรภูมิรบแล้ว จังหวัดเดียนเบียนยังมีความรุ่มรวยด้วยวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยหลายเผ่า ได้แก่ เผ่าไทดำ (ไททรงดำ ลาวโซ่ง) ไทแดง ไทขาว ม้ง เย้า และกิง (Kinh-เวียดนาม) เผ่าที่มีเอกลักษณ์มากของเดียนเบียนเผ่าหนึ่งคือ เผ่าไทดำ เนื่องจากลักษณะทางวัฒนธรรมการแต่งกายที่นุ่งผ้าสีดำ ประดับผมด้วยปิ่นเงิน ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วจะมวยผมปั้นเกล้ายกสูงขึ้นไว้บนกลางศีรษะ เสื้อใส่แขนทรงกระบอกสีดำ คอเสื้อมนกลม และ

นุ่งซิ่นสีดำยาว หรือไม่ก็ลายซิ่นแบบลายแตงโม จะมีผ้าเปียวโพกคลุมไว้ที่ศีรษะกรณีที่ออกไปทำไร่ทำนาหรือออกไปข้างนอก และกินข้าวเหนียวเป็นอาหารหลัก เผ่าไทดำมีเอกลัษณ์ด้านภาษาพูดที่คล้ายคลึงกับคนไทยในประเทศไทยเนื่องจากพูดภาษาไทย (เดิม) ที่เป็นคำโดด และยังมีหลายคำที่พูดเหมือนกัน อาทิ กินข้าว กินน้ำ อยู่ดีกินหวาน การนับเลข และการที่เผ่าไทดำที่นี่นิยมชมรายการโทรทัศน์จากประเทศไทยแม้ว่าพวกเขาจะไม่เข้าใจภาษาไทยปัจจุบันอย่างเต็มร้อย

ของดีของจังหวัดเดียนเบียนและเป็นเอกลักษณ์ด้านอาหารที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวเหนียวเมล็ดสั้นสีขาวขุ่น ๆ ที่มีความหอมหวาน อร่อย เหนียวนุ่มลิ้น มีทั้งที่เป็นเมล็ดสีขาวข้นและข้าวเหนียวดำ ข้าวเหนียวเดียนเบียน เมื่อมาหุงด้วยหวดใช้ความร้อนหรือใช้ซึ้งนึ่งจะได้ข้าวที่เมล็ดสวยและนุ่มลิ้นกินง่าย เหมาะกับการนำไปทำขนมหวาน (ทำข้าวหลาม/ข้าวหมาก) หรือนำไปกินกับอาหารได้ทุกประเภท (สำหรับท่านที่ชอบกินข้าวเหนียวแทนข้าวสวยร้อน ๆ) วิธีการหุงที่จะทำให้ได้ข้าวเหนียวนึ่งอร่อยแบบเวียดนามคือการนำเมล็ดข้าวเหนียวแช่น้ำที่ผสมเกลือเล็กน้อยแล้วแช่ข้าวเหนียวทิ้งไว้อย่างน้อย ๓–๕ ชั่วโมง ก่อนการนำไปหุง สำหรับผู้เขียนได้มีโอกาสรับประทานข้าวเหนียวร้อน ๆ กินกับหมูทอด/เนื้อทอด และนำไปจิ้มกับน้ำจิ้มแจ่วแบบไทย ๆ ได้รสชาติและอิ่มไปอีกแบบ

ความเป็นมิตรและเป็นกันเองของคนเผ่าไทดำในจังหวัดเดียนเบียนมีให้เห็นได้ทั่วไป สำหรับคนที่มาเยือนจังหวัดแห่งนี้ หากท่านทักทายชนเผ่าไทดำ พวกเขาก็จะพร้อมและยินดียิ้มให้กับท่านและปราณีปราศรัยกลับมาเป็นภาษาแบบไทยเดิม ซึ่งท่านอาจจะต้องตั้งรับอยู่พอสมควรว่าสิ่งที่เขาพูดมา

ท่านเข้าใจบริบทหรือไม่ เนื่องจากเป็นภาษาที่เป็นคำโดดและไม่มีการปรุงแต่งหรือแต่งเติมคำจากต่างประเทศ อาทิ โดนถามว่า เอาเมียแล้วบ่ (มีภรรยาแล้วหรือยัง) อยู่ดีกินหวาน (อยู่ดีมีสุข) ครั้งหน้าคราใดมีโอกาสไปเยือนเดียนเบียน หรือพบเจอชาวเผ่าไทดำ อย่าลืมไต่ถามสารทุกข์สุขดิบ และชิมข้าวเหนียวนุ่มของเดียนเบียนนะครับ

เผ่าไทดำนั้นหาได้มีเฉพาะในจังหวัดเดียนเบียนของเวียดนามเท่านั้น แต่ยังสามารถพบได้ในประเทศลาวและประเทศไทยด้วย ในประเทศไทยนอกจากภาคอีสานและภาคเหนือ ที่มีชาวไตดำได้อพยพเข้าไปแล้ว ชาวไตดำได้อพยพเข้ามาในภาคกลางด้วย โดยคนไทยเรียกชาวไตดำว่า **ลาวโซ่ง** โซ่งนั้นมีการสันนิษฐานว่า น่าจะมาจากคำว่า ซ่วง หรือ ซ่ง ซึ่งเป็นภาษาไตดำ แปลว่ากางเกง เพราะว่าชาวไตดำเหล่านี้สวมกางเกงสีดำ

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ การอพยพเข้ามาของเผ่าไทดำเกิดขึ้นในหลายยุคและหลายสมัย ได้แก่ สมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ครั้นพระองค์ทรงไปตีกรุงเวียงจันทน์ ในปี พ.ศ. ๒๓๒๒ พระองค์ทรงได้กวาดต้อนชาวไตดำที่อพยพมาจากสิบสองจุไท ส่งไปตั้งถิ่นฐานที่เมืองเพชรบุรี และต่อมาในปี พ.ศ. ๒๓๓๕ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และในปี พ.ศ. ๒๓๘๑ สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ก็ทรงยกทัพไปตีล้านช้าง และก็ได้กวาดต้อนมาอีก ซึ่งในปัจจุบันชาวเผ่าไทดำและลูกหลานตั้งถิ่นฐานกระจายกันอยู่ในพื้นที่หลายจังหวัดของประเทศไทย ได้แก่ **ราชบุรี นครปฐม สุพรรณบุรี พิจิตร พิษณุโลก กาญจนบุรี ลพบุรี สระบุรี เลย ชุมพร และสุราษฎร์ธานี** ปัจจุบันเรียกคนเหล่านี้ว่า ชาวไทยโซ่ง หรือ **"ไทยทรงดำ"** หากมีเวลาได้แวะไปเยี่ยมหรือมีเพื่อนที่เป็นชาวไทยทรงดำ อย่าลืมแวะไปชมเรือนและดูผ้าทอมือ (ผ้าซิ่น) ที่เป็นเอกลักษณ์และเป็นสิ่งแสดงอัตลักษณ์ของชุมชน ซึ่งแต่ละชุมชนพัฒนางานผ้าทอมือที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของตนไว้ ⊗

ศึกษาดูงานและต่อยอดองค์ความรู้ และนวัตกรรมทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีในต่างประเทศ

(เน้นสาขาอิเล็กทรอนิกส์และเทคโนโลยีเซ็นเซอร์) ระหว่างวันที่ ๑๙-๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๖ ที่ จีนไทเป

โครงการ **"ศึกษาดูงานและต่อยอดองค์ความรู้และนวัตกรรมทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในต่างประเทศ (เน้นสาขาอิเล็กทรอนิกส์และเทคโนโลยีเซ็นเซอร์)"** จัดตั้งขึ้นโดยความร่วมมือระหว่างสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) และกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

กระทรวงการต่างประเทศ เพื่อเปิดโอกาสให้กับนักศึกษาทุน สวทช. ที่มีความรู้ความสามารถ และความสนใจเข้าร่วมศึกษาดูงานทางด้านอิเล็กทรอนิกส์และเซ็นเซอร์ร่วมกับกลุ่มนักวิจัยของ สวทช. ที่จีนไทเป ระหว่างวันที่ ๑๙-๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๖ เพื่อเปิดประสบการณ์และมุมมองทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขั้นสูง เปิดโลกทัศน์ และสะสมองค์ความรู้ใหม่ ๆ โดยในการคัดเลือกสถานที่ศึกษาในครั้งนี้ สวทช. ได้เสนอจีนไทเป เนื่องจากจีนไทเปมีอุตสาหกรรมเน้นไปทางด้านการผลิตและส่งออกสินค้าชนิดต่าง ๆ อาทิเช่น ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า และเคมีภัณฑ์ เป็นต้น

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ กล่าวได้ว่าหากประเทศใด มีความเจริญก้าวหน้าองค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแล้ว ประเทศชาตินั้นก็จะมีความมั่นคง ประชาชนจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วย นอกจากนี้การนำเทคโนโลยีทางด้านอิเล็กทรอนิกส์และเซ็นเซอร์มาประยุกต์ใช้ในภาคส่วนต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวก พัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และควบคุมรักษาสภาวะสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะสามารถตอบสนองความต้องการของมนุษย์ได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ในประเทศที่พัฒนาแล้วจะมุ่งเน้นด้านการผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีด้านอิเล็กทรอนิกส์และเซ็นเซอร์เพื่อพัฒนาฐานเศรษฐกิจให้มีความก้าวหน้า เทคโนโลยีทางด้านอิเล็กทรอนิกส์และเซ็นเซอร์ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในเทคโนโลยีต่าง เช่น ทางด้านคอมพิวเตอร์ และระบบอัตโนมัติต่าง ๆ ที่มีใช้อยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้แล้วยังสามารถขยายขีดความสามารถไปสู่เทคโนโลยีด้านอื่น ๆ ด้วย อาทิ เกษตรกรรมและในอุตสาหกรรมแขนงต่าง ๆ เป็นต้น นำมาซึ่งความเข้าใจและการเข้าถึงองค์ความรู้ใหม่ ๆ ผ่านความสามารถทางเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และเซ็นเซอร์

ปัจจุบันเทคโนโลยีทางด้านอิเล็กทรอนิกส์และเซ็นเซอร์นั้นมีบทบาทสำคัญอย่างมากในด้านการตรวจวัดปริมาณและสิ่งต่าง ๆ ทั้งในโรงงานอุตสาหกรรม การแพทย์ การศึกษาวิจัย และแม้กระทั้งด้านสิ่งแวดล้อม ทำให้สามารถวิเคราะห์

ข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว แม่นยำ และมีความน่าเชื่อถือ อีกทั้งยังมีการบูรณาการองค์ความรู้ทางด้านอิเล็กทรอนิกส์และเซ็นเซอร์รวมเข้ากับความรู้ทางด้านชีววิทยาเพื่อใช้ในการตรวจวิเคราะห์สารทางชีวโมเลกุลในการประเมินสุขภาพและการตรวจวินิจฉัยโรค ซึ่งก่อให้เกิดเทคโนโลยีขั้นสูงที่เรียกว่า **“Biosensor”**

Biosensor ในปัจจุบันนั้นมีการเพิ่มขีดความสามารถในการวิเคราะห์ผลมากขึ้น และมีความสามารถในการตรวจวัดได้หลายค่าในเวลาเดียวกัน หรือ Multi-functional Biosensor เช่น ด้านการแพทย์มีการนำไปใช้วิเคราะห์ผลเลือดของผู้ป่วยเพื่อตรวจวัดปริมาณสารต่าง ๆ ในร่างกาย ซึ่งทำให้ผู้ป่วยสามารถประเมินสุขภาพของตัวเองได้ในเบื้องต้น และทำให้สามารถรักษาอาการป่วยของผู้ป่วยได้อย่างทันท่วงที ยกตัวอย่างเช่น มหาวิทยาลัยแห่งชาติหยางหมิง (National Yang-Ming University) เป็นมหาวิทยาลัยทางการแพทย์ที่ได้บูรณาการและพัฒนาเซ็นเซอร์เชิงแสงที่ใช้สำหรับการตรวจหามะเร็งผิวหนังในระยะเริ่มต้น สถาบันวิจัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม (Industrial Technology Research Institute หรือ ITRI) มีการคิดค้นหาชีวโมเลกุลหรือ Biomarker ซึ่งใช้เป็นตัวบ่งชี้สำหรับการวินิจฉัยโรคต่าง ๆ ในระดับโมเลกุลในกลุ่มอวัยวะประเภทไต ตับ และลำไส้ใหญ่ เช่น โรคเบาหวาน มะเร็งลำไส้ใหญ่ เป็นต้น นอกจากการคิดค้นและพัฒนาแล้ว สถาบัน ITRI ยังมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีและความรู้ต่าง ๆ สู่ภาคเอกชน ทำให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้โดยใช้ความรู้ด้านเซ็นเซอร์ เช่น บริษัท Agnitio Science & Technology ได้ผลิตชุด

ตรวจภูมิแพ้บนแผ่นชิพหรือที่เรียกว่า Lab-on-a-chip ซึ่งสามารถตรวจโรคภูมิแพ้ที่มีความจำเพาะต่อโปรตีนของสารก่อภูมิแพ้ถึง ๔๐ ชนิดบนชิพแผ่นเดียว โดยอาศัยการทางภูมิคุ้มกันวิทยา และบริษัท Bioptik Technology ผลิตเครื่อง-วัดความดัน และชุดตรวจน้ำตาล คลอเลสเตอเรล และกรดยูเรียในเลือดด้วยหลักการทางไฟฟ้าเคมีร่วมกับเครื่องวัดไฟฟ้าขนาดพกพาแบบ Multifunction เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้ศึกษาดูงานกับบริษัทเอกชนต่าง ๆ เช่น บริษัท Mycenax Biotech เป็นบริษัทผลิตสารชีวโมเลกุลชนิดต่าง ๆ อาทิ แอนติบอดี้ โปรตีน รวมถึงวัคซีน เป็นต้น บริษัท Phalanx Biotech ได้พัฒนาเทคโนโลยีดีเอ็นเอไมโครอาร์เรย์ (DNA Microarray) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ดีเอ็นเอบนแผ่นชิพสำหรับการวินิจฉัยโรคความผิดปกติทางพันธุกรรมต่าง ๆ ทั้งในคน สัตว์และพืช และบริษัท General Biologicals เป็นบริษัทพัฒนาและผลิตชุดตรวจโรคตับอักเสบชนิดต่าง ๆ และโรคเอดส์ทั้งในระดับโปรตีนและดีเอ็นเอ และยังเป็นห้องปฏิบัติการวิเคราะห์ทางการแพทย์อีกด้วย

นอกจากด้านการแพทย์แล้ว จีนไทเปยังได้มีมุ่งพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อสิ่งแวดล้อม (green technology) โดยที่สถาบัน ITRI ได้มีการคิดค้นและพัฒนา

เทคโนโลยีเพื่อสิ่งแวดล้อม อาทิเช่น การเปลี่ยนแปลงพลังงานความร้อนจากมนุษย์เป็นพลังงานไฟฟ้า (Thermoelectric energy technology) การใช้สารเคมีที่คิดค้นเพื่อลดความร้อนและการใช้พลังงานในอาคาร (Green building) การใช้โอโซนในการทำความสะอาดและฆ่าเชื้อในแหล่งน้ำ (Ozone float) การใช้อนุภาคนาโนในการยับยั้งการเจริญเติบโตของแบคทีเรีย และการพัฒนาเทคนิคการส่งผ่านพลังงานแสงอาทิตย์บนกระจกเพื่อเปลี่ยนเป็นพลังงานไฟฟ้าให้มีประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้ยังได้มีการประดิษฐ์อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่สามารถพกพาและนำไปใช้ในสถานที่จริงได้ เช่น ร่มกรองที่มีที่สำหรับกรองน้ำให้สะอาดสำหรับดื่ม หรือแม้แต่กระทั่งอุปกรณ์ที่ใช้ในการกรองน้ำทะเลให้กลายเป็นที่น้ำสะอาดสามารถดื่มได้ ฯลฯ เห็นได้ว่าการประยุกต์ใช้ความรู้แบบบูรณาการโดยนำความรู้ด้านชีววิทยา อิเล็กทรอนิกส์ และเซ็นเซอร์มาพัฒนาและประยุกต์ใช้เข้ารวมกัน ก่อให้เกิดเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์เราให้ดียิ่งขึ้น มีความสะดวกสบายยิ่งขึ้นทั้งยังเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

การศึกษาดูงานครั้งนี้ ถือเป็นโอกาสอันดีของคณะนักศึกษาและนักวิจัยที่ได้มีโอกาส ศึกษาและดูงาน ณ จีนไทเป ซึ่งถือเป็นประเทศที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในระดับสูงด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับอิเล็กทรอนิกส์และ

เซ็นเซอร์ในระดับอุตสาหกรรม อีกทั้งจะเห็นได้ว่าผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดกว่าจะสามารถนำมาจำหน่ายสู่ตลาดได้นั้น จำเป็นจะต้องที่จะค้นคว้าวิจัยและพัฒนาเป็นเวลานาน และต้องอาศัยความร่วมมือของหลาย ๆ หน่วยงาน เพื่อให้แน่ใจว่าผลิตภัณฑ์เหล่านั้นมีคุณภาพและสามารถตอบโจทย์กับตลาดได้ จีนไทเปเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับการวางแผนตั้งแต่ด้านการศึกษา การวิจัยและพัฒนาตลอดจนการถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ภาคอุตสาหกรรม สิ่งเหล่านี้ล้วนช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชากรในประเทศให้ดีขึ้น

จากการไปศึกษาดูงานด้านอิเล็กทรอนิกส์และเซ็นเซอร์ที่จีนไทเป ประสบการณ์ องค์ความรู้ และแนวความคิดที่ได้รับจะถูกถ่ายทอดสู่เยาวชนหรือบุคลากรที่มีความรู้และสนใจในด้านอิเล็กทรอนิกส์และเซ็นเซอร์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทยต่อไป

ขอขอบพระคุณ

โครงการศึกษาดูงานและต่อยอดองค์ความรู้และนวัตกรรมทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในต่างประเทศ (เน้นสาขาอิเล็กทรอนิกส์และเทคโนโลยีเซ็นเซอร์) โดยความร่วมมือของสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) และกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

หลากหลายชีวิต หญิงไทย ในอิตาลี

นายไสว ปิดเมือง นักการทูตชำนาญการ
นางสาวภัทริน ลีลาเธียร นักการทูตปฏิบัติการ
กองคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์คนไทย
ในต่างประเทศ กรมการกงสุล

ปัจจุบันมีชุมชนไทยพำนักอยู่ในประเทศอิตาลีประมาณ ๖,๐๐๐ คน โดยคนไทยในอิตาลีอาศัยอยู่กันอย่างกระจัดกระจายตามเมืองต่าง ๆ ทั่วประเทศ และคนส่วนใหญ่เป็นหญิงไทยที่สมรสกับสามีชาวอิตาลี

ที่ผ่านมาเจ้าหน้าที่สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโรม ต้องรับมือกับปัญหาต่าง ๆ ที่หญิงไทยได้ประสบพบเจอเสมอมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง **ปัญหาครอบครัวและปัญหาการดำเนินชีวิตของหญิงไทยดังกล่าวในอิตาลี** ในฐานะที่รับหน้าที่

เป็นเจ้าหน้าที่กงสุลที่สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโรม ถึง ๔ ปีเต็ม จึงอยากจะขอแบ่งปันประสบการณ์ที่ได้สัมผัสและพบเจอกับ **"หลากหลายชีวิตหญิงไทยในอิตาลี"** เพื่อเป็นข้อคิด-ข้อเตือนใจ สำหรับผู้อ่าน มา ณ ที่นี้

วันแรกที่รับมอบงานกงสุลในอิตาลีก็ได้รับโทรศัพท์จากหญิงไทยคนหนึ่งขอความช่วยเหลือให้ส่งตัวเธอกลับประเทศไทย เนื่องจากมีสามีชาวอิตาลีติดยาไม่ได้ทำงานและตัวเองก็อด ๆ อยาก ๆ ถูกสามีตบตีและมีลูกอีกหนึ่งคน เงินจะซื้อตั๋วเครื่องบินกลับไทยก็ไม่มี จึงได้แนะนำให้เข้ามาที่สถานทูตทำสัญญายืมเงินเพื่อซื้อตั๋วเครื่องบินกลับเมืองไทย จบชีวิตลำเค็ญในต่างแดนไปเป็นรายแรก แต่เมื่อกลับเมืองไทยแล้วจะเป็นอย่างไรก็ไม่ได้ข่าวคราวอีก

จากนั้นอีกไม่กี่วันก็ได้รับโทรศัพท์จากชายชาวอิตาลีคนหนึ่ง ถามว่าสถานทูตมีเงินช่วยเหลือในการทำศพไหม? เนื่องจากมีคนไทยผูกคอตาย... ซึ่งเป็นภรรยาของเขาเอง เขาไม่มีเงินเพราะตกงาน ผมจึงได้สืบสาวราวเรื่องทั้งหมด รวมทั้งการลงความเห็นของตำรวจอิตาลี ได้รับการยืนยันว่าเป็นการผูกคอตายจริง หญิงไทยรายนี้ชีวิตรันทดมาก หนีความยากจนเพื่อมาเจอความยากจน ก็คิดสั้นด้วยความน้อยใจในโชคชะตาของตนเอง

เรื่องของเรื่องก็คือ หญิงไทยคนดังกล่าวเคยแต่งงานกับสามีคนไทยและมีลูกสองคน แต่ก็ได้เลิกรากันไป ตัวเองก็ต้องเลี้ยงลูกแต่เพียงลำพัง ก็คิดง่าย ๆ ว่า **อยากมีสามีฝรั่งเพื่อที่ชีวิตจะได้สบายขึ้น** เหมือนที่เห็นตัวอย่างมากมาย จึงแต่งงานใหม่กับสามีชาวอิตาลี และเมื่อตามสามีไปอยู่อิตาลีก็ไม่ได้นิ่งดูดาย ออกไปเรียนภาษาอิตาเลียนและหางานทำ แต่งานที่มีก็พวกทำความสะอาด รายได้ก็ไม่ได้มากมาย สามีก็เกิดตกงานต้องเลี้ยงทั้งสามีทั้งแม่สามี จึงรู้สึกว่าหมดหวังในชีวิตก็คิดกลับเมืองไทย แต่ก็ไม่มีเงินซื้อตั๋วเครื่องบิน

วันหนึ่งสามีออกจากบ้านไปหางานทำ เมื่อไม่มีใครอยู่บ้านเธอก็ตัดสินใจผูกคอตายลาโลก โดยลืมไปว่ายังมีลูกอีกสองคนคอยอยู่ที่เมืองไทย ทั้งญาติทั้งสามีไม่มีเงินค่าทำศพ คนไทยแถบวิเชนซ่าที่เธออาศัยอยู่ จึงได้ช่วยกันเรี่ยไรเงินเป็นค่าเผาศพ

... รายนี้กลับบ้านอย่างหมดทุกข์จริง ๆ แต่กลับในสภาพเป็นขี้เถ้าอยู่ในกล่อง

ชะตากรรมที่น่ารันทดของหญิงไทยในอิตาลี ยังไม่หมดเพียงเท่านี้....

บ่ายวันหนึ่งได้รับโทรศัพท์จากชายหนุ่มที่พูดภาษาอังกฤษดีทีเดียว ชื่อ “ปีเตอร์” (ซึ่งฟังดูทะแม่ง ๆ เพราะคนอิตาเลียนแท้ ๆ จะไม่ชื่อปีเตอร์ จึงสันนิษฐานว่าต้องมีอะไรลับลมคมนัยเป็นแน่) ปีเตอร์บอกว่ามีหญิงไทยคนหนึ่งมาทำงานกับตน ตอนนี้กำลังตั้งครรภ์จึงอยากกลับประเทศไทยแต่ไม่มีเงิน ตนเป็นแค่นายจ้างรับผิดชอบค่าใช้จ่ายไม่ไหว ก็สงสัยว่าแค่มาทำงานแล้วทำไมจึงตั้งท้อง? ผมจึงขอคุยกับผู้หญิงคนดังกล่าว และได้รู้ว่าเธอได้รับการชักชวนจาก “ปีเตอร์” เพื่อหวังจะแต่งงาน แต่พอฝ่ายหญิงตั้งท้องก็คิดจะไล่กลับ ฝ่ายหญิงก็มาแนวอีหรอบเดิม ๆ คือมีลูกคนหนึ่งอยู่แล้วที่เมืองไทยและคิดหาสามีฝรั่งมาช่วยเลี้ยงดู **แต่มาเจอผู้ชายที่ไม่รับผิดชอบ พอท้องแล้วจะให้กลับประเทศไทย** ผมจึงได้บอกผู้หญิงให้ทู่ซี้อยู่อิตาลีไปจนกว่าจะคลอดแล้วค่อยฟ้องนายปีเตอร์ให้รับผิดชอบ

เมื่อถึงเวลาคลอด ปีเตอร์นี่ก็โหดร้าย ปล่อยให้ผู้หญิงกระเสือกกระสนไปคลอดลูกโรงพยาบาลคนเดียวแบบไม่ขอรับรู้อะไรทั้งสิ้น ต้องมอบภาระให้กลุ่มหญิงไทยใจกล้าและปากกล้าแข็งแกร่งแถบซอเรนโต้และนาโปลี (ภาคใต้ของอิตาลี) ไปจัดการให้นายปีเตอร์จำใจรับเมียกับลูกไปอยู่ด้วย แต่หลังจากนั้นชีวิตก็คงไม่ราบรื่นนัก เพราะตอนหลังได้ข่าวว่าฝ่ายหญิงออกไปขายของที่ระลึกให้นักท่องเที่ยวเพื่อหารายได้เลี้ยงครอบครัวต่อไป

“ริน” อดีตเคยมีหน้าที่การงานที่มีเกียรติและมั่นคงในประเทศไทย และก่อนที่จะไปทำงานที่อิตาลีก็เคยมีคู่รักเป็นคนไทย แต่กลับไปติดใจความหล่อเหลาของหนุ่มอิตาลีชาวคาลาเบรีย (หากเราถือว่าคาบสมุทรอิตาลีเป็นเหมือนรองเท้าบู้ท แคว้นคาลาเบรียคือส่วนที่เป็นหัวรองเท้าบู้ท) “ริน” กลับมาอยู่เมืองไทยได้พักหนึ่ง ก็กลับไปแต่งงานกับหนุ่มอิตาเลียน โดยไม่ศึกษาขนบประเพณีของ**ชาวคาลาเบรียว่ามีระบบครอบครัวเครือญาติเหนียวแน่นมาก ญาติจึงพึ่งพาอาศัยกันเป็นธรรมเนียม** สามีก็ฐานะไม่ดีมีดีแต่ความหล่อเท่านั้น “ริน” ใช้ชีวิตครอบครัวไปสักพัก สามีก็ป่วยไม่สามารถทำงานได้ “ริน” จึงต้องรับหน้าที่ดูแลครอบครัวของสามี รวมถึงญาติฝ่ายสามีด้วย

ปัจจุบัน “ริน” รับนวดแผนไทยแบบอิสระ รับนวดตามบ้าน ตามงานเลี้ยง รายได้ก็พอเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง ดูแลครอบครัวฝ่ายสามีเท่าที่จะทำได้ “ริน” ไม่เคยปริปากบ่นชะตากรรมของตนเองที่ทิ้งอาชีพที่มั่นคง แต่ต้องมาตกระกำลำบากเลี้ยงดูใครก็ไม่รู้ที่ไม่ใช่ญาติโกโหติกาของตัวเอง

ชีวิตของ “ริน” น่าจะเป็นบทเรียนให้หญิงไทยหลาย ๆ คนคิดได้ว่า **ก่อนเลือกผู้ชายมาเป็นสามีไม่ควรดูที่ความหล่ออย่างเดียว ควรศึกษานิสัยใจคอและความแตกต่างทางวัฒนธรรม-สังคมของเขาด้วย**

“ไขแสง” เป็นสาวไทยที่เกิดมารูปร่างหน้าตาเข้าสเป็คอิตาเลียนทั้งแท่ง กล่าวคือหน้าตาบ้าน ๆ ผิวคล้ำจนดูดำ รูปร่างสูงแข็งแรง “ไขแสง” ทำงานในโรงแรมแห่งหนึ่งจนหนุ่มอิตาเลียนที่มาเที่ยวเมืองไทยเกิดปิ๊งเธอเข้าให้ เธอก็ตกร่องปล่องชิ้นแต่งงานกับหนุ่มอิตาเลียนคนนั้น โดยไม่ได้ศึกษานิสัยใจคอของฝ่ายชายมากนัก

ว่าไปแล้วชีวิตเธอก็น่าจะไปได้ดี เพราะสามีอิตาเลียนก็นิสัยดีและพอมีฐานะอยู่พอสมควร (พ่อแม่สามีเป็นเจ้าของโรงแรมเล็ก ๆ เก่าแก่ทางใต้ของอิตาลีอันเป็นแหล่งท่องเที่ยวขึ้นชื่อ) แต่พอไปอยู่นาน ๆ เข้า สิ่งแวดล้อมขนบประเพณีของชาวอิตาเลียนไม่เหมือนกับที่ได้คาดหวังไว้ นั่นคือ **ลูกสะใภ้ต้องเป็นแม่บ้านดูแลพ่อแม่พี่น้องของฝ่ายชายทั้งหมด!!** ก่อนมีลูก “ไขแสง” ก็พอทนได้ แต่พอมีลูก ลูกก็เป็นเจ้าหญิงเจ้าชายของปู่ย่าและญาติทั้งหลาย **สะใภ้คนไทยก็ทำหน้าที่เหมือนสุนัขเฝ้าบ้าน** ไม่มีสิทธิ์อบรมลูกตัวเองอย่างที่ต้องการ ลูกก็ไม่เชื่อฟัง สามีซึ่งเคยเอาใจใส่บ้าง ก็กลายเป็นไม่ค่อยสนใจเมียไทยผิวดำที่ตัวเคยชมว่าสวยนักหนาอีกต่อไป... ที่หนักหนาสาหัส คือ ต้องทำอาหารและดูแลเพื่อนของแม่สามีที่มักจะมาเล่นไพ่ที่บ้านเป็นประจำ ปี ๆ หนึ่งแทบจะไม่มีเวลาไปไหนมาไหน ยกเว้นกลับมาเยี่ยมญาติในเมืองไทยปีละครั้ง สุดท้ายทนไม่ไหว “ไขแสง” จึงขออำลาอิตาลีกลับมาอยู่เมืองไทยสบายใจกว่า....

หญิงไทยอีกคนหนึ่งที่สู้ชีวิตเนื่องจากตัดสินใจผิดแล้วไม่ยอมย่อท้อคือ "จ๊ะ" รายนี้ทำงานทำการของตัวเองอยู่ดี ๆ ก็มีหนุ่มอิตาเลียนมาปิ๊ง จึงได้แต่งงานจดทะเบียนสมรสกันที่เมืองไทย แล้วจึงย้ายไปอยู่อิตาลีในเมืองที่ทำรถเฟอร์รารี่ แต่ชีวิตไม่ได้ราบรื่นสวยหรูเหมือนรถเฟอร์รารี่เอาเสียเลย... พอตั้งท้องก็กลับแท้ง สามีจึงพาไปฝากไว้กับญาติชาวอิตาเลียน เมื่อร่างกายแข็งแรงสามีจึงรับกลับไปอยู่ด้วยใหม่ แต่หลังจากนั้น **เมื่อตั้งท้องอีกครั้ง สามีกลับเอาผู้หญิงรัสเซียมาอยู่ในบ้านแล้วก็ไล่ให้ "จ๊ะ" กลับมาอยู่เมืองไทย!!** แต่ "จ๊ะ" ก็ไม่ยอมกลับมา และเครียดมากจนมีปัญหาสุขภาพและได้ไปหาหมอ หมอจึงโทรศัพท์ไปหาสามีบอกให้ไปดูแลภรรยาที่ตั้งท้องอยู่ สามีกลับไม่สนใจ "จ๊ะ" จึงได้ไปร้องเรียนต่อสถานสังคมสงเคราะห์ แต่ก็ไร้ผล เพราะได้ตรวจสอบแล้วพบว่า ผู้ชายไม่มีรายได้ ฟ้องไปก็เสียเงินเปล่า สุดท้าย "จ๊ะ" จึงได้ขอยืมเงินทดรองจากสถานทูต เพื่อเดินทางกลับมาเมืองไทยเพื่อมาคลอดลูก....

แต่เมื่อ "จ๊ะ" ใช้หนี้ราชการเสร็จสิ้น ก็ได้ทิ้งลูกไว้เมืองไทยและตนเองได้เดินทางกลับไปยังอิตาลีเพื่อหางานทำ จนทุกวันนี้ "จ๊ะ" รับลูกไปอยู่อิตาลีด้วย และได้รับจ้างทำงานหนักเอาเบาสู้ อีกทั้ง "จ๊ะ" ยังพูดภาษาอิตาเลียนพอได้ เนื่องจากอาศัยที่ไปครั้งแรกไม่นิ่งดูดาย ไปเข้าคอร์สเรียนภาษาอิตาเลียน จึงสามารถใช้ประโยชน์ได้ในภายหลัง

นี่แค่เป็นแค่ตัวอย่างเพียงเศษเสี้ยวของชีวิตหญิงไทยในอิตาลีซึ่งชีวิตแต่ละคนก็มีความแตกต่างหลากหลายไม่ซ้ำแบบกัน ที่จัดว่าราบรื่นมีไม่มาก ประเภทธรรมดาทั่ว ๆ ไปสุข ๆ ทุกข์ ๆ จะมีปริมาณมากที่สุด ประเภทเจอสภาพชีวิตทรมานสุดกู่ก็มี เช่น หญิงไทยคนหนึ่งได้สามีฐานะดี เป็นเจ้าของกิจการ แต่อย่าคิดว่าภรรยาจะพลอยล่ำซำไปด้วยนะ เพราะสามีจัดการเรื่องเงินคนเดียว ถ้าภรรยาบ่นมาก-เรื่องมาก เจ้าสามีตัวแสบก็เอาไปส่งไว้โรงพยาบาลโรคจิต กว่าเพื่อนคนไทยจะรู้เรื่องตามไปช่วยกันออกมาได้ ก็เล่นเอาต้องอยู่โรงพยาบาลบ้าไปหลายวัน บางรายก็จำใจขอให้หมอส่งเข้าโรงพยาบาลโรคประสาทเพราะหนีสภาพครอบครัวที่วุ่นวายยุ่งเหยิง บางรายโทรศัพท์มาถามว่าจะหาซื้อตั๋วเครื่องบินได้ที่ไหน ไปไม่ถูกอยากกลับไทยแล้ว เพราะถูกสามีทำร้าย อีกประเภทที่มีอยู่เยอะ คือ สามีไม่ยอมให้ไปไหนมาไหนเอง ตัวเองไม่รู้ภาษาอิตาเลียน จึงไม่กล้าไปไหนมาไหนเอง ชีวิตแต่งงานแล้วจึงเหมือนถูกขังคุก ไม่มีอิสระ

แต่ก็ต้องสู้กันไป...

พวกรุ่นแรก ๆ ที่ไปอยู่อิตาลีกันก็จะสบายหน่อยเพราะสมัยก่อนแค่ทำงานเกิน ๑๕ ปี ก็ลาออกมารับบำนาญได้แล้ว หลายคนนอนกินบำนาญแม้จะเป็นเพียงเงินเล็กน้อย แต่ก็สามารถหารายได้พิเศษเพื่อเลี้ยงชีวิตให้พอดำรงชีพไปได้ตามกำลัง แต่ในปัจจุบันกฎหมายอิตาลีกำหนดไว้ว่า คนที่ทำงานในประเทศอิตาลีต้องทำงานเกิน ๒๕ ปี และอายุเกิน ๖๒ ปี จึงจะได้รับบำนาญ ส่วนผู้ชายต้อง ๖๕ ปี จึงจะเกษียณอายุได้... เรียกว่าก็ต้องทำงานกันจนเหนื่อยกันไปข้างกว่าจะได้พักผ่อน

เท่าที่ประสบมา ๔ ปี เห็นมีอยู่เพียงรายเดียวเท่านั้น ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตคู่กับสามีชาวอิตาลี...

ชื่อเธอแปลว่าดอกไม้ นามสกุลห้าร้อย ชอบแอบเรียกเธอว่าคุณบุปผาห้าร้อย คนนี้ชีวิตควรเป็นแบบอย่างให้หญิงไทยทั้งหลายอยากหาสามีอิตาเลียน เธอเป็นคนมีความรู้ เคยทำงานสายการบินก่อนจะได้เจอสามีชาวอิตาลีที่หน้าตาใจดี และใจก็ดีจริง ๆ ด้วย ชีวิตเธอเลยมีความสุขน่าอิจฉา เธอมักถูกแซวจากหญิงไทยคนอื่นในอิตาลีว่า ผู้ชายดี ๆ แบบสามีของพี่มีเหลืออีกมั่งไหม อยากได้บ้าง... เพิ่งเห็นชีวิตเธอนี่แหละเป็นคนแรกและคนเดียวที่แต่งงานแล้วประสบความสำเร็จในชีวิตครอบครัว มีลูกชายหนึ่งคน สามีเรียบร้อยน่ารัก เธอก็ทำหน้าที่แม่บ้านอย่างเดียว จึงมีเวลาทำกิจกรรมช่วยเหลือคนไทยอื่น ๆ ที่มีปัญหาไปด้วย

สังคมก็มีคนดีคนชั่วคนกลาง ๆ ปะปนกันไป พวกอยู่อิตาลีกันมานานหลายสิบปีหากินกับการต้มตุ๋นคนไทยที่ประสบปัญหาก็มี กรณีที่พบแล้วไม่อยากเชื่อว่าเป็นเรื่องจริง คือ กรณียาย (หญิงไทยที่อาศัยอยู่อิตาลีมานมนาน) ให้ลูกสาวแท้ ๆ ของตนเองพาหลานสาวไปเที่ยวอิตาลี พอวีซ่าของลูกสาวหมดก็ให้กลับไทยแต่ให้ทิ้งหลานไว้ ตัวยายก็ไปร้องศาลขอเป็นผู้ปกครองหลานสาวโดยให้เหตุผลว่าแม่ของเด็กทิ้งเด็กไป และมีอาการทางประสาทไม่สามารถเลี้ยงดูบุตรได้ ศาลก็เชื่อ... เมื่อแม่เด็กกลับไปอิตาลีอีกทีหนึ่งจึงกลายเป็นคนที่มี

ประวัติว่ามีอาการทางประสาทและไม่มีสิทธิ์ปกครองลูก ต้องฟ้องร้องกันอีกหลายยก กรณีนี้เข้าใจว่าตัวยายของเด็กต้องการเด็กไว้เพื่อประโยชน์ของตัวเองในเรื่องสวัสดิการจากรัฐบาลอิตาลี เพราะต้องเลี้ยงดูหลานสาวที่อาศัยอยู่ด้วย

ตัวอย่างของ **"หลากหลายชีวิตหญิงไทยในอิตาลี"** ที่เล่าให้ฟังมาข้างต้นนี้ แม้ว่าจะดูตื่นเต้นเร้าใจ และเหลือเชื่อในหลาย ๆ ครั้ง แต่อยากให้มองย้อนกลับมาว่า **ประสบการณ์ของคนอื่น จะสามารถนำมาสอนใจตัวเองอย่างไรได้บ้าง...** ยังมีอีกหลายกรณีที่หญิงไทยต้องตกเป็นเหยื่อลมปาก ความหล่อเหลาคมคาย ภาพของความเป็น **"เมืองนอก"** หรือ **"ฝรั่ง"** และตัวหญิงไทยเองก็พร้อมที่จะ **"กระโจน"** เข้าไปหาภาพลวงตาเหล่านั้น โดยไม่ได้คิดพิจารณาอย่างถี่ถ้วน หรือศึกษานิสัยใจคอให้ดีก่อนตัดสินใจทิ้งทุกอย่างไว้ที่เมืองไทย และเดินทางข้ามน้ำข้ามประเทศไปอยู่กับคู่ชีวิตใหม่ ที่ (คิดเองว่า) จะดีกว่าเดิม....

“สี่มุมรัฐ” ของสหรัฐอเมริกา (ตอน ๒)

สุภาศิริ อมาตยกุล

ประเทศสหรัฐอเมริกา (United States of America) ประกอบด้วย ๕๐ รัฐ ถ้าดูจากแผนที่แล้ว จะเห็นได้ว่ามีอยู่เพียง ๔ รัฐที่มีมุมเขตแดนชนติดกันที่จุดเดียวกัน เรียกบริเวณนี้ว่า **สี่มุมรัฐ (The Four Corners)** นั่นคือ เป็นจุดที่มุมของรัฐทั้งสี่ชนติดเป็นมุมฉากต่อกัน รัฐทั้งสี่นี้เรียงจากขวาไปซ้ายตามเข็มนาฬิกา ได้แก่ รัฐโคโลราโด (Colorado) รัฐนิวเม็กซิโก (New Mexico) รัฐแอริโซนา (Arizona) และรัฐยูทาห์ (Utah) ทั้งสี่รัฐนี้ตั้งอยู่

สี่รัฐในสี่มุมรัฐ

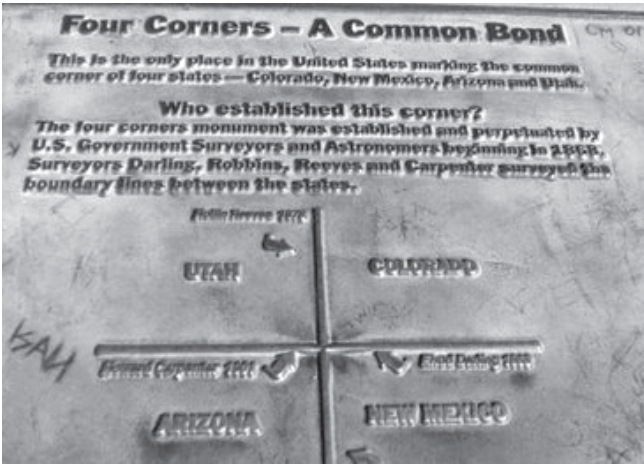

สี่มุมรัฐในแผนที่สหรัฐฯ

ทางภาคตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศ มุมที่ชายแดนชนติดกันคือ มุมตะวันตกเฉียงใต้ของรัฐโคโลราโด มุมตะวันตกเฉียงเหนือของรัฐนิวเม็กซิโก มุมตะวันออกเฉียงเหนือของรัฐแอริโซนา และมุมตะวันออกเฉียงใต้ของรัฐยูทาห์

จุดที่มุมของรัฐทั้งสี่ชนติดกันนั้น มีสัญลักษณ์เป็นรูปวงกลมที่แสดงรัฐทั้งสี่และมุมที่ชนกันเป็นมุมฉากตั้งไว้เป็นอนุสาวรีย์ เพื่อเป็นการบอกกล่าวด้วยว่า ณ ที่นี่ คือแห่งเดียวในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีสี่รัฐชนติดกัน

ในหนังสือวิทยุสราญรมย์ฉบับที่ ๕๘ ดิฉันได้นำเสนอเรื่องราวของสถานที่ที่สำคัญในรัฐแอริโซนาไปแล้ว ในฉบับนี้จึงขอเล่ากันต่อถึงสถานที่ที่น่าสนใจในอีก ๓ รัฐ คือ รัฐยูทาห์ รัฐโคโลราโด และรัฐนิวเม็กซิโก

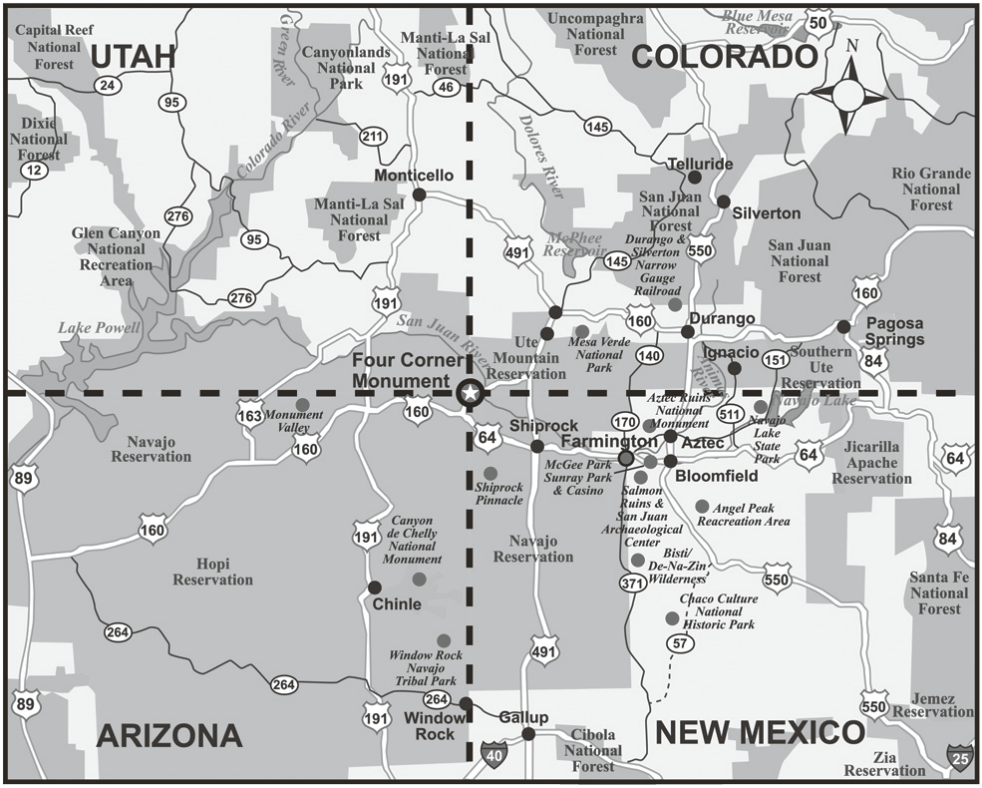

อนุสาวรีย์แท่งหินรัฐยูทาห์

ประติมากรรมในอนุสาวรีย์แท่งหิน

จากรัฐแอริโซนาเข้าสู่**รัฐยูทาห์**ซึ่งอยู่ทางเหนือของรัฐแอริโซนา การเดินทางจะผ่านเส้นทางที่เรียกว่า **"หุบเขาแห่งอนุสาวรีย์ (Monument Valley)"** ซึ่งก็เป็นอีกช่วงหนึ่งที่ทำให้เกิดความตื่นตาตื่นใจกับความแปลกและความงดงามตามธรรมชาติ ภาพยนตร์ลูกทุ่งตะวันตกของฮอลลีวูดหลายร้อยเรื่องรวมทั้งเรื่องเกี่ยวกับอินเดียนแดงต่างก็ใช้หุบเขาแห่งอนุสาวรีย์เป็นฉาก ตามเส้นทางนี้มีแท่งหินน้อยใหญ่ รวมทั้งที่ราบสูงต่ำต่าง ๆ เรียงรายไปตลอด สีสันเป็นสีแดงแสดงถึงความแห้งแล้งในบริเวณนั้น ชนเผ่าอินเดียนแดงที่ดูแลพื้นที่บริเวณนี้คือ เผ่านาวาโฮ (Navajo)

ภูมิประเทศของอนุสาวรีย์แท่งหิน

จากหุบเขาแห่งอนุสาวรีย์ขึ้นไปทางเหนือของรัฐยูทาห์ เส้นทางนำไปสู่บริเวณที่เรียกว่า **“อนุสาวรีย์แห่งสะพานธรรมชาติ (Natural Bridges National Monument)”** เป็นภูมิประเทศที่ดูแล้วเหมือนสะพานโค้งน้อยใหญ่ ซึ่งอันที่จริงนั้นแต่ก่อนคือภูเขาลูกใหญ่ ๆ ถูกแรงลมและน้ำกัดเซาะเป็นระยะเวลานานนับล้าน ๆ ปี จนในที่สุดกัดกร่อนตรงส่วนกลางของภูเขาออกไป ทำให้เหลือโค้งหินที่ดูคล้ายดั่งสะพาน ทั้งนี้สะพานโค้งใหญ่น้อยนั้นเกิดและพัฒนาในเวลาที่แตกต่างกันออกไป สะพานหนึ่งชื่อ ซิปาปู (Sipapu) เป็นสะพานที่ถูกกัดเซาะเต็มที่แล้ว มีความสูงและกว้างใหญ่มากเป็นอันดับสองของโลก ส่วนสะพานอื่น ๆ ยังคงถูกลมและน้ำพัดพากัดเซาะอยู่ทุกวัน บริเวณนี้เคยเป็นที่อยู่อาศัยของชนเผ่าอนาซาซีเมื่อประมาณ ๖๕๐ ปีมาแล้วด้วย

สะพานหินธรรมชาติ

สะพานหินที่เกิดจากการกัดเซาะของลมและน้ำ

อนุสาวรีย์สะพานหิน

จากบริเวณหุบเขาแห่งอนุสาวรีย์ที่อยู่ไม่ไกลชายแดนรัฐยูทาห์นั้น ก็ต่อไปยัง**รัฐโคโลราโด**ซึ่งอยู่ติดกับชายแดนรัฐยูทาห์ทางด้านตะวันออก ที่บริเวณนี้มีอุทยานแห่งชาติที่ชื่อ **เมซา เวอร์เด (Mesa Verde)** คำว่า Mesa หมายถึงที่ราบที่ยกตัวขึ้นสูง แต่ไม่สูงเท่าที่จะเป็นที่ราบสูง คำว่า Mesa Verde แปลว่า โต๊ะสีเขียว (green table) เป็นคำที่ถูกตั้งชื่อโดยชาวสเปน บริเวณนี้ถูกยกตัวสูงจากระดับหุบเขาแมนคอส (Mancos) และหุบเขามอนเตอสุมา (Montesuma) ประมาณ ๖๒๐ เมตร ภายใต้หน้าผาของเมซา เวอร์เด เป็นที่อยู่อาศัยของอินเดียนแดง แต่ถูกทิ้งร้างไปเมื่อประมาณ ๗๐๐ ปีที่ผ่านมา นับว่าเป็นแหล่งทางโบราณคดีที่สำคัญยิ่งอีกแห่งหนึ่งของโลก

เมซาเวอร์เด

เคหาสน์สีขาวในเมซาเวอร์เด (ภาพโดย สุภาศิริ อมาตยกุล)

นักโบราณคดีเชื่อว่าชนกลุ่มแรกที่เดินทางมาถึงที่นี่คือ ชนเผ่าอนาซาซี เมื่อปี ค.ศ. ๕๕๐ พวกเขาได้สร้างที่อยู่อาศัยใต้หน้าผาและตามผนังของหุบเขา โดยใช้หินเป็นเครื่องมือในการก่อสร้าง สังคมของชุมชนกลุ่มนี้มีวิวัฒนาการและความเจริญก้าวหน้ามาก ไม่ว่าจะเป็นการทำเครื่องมือเครื่องใช้ และภาชนะ เช่น หม้อดินกระบุงที่ถักทอจากเส้นใยของต้น yucca สานทออย่าง

ภายในเมซาเวอร์เด (ภาพโดย สุภาศิริ อมาตยกุล)

ละเอียด ขนาดว่าสามารถบรรจุน้ำได้โดยไม่รั่วเลย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีฝีมือที่ประณีตบรรจง มีลวดลายสวยงาม ชนพวกนี้ยังรู้จักการเพาะปลูกและทำไร่ข้าวโพด การตั้งหลักแหล่งเป็นที่เป็นทางนี้ ทำให้มีเวลาในการพัฒนาอาวุธและเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ขณะเดียวกันครอบครัวก็ขยายใหญ่ขึ้นด้วย

ลักษณะของบ้านที่ชนกลุ่มแรกอาศัยอยู่ที่เมซา เวอร์เด เป็นบ้านที่ขุดลงไปในดิน โดยขุดเป็นวงกลมลึกลงไปหลายฟุต ด้วยเครื่องมือขุดที่เป็นไม้ ดินที่ถูกขุดนำขึ้นมาโดยใช้ตะกร้าสาน จากนั้นมีการตัดไม้เป็นเสาทั้งสี่ด้านและเสาคานเพื่อทำเป็นหลังคา สำหรับกำแพงนั้นทำจากโคลนซึ่งนำไปตากแห้งกับแสงของพระอาทิตย์ เป็นกำแพงที่กันน้ำได้ด้วย การลงไปในบ้านก็อาศัยกระไดที่พาดจากปากหลุมตรงกลางของหลังคาบ้าน ภายในบ้านที่อยู่ใต้ดินมีการขุดต่อออกไปไว้เป็นห้องเก็บของและอาจเป็นทางออกอีกทางหนึ่งด้วยก็ได้ แต่ละครอบครัวสร้างที่อยู่อาศัยของตน จึงเหมือนเป็นบ้านใต้ดินต่อ ๆ กันไป

ภายในห้องใต้ดินของชนเผ่าอนาซาซี

เมื่อสังคมและชุมชนขยายกว้าง ก็ได้มีการสร้างบ้านบนพื้นดินต่อ ๆ ขึ้นมาอีก นอกจากนี้ได้เกิดมีสิ่งยึดเหนี่ยว คือ ศาสนาและความเชื่อที่ได้กลายเป็นส่วนสำคัญของชีวิต มีอิทธิพลต่อความมั่นใจในการเพาะปลูกเก็บเกี่ยวและการมีสุขภาพดี ดังนั้นภายในบ้านที่อาศัยใต้ดินนี้ จึงมีห้องที่ขุดขึ้นอีกหนึ่งห้องเพื่อไว้ใช้ประกอบพิธีกรรม เรียกห้องนี้ว่า คีวา (Kiva) เชื่อกันว่าห้องนี้สร้างโดยชนเผ่าโฮปิ (Hopi) ซึ่งเป็นเผ่าย่อยหนึ่งในเผ่าอินเดียนแดงพิวเอโบล (Pueblo) เชื่อกันว่าอาจสืบเชื้อสายมาจากเผ่าอนาซาซีแต่เริ่มแรกนั่นเอง

พิวเอโบล (Pueblo)

จวบจนปี ค.ศ. ๑๒๕๐ ก็ได้ปรากฏบ้านของชนเผ่าอนาซาซีที่อยู่ตามหน้าผาเพิ่มอีกหลายแห่ง มีจำนวนห้องที่แตกต่างกันไปจาก ๔๐ ถึง ๒๑๗ ห้อง แต่ทุกบ้านจะต้องมีคีวาหรือห้องที่ประกอบพิธีกรรม บริเวณที่เรียกว่า **"บ้านหน้าผา (Cliff Palace)"** ซึ่งเป็นบ้านหน้าผาที่ใหญ่ที่สุดในบริเวณนั้น มีคีวาถึง ๒๓ ห้อง อย่างไรก็ตาม จากปี ค.ศ. ๑๒๗๖ ได้เกิดภาวะแห้งแล้งอย่างรุนแรงติดต่อกันนานกว่า ๒๐ ปี พวกชนเผ่าที่อาศัยอยู่ในบริเวณเมซาเวอร์เด ได้อพยพหนีไป แม้ว่าในปี ค.ศ. ๑๓๐๐ จะเกิดมีฝนตกลงมาอีก แต่พวกเขาก็ไม่ได้กลับมาอยู่ที่ถิ่นเดิมนี้อีกเลย จึงได้กลายเป็นซากปรักหักพังไป อย่างไรก็ตามซากเหล่านี้ ยังได้รับการอนุรักษ์ไว้อย่างดี

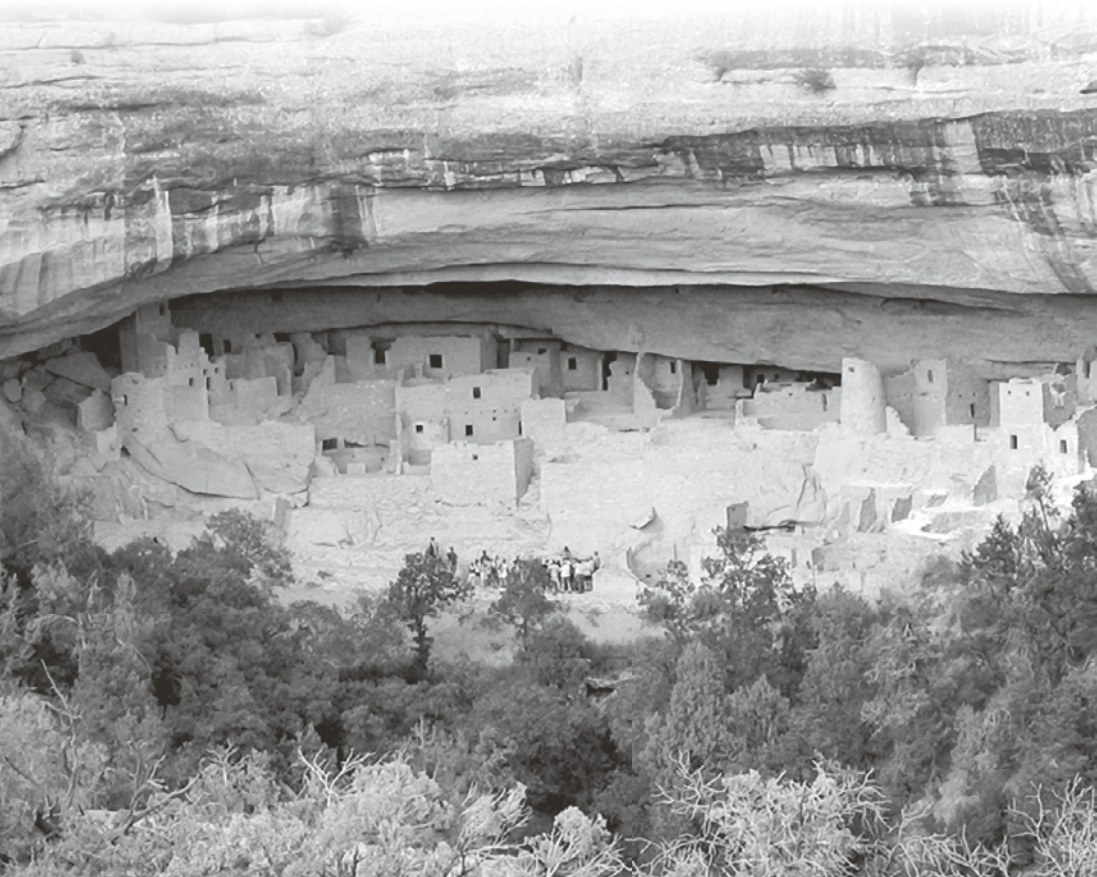

คำว่า **"Anasazi"** เป็นคำที่ชนเผ่านาวาโฮ ผู้มาตั้งรกรากภายหลังนั้นตั้งชื่อให้ แปลว่า **"คนโบราณ"** ซากสิ่งก่อสร้างหินของพวกอนาซาซี มีทั้งหอสูงและห้องคีวาที่ขุดลึกใต้ดินไว้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา นอกจากนี้มีถ้ำหินแห่งหนึ่งชื่อว่า **เคหาสน์สีขาว (White Castle)** ซ่อนตัวอยู่ในหน้าผาถ้ำหินขนาดใหญ่ พวกอนาซาซีเป็นนักสร้างที่ยอดเยี่ยมและมีความสามารถในด้านการเกษตร ทอผ้าฝ้าย สานตะกร้า และปั้นหม้อดิน มีหลักฐานระบุว่าพวกเขาค้าขายไปไกลถึงประเทศเม็กซิโกและชายฝั่งแปซิฟิก ไม่มีใครทราบถึงสาเหตุที่ชนกลุ่มนี้หายสาบสูญไป ซึ่งอาจเป็นเพราะความแห้งแล้งและความอดอยากก็ได้ เหลือไว้แต่ซากสิ่งก่อสร้างที่ทิ้งร่องรอยให้รู้ว่าพวกเขาเคยอยู่ที่นี่มาก่อน

ต่อมาเมื่อชาวสเปนเข้ามาในช่วงทศวรรษ ๑๕๐๐ นั้น ได้ขนานนามคนท้องถิ่นที่แข็งแรงและเฉลียวฉลาดที่มาอาศัยอยู่ในกาลต่อมาว่า **นาวาโฮ** แต่พวกนาวาโฮเรียกตนเองว่า **ดิเนห์** ซึ่งแปลว่า **"ผู้คน"** อาณาบริเวณโดยรอบหุบเขานี้ถือเป็นแผ่นดินอันศักดิ์สิทธิ์ของชนเผ่านาวาโฮมียอดเขาศักดิ์สิทธิ์ทั้ง ๔ เป็นอาณาเขต คือ ยอดเขาบลังกา ยอดเขาซานฟรานซิสโก ยอดเขาเฮสเพอรัส และยอดเขาเทย์เลอร์ ชนเผ่านาวาโฮได้จารึกเรื่องราวเกี่ยวกับชนเผ่าอนาซาซีไว้ และยังบันทึกเรื่องราวของการสร้างโลกตามความเชื่อของ

ตนไว้ด้วย โดยกล่าวถึง **"เยอิ"** ซึ่งเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ดำรงอยู่บนโลกก่อนมนุษย์ ชาย-หญิงคู่แรกจะปรากฏกายจากใต้โลก ทั้งนี้ มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีจากภาพวาดและภาพแกะสลักเรื่องราวเหล่านี้ให้เห็นตามผนังถ้ำและผนังเหนือโขดหินหลายแห่งด้วย

เมื่อกลับเข้าสู่**รัฐนิวเม็กซิโก**อีกครั้งหนึ่งโดยเข้ามาจากทางรัฐโคโลราโด มีสถานที่ที่น่าสนใจคือ **ทุ่งหินร้างบิสติ (Bisti)** อยู่บนที่ราบสูงทางตอนเหนือของรัฐนิวเม็กซิโก เป็นประติมากรรมหินรูปทรงพิสดารที่อยู่ในดินแดนอันขรุขระและรกร้าง ครั้งหนึ่งนั้นเคยเป็นดงป่าดิบชื้นที่มีไดโนเสาร์อาศัยอยู่ด้วย ประติมากรรมหินเหล่านี้เป็นสิ่งที่ธรรมชาติได้สร้างสรรค์ไว้อย่างน่ามหัศจรรย์อีกเช่นกัน ในภาษาของพวกแอฟริกันนั้นเรียกหินเหล่านี้ว่า **ฮูดู** แปลว่า **"วิญญาณ"** ส่วนที่กระจัดกระจายอยู่ท่ามกลางหมู่ก้อนหินรูปทรงต่าง ๆ นั้น ได้แก่ ซากฟอสซิลของสนไซเปรส ปาล์ม และไดโนเสาร์ที่มีอายุประมาณ ๘๐ ล้านปี เป็นสิ่งที่ทำให้ยืนยันได้ว่า ณ ที่บริเวณนี้เมื่อสมัยยุคก่อนดึกดำบรรพ์นั้น เคยเป็นหนองบึงที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชและสิ่งมีชีวิต

ภูมิประเทศในรัฐนิวเม็กซิโก
(ภาพโดย สุภาศิริ อมาตยกุล)

ที่ใกล้ชายฝั่งทะเลในแผ่นดินอันกว้างใหญ่ยังมีไดโนเสาร์อยู่ตามป่าดิบที่แน่นทึบด้วยไม้ใหญ่และเฟิร์นด้วย ซากไดโนเสาร์ที่พบนั้นมีนานาชนิด เช่น ไดโนเสาร์ปากเป็ด ไดโนเสาร์ยักษ์ ๕ เขา ไดโนเสาร์กินเนื้อที่มีนิสัยดุร้ายมาก เรียกชื่อว่า ไทแรนโนซอรัส กินสัตว์เลื้อยคลานที่เล็กกว่าเป็นอาหาร นอกจากนี้ยังมีการค้นพบซากของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมพวกแรก ๆ มีขนาดเท่าหนู ลักษณะคล้ายตัวโอพอสซัม กระดูกสัตว์และซากพืชเหล่านี้ถูกฝังอยู่ใต้ทรายและโคลนในบึง ผนึกตัวกันนานนับล้าน ๆ ปี จนกลายเป็นแผ่นหินทรายและหินดินดาน ซากพืชที่เน่าเปื่อยค่อย ๆ กลายสภาพไปเป็นถ่านหินพีตและ

โกรกธารริโอแกรนด์รัฐนิวเม็กซิโก

ถ่านโค้ก ทั้งนี้ การเคลื่อนตัวของเปลือกโลกและภูมิอากาศที่เปลี่ยนไปในเวลาต่อมานั้น ได้ทำให้แผ่นหินยกตัวขึ้นเป็นที่ราบสูงแห้งแล้ง ลมและฝนที่ตกหนักในบางครั้งได้ช่วยกัดเซาะและตกแต่งแผ่นหินกลายเป็นดังที่เห็นกันอยู่ในปัจจุบัน ณ ที่ทุ่งร้างบิสติแห่งนี้ อีกทั้งยังเผยให้เห็นซากฟอสซิลของพืชและสัตว์กว่า ๒๐๐ ชนิด ซึ่งรวมถึงซากของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมด้วย

จากหลักฐานทางโบราณคดี ชีววิทยา และมานุษยวิทยาเหล่านี้ ทำให้ศึกษาได้ถึงจุดเปลี่ยนทางธรณีวิทยาของโลกเรา รวมถึงการสิ้นสุดของยุคไดโนเสาร์ที่ครองโลกอยู่ในช่วง ๑๔๐ ล้านปีที่ผ่านมา และการเริ่มต้นยุคของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมเลือดอุ่นที่มีขนปกคลุมร่างอยู่ นักวิทยาศาสตร์เชื่อว่ามนุษย์เพิ่งเข้ามาอาศัยอยู่ในดินแดนมหัศจรรย์นี้เมื่อยุคหลัง ๆ นี่เอง คือเมื่อราว ๖,๐๐๐ ปีก่อนคริสตกาล โดยเริ่มจากพวกล่าสัตว์ พวกหาของป่า และตามมาด้วยพวกชนเผ่าอนาซาซี ซึ่งเคยมาเยือนน้ำพุที่เคยมีอยู่ในบริเวณทุ่งหินร้างบิสตินี้ พวกเขาได้สกัดหินจากที่นี่ไปทำเป็นเครื่องมือสำหรับการล่าสัตว์เป็นอาหารด้วย

ต่อจากนั้นไม่นาน ชนเผ่านาวาโฮก็ได้อพยพเข้ามาในถิ่นดินแดนนี้ หลังจากที่ถูกคู่อริที่เป็นชนพื้นเมืองอื่นขับออกจากแผ่นดินเดิม ชาวนาวาโฮอาศัยยังชีพด้วยการเลี้ยงสัตว์ จนถอยร่นมายังทุ่งหินร้างบิสติในราวปี ค.ศ. ๑๘๕๐ และตั้งหลักแหล่งอยู่รอบ ๆ น้ำพุที่เคยมีอยู่ในขณะนั้น พวกเขาอาศัยกันอยู่ใน **"โฮกัน"** ซึ่งเป็นบ้านโครงไม้และก่อผนังด้วยดิน พวกเขาเลี้ยงแกะในทุ่งหญ้าที่อยู่บนที่ราบสูงใกล้ ๆ กัน แม้แต่ในทุกวันนี้ชนเผ่านาวาโฮยังคงถือว่าดินแดนแห่งนี้เป็นที่ศักดิ์สิทธิ์ พวกเขายังได้เก็บเอาทรายหลากสีจากทุ่งหินร้างบิสติไปทำภาพวาดทรายที่ใช้ในพิธีรักษาผู้ป่วย และขุดเพื่อเอาดินเหนียวสีขาวเหมือนชอล์กมาใช้ทาตัวในพิธีกรรมต่าง ๆ

บ้านของชนเผ่าพิวเอโบรในรัฐนิวเม็กซิโก
(ภาพโดย สุภาศิริ อมาตยกุล)

ซากป้อมโบราณของอินเดียนแดง
(ภาพโดย สุภาศิริ อมาตยกุล)

ที่ราบสูงทางตอนเหนือของรัฐนิวเม็กซิโก เคยเป็นบริเวณที่มีภูเขาไฟอยู่มาก ซึ่งส่วนใหญ่ระเบิดขึ้นในระหว่างที่ที่ราบสูงโคโลราโดถูกยกตัวขึ้นมาด้วย ตัวอย่างของภูเขาไฟที่ยังหลงเหลือให้เห็นคือ ภูเขาไฟที่มีรูปร่างดูคล้ายเสากระโดงเรือ ได้ชื่อเรียกว่า **ชิปร็อก (Shiprock)** ตั้งโดดเด่นเป็นสง่าอยู่ท่ามกลางพื้นที่แห้งแล้งกว้างใหญ่ของรัฐนิวเม็กซิโก โดยภูเขาไฟที่มีส่วนหลงเหลืออยู่จนดูคล้ายเสากระโดงเรือ เรียกว่าชิปร็อกนี้มีความสูงถึง ๕๕๐ เมตร นับว่าเป็นการสร้างสรรค์ทางสถาปัตยกรรมทางธรรมชาติที่น่าสนใจยิ่งจริง ๆ

ทิวทัศน์ของชิปร็อก

แนวเขาชิบร็อก

บริเวณที่รัฐทั้ง ๔ คือโคโลราโด นิวเม็กซิโก แอริโซนา และยูทาห์ ที่ต่างมีมุมหนึ่งมาบรรจบกันเป็นมุมฉากทั้งสี่ที่เรียกว่า สี่มุมรัฐ (The Four Corners) นั้น อยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศสหรัฐอเมริกา ในทวีปอเมริกาเหนือ เป็นบริเวณหนึ่งของโลกที่ได้แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการทางธรณีวิทยามาอย่างต่อเนื่องนับล้าน ๆ ปี เชื่อกันว่าการเปลี่ยนแปลงนี้ก็ยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องไปอย่างช้า ๆ ซึ่งก็เป็นกระบวนการทางธรรมชาตินั่นเอง แต่ที่สำคัญคือมนุษย์ต้องช่วยกันจรรโลงรักษาสิ่งที่ธรรมชาติได้สร้างสรรค์เหล่านี้ ไว้ให้เป็นมรดกทางธรรมชาติของโลก และให้เป็นสิ่งสำหรับการศึกษาวิจัยของชนรุ่นหลังต่อไปด้วย...สวัสดีค่ะ

ภาพประกอบบางส่วนโดย สุภาศิริ อมาตยกุล
และบางส่วนจากเว็บไซต์

หนังสืออ้างอิง

1. Redfern, Ron. **The Making of a Continent.** New York : Time Books. 1983
2. **Mountains : The Illustrateed Library of the Earth.** USA : Rodale Press, Inc. 1994
3. National Geographic Society **Restless Earth : Nature Awesome Powers.** USA : National Geographic Society. 1997
4. Elsom, Derek. **Earth : The Making, Shaping and Workings of a Planet.** New York : Marshall Editions Developments Limited. 1992
5. Allan, Tony; and Andrew Warren. **Deserts : The Encroaching Wilderness.** New York : Oxford University Press. 1993
6. **Geographica : The Complete Illustrated Atlas of the World.** New York ; Welcome Rain Publishers Llc. 2000
7. Reader's Digest. **Our National Parks : America's Spectacular Wilderness Heritage.** New York : The Reader's Digest Association, Inc. 1985
8. Reader's Digest. **See the USA the Easy Way**. New York : The Reader's Digest Association, Inc. 1995
9. **The World's Greatest Places.** Munich : Verlag Wolfgang Kunth GmbH & Co.KG. 2009

คุณ... เห็ด

เจนเนตร ฉวีรักษ์

ในปัจจุบันการบริโภคเห็ดนิยมมากขึ้นรองมาจากเนื้อสัตว์หรือแหล่งโปรตีนชนิดอื่น เนื่องจากหาซื้อง่าย ราคาก็ไม่แพงเห็ดเป็นแหล่งอาหารโปรตีนจากธรรมชาติ ที่มีวิวัฒนาการมาจากการประสานเส้นใยจำนวนมากของเชื้อราชั้นสูงให้คุณค่าทางโภชนาการ และมีสรรพคุณทางยาซึ่งมีคุณสมบัติที่ช่วยเสริมภูมิคุ้มกันในร่างกาย และช่วยลดอัตราความเสี่ยงจากโรคร้ายต่าง ๆ อีกทั้งจัดเป็นอาหารประเภทผักที่ปราศจากไขมัน มีปริมาณน้ำตาลและเกลือค่อนข้างต่ำ และยังเป็นแหล่งโปรตีนที่ดีเมื่อเทียบกับผักอีกหลายชนิด นอกจากนี้ยังอุดมไปด้วยวิตามิน โดยเฉพาะวิตามินบีรวม (ไรโบฟลาวิน) และไนอาซิน ซึ่งจะช่วยควบคุมการทำงานของระบบย่อยอาหาร เป็นแหล่งเกลือแร่ที่สำคัญโดยมีเกลือแร่ต่าง ๆ เช่น ซิลิเนียม ทำหน้าที่ช่วยต้านอนุมูลอิสระ ลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็ง โรคหลอดเลือดหัวใจอุดตัน โปแตสเซียม ทำหน้าที่ควบคุมจังหวะการเต้นของหัวใจ สมดุลของน้ำในร่างกาย การทำงานของกล้ามเนื้อและระบบประสาทต่าง ๆ ลดการเกิดโรคความดันโลหิตสูง อัมพฤกษ์ และอัมพาต ส่วนทองแดง ทำหน้าที่ช่วยเสริมสร้างการทำงานของธาตุเหล็กและที่สำคัญเห็ดมีองค์ประกอบของพฤกษเคมีที่ชื่อว่า **“โพลีแซคคาไรด์”** (Polysaccharide) ทำงานร่วมกับแมคโครฟากจ์ (macrophage) ซึ่งเป็น

เซลล์คุ้มกันขนาดใหญ่ ที่ออกจากหลอดเลือดเข้าสู่เนื้อเยื่อและจะไปจับกับโพลีแซคคาไรด์ที่บริเวณกระเพาะอาหาร และนำไปส่งยังเซลล์คุ้มกันตัวอื่น ๆ โดยจะช่วยกระตุ้นวงจรการทำงานของระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย เสริมและช่วยเพิ่มปริมาณและประสิทธิภาพของเซลล์คุ้มกันธรรมชาติให้ทำหน้าที่ทำลายเซลล์แปลกปลอมที่เข้ามาในร่างกาย รวมถึงพวกไวรัสและแบคทีเรียอื่น ๆ

นอกจากนี้ยังสามารถใช้เห็ดเป็นยาได้อีก ซึ่งสรรพคุณทางยามีมากมาย เช่น ช่วยควบคุมการทำงานของอวัยวะสำคัญต่าง ๆ เช่น สมอง หัวใจ ปอด ตับ และระบบไหลเวียนของโลหิต เนื่องจากชาวจีนจัดเห็ดเป็นยาเย็น เพราะมีสรรพคุณช่วยลดไข้ เพิ่มพลังชีวิต ดับร้อนใน แก้ช้ำใน บำรุงร่างกายลดระดับน้ำตาล และลดคอเลสเตอรอลในหลอดเลือด ลดความดัน ขับปัสสาวะ ช่วยให้หายหงุดหงิด บำรุงเซลล์ประสาท รักษาอาการอัลไซเมอร์ และที่สำคัญคือ ช่วยยับยั้งการเจริญเติบโตของเซลล์มะเร็งประโยชน์ทางการแพทย์ของเห็ดชนิดต่าง ๆ ว่ากันว่าบนโลกนี้มีเห็ดมากกว่าหนึ่งแสนชนิด แต่ที่มนุษย์รู้จักมีเพียงร้อยละสิบ เห็ดเป็นสิ่งมีชีวิตที่เข้ามาเกี่ยวพันกับชีวิตมนุษย์ไม่น้อยกว่า ๓,๐๐๐ ปี มนุษย์รู้จักใช้ประโยชน์จากเห็ดทั้งในรูปอาหารและยา เราลองมารู้จักเห็ดที่มีคุณทางยากันว่ามีอะไรบ้าง

เห็ดฟาง

เห็ดหูหนูต่าง ๆ

เห็ดหูหนูขาว

เห็ดฟาง มีวิตามินซีจำนวนมาก (ไม่ควรรับประทานสด) ลดการติดเชื้อ สมานแผล ลักปิดลักเปิด โรคเหงือก ลดอาการผื่นคัน มีสาร volvatioxin ชะลอและยับยั้งเซลล์มะเร็ง บำรุงร่างกาย บำรุงกำลัง แก้ช้ำใน บำรุงตับ

เห็ดหูหนูต่าง ๆ บำรุงกระเพาะ คุมการทำงานของสมอง หัวใจ ปอด ตับ อาการเส้นโลหิตฝอยแตก ช่วยการไหลเวียนของโลหิต กระตุ้นการทำงานของเลือดให้เป็นปกติ บรรเทาอาการเจ็บปวด เช่น การปวดฟัน บรรเทาอาการตกเลือด ริดสีดวง บรรเทาการเป็นตะคิว อาการของบิด ยับยั้งเนื้อร้ายหรือมะเร็ง

เห็ดหูหนูขาว บำรุงน้ำอสุจิ ไต ตับ ร้อนใน ปอด หลั่งน้ำลาย ย่อยอาหาร และบำรุงกระเพาะ หยุดอาการไอ ลดไข้ ช่วยกระตุ้นการทำงานของลำไส้ ระบบเลือด หัวใจ และบำรุงสมอง หลอดลมอักเสบเรื้อรัง อาการไอ ขับเสมหะ และโรคหอบหืด อาการไอแห้ง ๆ แผลเรื้อรังในปอด หลอดลม บำรุงสุขภาพมารดาหลังคลอด รอบเดือนของสตรี ช่วยการระบาย รักษาโรคบิด ยับยั้งเซลล์มะเร็ง

เห็ดตระกูลนางรม บำบัดอาการปวดเอว ปวดขา ชาตามแขนขา ขยายหลอดเลือด และอาการเอ็นยึด ยังยั้งเซลล์มะเร็ง กระตุ้นระบบภูมิคุ้มกัน ลดปริมาณน้ำตาลในเลือด ปรับความดันโลหิตและความเข้มข้นของไขมันในเลือด ยับยั้งการเติบโตของเนื้อร้าย ลดอาการอักเสบ ลดการก่อโรคของจุลินทรีย์

เห็ดนางรมหัว โรคปวดหัว ไข้ หอบหืด ความดันโลหิตสูง ประสาทไม่ปกติ ปวดท้อง และท้องผูก

เห็ดกระดุมหรือแชมปิญอง ช่วยในการย่อยอาหาร ความดันโลหิตสูง และคลายความตื่นตระหนก ช่วยให้แม่นมมีน้ำนมมากขึ้น ยังยั้งเซลล์มะเร็ง และการเติบโตของเชื้อแบคทีเรียได้

เห็ดเข็มเงินเข็มทอง รักษาโรคตับ กระเพาะและลำไส้อักเสบเรื้อรัง ได้สาร flammulin ยับยั้งเซลล์มะเร็งของเยื่อบุช่องท้อง

เห็ดตระกูลนางรม

เห็ดนางรมหัว

เห็ดกระดุมหรือแชมปิญอง

เห็ดเข็มเงินเข็มทอง

เห็ดหอม ป้องกันหลังค่อมและกระดูกอ่อนในเด็กทารก มี provitamin (wegosterol) เปลี่ยนไปเป็นวิตามินดีได้ และไม่ค่อยจะมีในผัก รักษาอาการหวัด ป้องกันการอักเสบของผิวหนัง การเกิดอาการตับแข็งและหลอดเลือดแข็งตัว ลดภาวะความดันโลหิต คลอเลสเตอรอล สารสกัดโดยน้ำร้อนคือเลนติแนน

เห็ดหัวลิง เพิ่มความสามารถภูมิคุ้มกัน และยับยั้งเซลล์มะเร็ง รักษาโรคแผลเรื้อรัง และอักเสบในกระเพาะ ในลำไส้ส่วนต้น มะเร็งในกระเพาะและในหลอดอาหาร น้ำต้มสกัดการย่อยอาหารดีขึ้น เห็ดหัวลิงแห้งบำบัดอาการอ่อนเพลีย อ่อนล้าที่เกิดจากการวิตกกังวล สาร erinaines E.F และ G กระตุ้นส่วนประกอบของการเติบโตของเซลล์ประสาท

เห็ดหลินจือ รักษา ๓ ระบบหลัก ทางเดินอาหาร (โรคกระเพาะ โรคแผลในลำไส้ ท้องผูก อาหารไม่ย่อย ริดสีดวง) หายใจ (บรรเทาอาการ ไอ ลดเสมหะ ปอดอักเสบ ภูมิแพ้) ไหลเวียนโลหิต (โรคความดันโลหิตสูงและต่ำ เบาหวาน เส้นโลหิตตึงตัว อาการปวดหัวข้างเดียว ระดูไม่ปกติ ลดคลอเลสเตอรอลในเลือด) เพิ่มภูมิคุ้มกัน บรรเทาอาการไขข้อต่าง ๆ ต่อต้านมะเร็งและยืดชีวิตผู้ป่วยเอดส์

เห็ดหอม

เห็ดหัวลิง

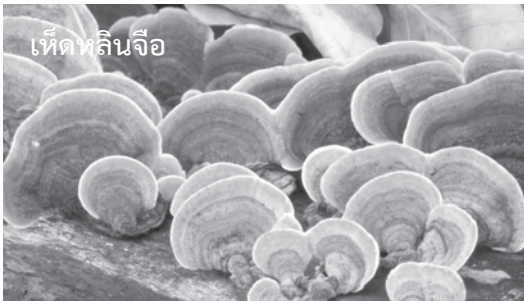
เห็ดหลินจือ

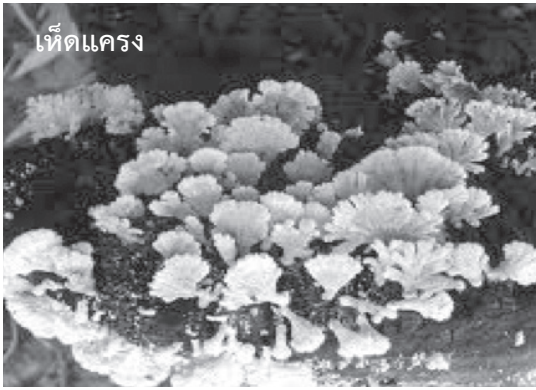

เห็ดยานางิ ขับปัสสาวะ ลดหงุดหงิด หดหู่ห่อเหี่ยว ม้ามแข็งแรง และหยุดการถ่ายท้อง

เห็ดตีนแรดหรือเห็ดจั่น ยับยั้งเซลล์มะเร็ง ดูแลระบบการไหลเวียนของโลหิต ลดอาการขับเหงื่อที่มากเกินไปจากการใช้ยา ฟื้นฟูพลัง บรรเทาอาการกระเพาะอักเสบ

เห็ดในกลุ่มเห็ดขอนขาว เห็ดลม หรือเห็ดกระด้าง ยับยั้งการเติบโตเซลล์มะเร็ง กรด eburicoic ที่สามารถใช้สังเคราะห์สารประกอบสเตียรอยด์ที่มีบทบาทในการควบคุมร่างกายคนเรา

เห็ดแครง แก้ระดูขาวหรือตกขาว ยับยั้งอัตราการเจริญเติบโตของเซลล์มะเร็ง

เห็ดถั่ว หรือเห็ดหมึก เห็ดขี้ม้า เห็ดโคนน้อย ย่อยอาหารและลดเสมหะ พอกทาบรรเทาอาการปวด ยับยั้งเซลล์มะเร็ง

เห็ดตับเต่าดำ เห็ดห้า บรรเทาอาการปวดชาตามแขนขา ตามกระดูกและเส้นเอ็น อาการระดูขาวหรือมุตกิดได้ หยุดการเติบโตและต่อต้านเนื้อร้าย

เห็ดขมิ้น ป้องกันโรคตาอักเสบอย่างรุนแรง บอดยามค่ำคืน ผิวหนังแห้ง ช่วยให้ผิวหนังเปล่งปลั่ง เยื่อบุเมือกในการหลั่งสารต่าง ๆ อย่างปกติ ยับยั้งการติดโรคของทางเดินหายใจ ยับยั้งการเติบโตของเนื้อร้าย

เห็ดหล่มหรือเห็ดไคล รักษาโรคตาเพลีย ตาอ่อนล้า ขับความร้อนออกจากตับ กระจายพลังงานส่วนเกิน ระบบการไหลเวียนต่าง ๆ ของสตรี ระวังไม่กินมากจนเกินไป ชาวจีนกินเห็ดนี้ร่วมกับขิง ยับยั้งการเติบโตของเนื้อร้าย

เห็ดถั่ว

เห็ดตับเต่าดำ

เห็ดขมิ้น

เห็ดหล่มหรือเห็ดไคล

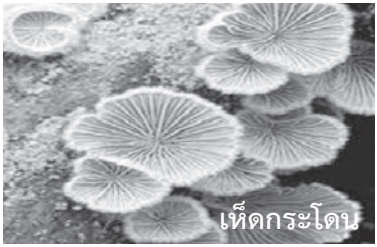

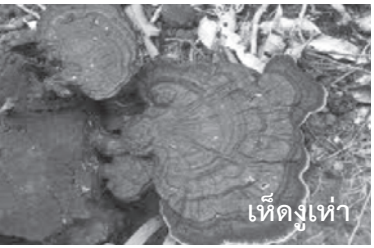

เห็ดแดง ยับยั้งเนื้อร้าย บรรเทาอาการปวดขา ปวดเอ็นและกระดูก

เห็ดน้ำนม มีสารต่อต้านและยับยั้งการเติบโตของเนื้อร้าย

เห็ดโคน เห็ดจอมปลวก บำรุงสมอง ช่วยท้องและกระเพาะแข็งแรง จิตใจโปร่งใส รักษาโรคริดสีดวงทวาร บำรุงร่างกาย ทำให้แช่มชื่น กระจายโลหิต

เห็ดกระถินพิมาน ดับพิษร้อน ถอนพิษไข้ บำบัดอาการปวดหูและเริม งูสวัด ไฟลามทุ่ง ดับพิษฝี แก้อักเสบ แก้พิษกาฬ แก้พิษงู

เห็ดกระโดน เห็ดจิก เห็ดตีนตุ๊กแก ต่อต้านมะเร็งได้

เห็ดข่า แก้สะอึก แก้ปวดหัว แก้ลมจุกเสียด บำรุงธาตุ

เห็ดงูเห่า แก้พิษไข้กาฬ ดับพิษร้อน

เห็ดจาวมะพร้าว บำรุงร่างกาย กระจายโลหิต

เห็ดตับเต่า ทรงกลมสีน้ำตาลดำ แก้ไข้พิษกาฬ แก้ไข้ตักศิลา สีดำ หรือขาวนวล บำรุงร่างกาย กระจายโลหิต

เห็ดเผาะ เห็ดหนัง หยุดการไหลของเลือด สมานแผล ลดอาการบวม ลดอาการคันนิ้วมือนิ้วเท้า ลดไข้อาการร้อนใน

เห็ดไผ่ ระงับประสาท แก้นอนไม่หลับ แก้ร้อนรุ่มกระสับกระส่าย

เห็ดไม้แดง แก้ไข้พิษกาฬ แก้พิษฝี ดับพิษร้อน แก้พิษ แก้อักเสบ แก้ไข้รากสาด

เห็ดร่างแห เห็ดระย้า แก้ไข้พิษ ถอนพิษกาฬ ฆ่าพยาธิภายนอก ทำยารมให้หมดสติ แก้นอนไม่หลับ เป็นยาพิษ เพิ่มพลังชีวิต พลังความเป็นหนุ่มสาว รักษาอาการอักเสบของลำไส้ตอนล่าง โรคบิด ป้องกันให้อาหารเสียช้าลง ยับยั้งการเติบโตของเนื้อร้าย ดอกแห้งแช่ในแอลกอฮอล์ร้อยละ ๗๐ แก้โรคเชื้อรา ตามง่ามเท้า

เห็ดถั่งเช่า บำรุงร่างกาย แก้อาการอ่อนเพลีย โลหิตจาง แก้ไอละลายเสมหะ หอบหืด ไอเรื้อรัง โรคเสื่อมสมรรถภาพทางเพศ เข่าอ่อน เอวอ่อน เหมาะสำหรับบำรุงกำลังหลังการฟื้นไข้ ขยายหลอดเลือด สารสกัดที่เป็นผลึกสีเหลืองอ่อน สามารถยับยั้งแบคทีเรียได้หลายชนิด

ทราบถึงประโยชน์ของเห็ดมากมาย ซึ่งแต่ละชนิดก็มีประโยชน์แตกต่างกันไป หากชอบเห็ดชนิดใดเป็นพิเศษก็หาซื้อมารับประทานกันได้ตามใจชอบ อย่าลืมเลือกสรรเห็ดมาปรุงอาหารอร่อย ๆ กันเป็นประจำ เพื่อประโยชน์ต่อสุขภาพของคุณและครอบครัว **“เด็กก็ทานได้ ผู้ใหญ่ก็ทานดี”**

(ขอบคุณข้อมูลจาก http://www.samunpri.com)

เห็ดเผาะ เห็ดหนัง

เห็ดไผ่

เห็ดไม้แดง

เห็ดร่างแห

เห็ดถั่งเช่า

เพลง "เกษียณ"

สมาน นฤมิตญาณ ข้าราชการบำนาญ กต.
ภาพ จากอินเทอร์เน็ต

คำอ่านออกเสียงว่า กะเสียน ในพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน เขียนได้ ๓ แบบ คือ เกษียน (น.หนูสะกด) หมายถึง ข้อความที่เขียนแทรกไว้, ส่วน เกษียร (ร.เรือสะกด) หมายถึง น้ำนม เกษียรสมุทร ทะเลน้ำนม และ เกษียณ (ณ. เณรสะกด) แปลว่า สิ้นไป (ใช้เกี่ยวกับการกำหนดอายุ) เช่น เกษียณอายุราชการ สิ้นกำหนดเวลารับราชการหรือการทำงาน พูดสั้น ๆ ว่า เกษียณ ก็มี

ทั้ง ๓ คำ ข้างต้น มีผู้ใช้ผิดและสับสนมากมาย โดยเฉพาะผู้เกษียณเองใช้ผิดเป็นจำนวนมากผู้เขียนในฐานะข้าราชการบำนาญจึงขออนุญาตนำมาเผยแพร่เพื่อเป็นการอนุรักษ์การใช้ภาษาไทยอีกทางหนึ่ง

นับเป็นบุญกุศลและอัศจรรย์อย่างยิ่งที่ เพลง **"เกษียณ"** ได้แจ้งเกิดภายหลังจากที่ผู้เขียนได้ประพันธ์เพลงนี้ขึ้นเมื่อปี ๒๕๓๗ เป็นเวลา ๑๙ ปีแล้ว

แต่ยังขาดทำนองเพลงที่สมบูรณ์ จนกระทั่งเมื่อต้นปีนี้ มีมิตรรักนักเพลงด้วยกันได้นำเนื้อเพลง **"เกษียณ"** ไปให้คุณครูนคร ถนอมทรัพย์ **"ศิลปินแห่งชาติ"** แห่งสมาคมผู้สร้างสรรค์เพลง (ประเทศไทย) พิจารณา ซึ่งศิษย์ของท่านบอกว่า ทันทีที่คุณครูนครฯ เห็นเนื้อเพลง ก็ชมว่าแต่งได้ไพเราะดี แล้วจะช่วยใส่ทำนองให้ ต่อมาท่านได้เขียนโน้ตเพลงและใส่ทำนองให้เรียบร้อย รวมทั้งได้กรุณาขับร้องร่วมกับศิลปินเพลงอีกท่านหนึ่ง คือ คุณครูจิตรกร ตั้งตรงจิตร ส่วนผู้ขับร้องสตรีซึ่งเป็นศิษย์ของคุณครูนคร คือ คุณเตือนใจ นิธินวกร และน้องสาว คุณกรวิกา นิธินวกร

ด้วยความซาบซึ้งและสำนึกในพระคุณครูนคร ถนอมทรัพย์ (ศิลปินแห่งชาติ) ผู้เขียนได้ประพันธ์โคลงสี่สุภาพขึ้นบทหนึ่ง เพื่อ **"ขอบพระคุณคุณครู"** ดังนี้

เพลง **"เกษียณ"** เกิดได้ เพราะครู
ที่เมตตาเอ็นดู ช่วยแก้
ทำนองใส่งามหรู เสนาะโสต
มวลอักษรสื่อแท้ ยิ่งแล้วศิลปิน

แรงบันดาลใจที่แต่งเพลงนี้ขึ้นมาก็เนื่องจากว่า ผู้เขียนและเพื่อน ๆ ที่สอบเข้ากระทรวงการต่างประเทศ รุ่นเดียวกันเมื่อปี ๒๕๐๔ ต่างได้รับการอบรมเรียนรู้ประสบการณ์จากผู้บังคับบัญชาที่เพียบพร้อมด้วยพรหมวิหารสี่ ซึ่งสมัยนั้นก็คือ ฯพณฯ พันเอก (พิเศษ) ถนัด คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ จวบจนถึงปี ๒๕๑๕ ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ คือ ท่านแผน วรรณเมธี ขณะนี้...ขณะนี้ ดำรงตำแหน่ง เลขาธิการสภากาชาดไทย และ ประธานองค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก (พ.ส.ล.) องค์การนี้ตั้งอยู่ในอุทยานเบญจสิริ สุขุมวิท ๒๔ เป็นองค์การระหว่างประเทศที่รัฐอุปถัมภ์ มีศูนย์ภาคีอยู่ทั่วโลก ๑๘๑ ศูนย์ซึ่งผู้เขียนได้รับความไว้วางใจให้เป็นกรรมการอำนวยการ ด้วยผู้หนึ่ง

นอกจากนี้ กระทรวงการต่างประเทศยังมีกลุ่มธรรมะสราญรมย์ ซึ่งมีการประชุมสนทนาธรรม และพบปะสังสรรค์ระหว่างอดีตข้าราชการกับข้าราชการปัจจุบัน เป็นประจำทุกวันพฤหัสบดีที่ ๓ ของเดือน โดยมีท่านโอวาท สุทธิวาทนฤพุฒิ อดีตปลัดกระทรวงฯ เป็นประธาน ส่วนข้าราชการบำนาญกระทรวงการต่างประเทศ รุ่นปี ๒๔๙๓ จำนวน ๕๙ คน ก็ยังได้ก่อตั้งชมรมบัวแก้ว โดยมี ท่านศิระชัย พุทธิแพทย์ เป็นประธานกิตติมศักดิ์ ท่านประทีป โสจิรัตน์ เป็นประธานชมรม และผู้เขียนได้รับเกียรติให้เป็น รองประธานฯ

ความรักความเมตตาทำให้ผู้เขียนไม่ละความพยายามที่จะทำให้เพลง **"เกษียณ"** ที่ตั้งใจแต่งขึ้นเพื่อเชิดชูเกียรติและคุณงามความดีของอดีตผู้บังคับบัญชาข้างต้น รวมทั้งผู้ที่เคารพอีกหลายท่านที่มิอาจเอ่ยนามของท่านได้หมดได้แจ้งเกิดในวงการเพลงไทย ทั้งนี้ พลังใจที่สำคัญอีกทางหนึ่ง ได้จาก เอลวิส เพรสลีย์ (Elvis Presley) **"ราชาแห่งร็อกแอนด์โรลล์"** ผู้มีชื่อเสียงก้องโลก ซึ่งกว่าจะได้แจ้งเกิดก็เสียเวลาอยู่หลายปี ขนาดนำเนื้อเพลง และแบกกีตาร์ไปร้องขายเพลงที่เขาแต่งขึ้น ยังถูกเจ้าของไล่ออกจากร้าน มิหนำซ้ำ ยังมีการแนะนำเอลวิสให้ขับรถบรรทุกต่อไปด้วย

ผู้เขียนเชื่อมั่นว่า ท่านที่รับราชการมาอย่างยาวนานจนถึงวาระครบเกษียณอายุ ต่างมีความมุ่งมั่นที่จะฝากผลงานที่ดีงามน่าภูมิใจไว้กับสถาบันของตน ให้สมกับเป็น **"ข้าแผ่นดิน"** ด้วยเหตุนี้ในแต่ละปี หน่วยราชการต่าง ๆ จึงจัดงานเลี้ยง อำลาอาลัย หรือ งานมุทิตาจิต เพื่อสดุดีเกียรติคุณท่านที่ครบเกษียณ ดังนั้น หากมีดนตรีและเสียงเพลง **"เกษียณ"** ร่วมขับกล่อมสร้างสีสันแล้ว ก็คงจะทำให้งานเกษียณมีบรรยากาศที่สื่อความหมายสำคัญตามเนื้อเพลง ซึ่งสามารถรับฟังเพลง **"เกษียณ"** นี้ได้ทางสถานีวิทยุสราญรมย์ AM 1575 kHz ออกอากาศ วันจันทร์ – ศุกร์ ตั้งแต่เวลา ๐๕.๓๐ – ๒๒.๓๐ น.

ท้ายที่สุด ผู้เขียนขอฝากหลักธรรมคำสอนเตือนใจผู้บริหารในหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชนของพระธรรมสิงหบุราจารย์ หรือหลวงพ่อจรัญ ฐิตธมฺโมเพื่อให้มีสติอยู่เสมอว่า **"บริวารมาเพราะน้ำใจมี บริวารหนีเพราะน้ำใจลด บริวารหมดเพราะน้ำใจแห้ง บริเวณกลั่นแกล้งเพราะไม่ยุติธรรม"** ซึ่งหลักธรรมนี้สอดคล้องกับของท่านสุนทรภู่ บรมครูกวีเอกของโลกที่องค์การยูเนสโกสรรเสริญให้เป็นบุคคลสำคัญของโลกด้านงานวรรณกรรมที่ได้ประพันธ์ถึงกฎแห่งกรรม อันเป็นสัจธรรมไว้ว่า **"สว่างอื่นอันใดในอากาศไม่โอภาสเท่าดวงตะวันฉายแรงสิ่งอื่นเข้มแข็งที่แรงร้ายก็แพ้พ่ายแรงกรรมที่ทำมา"**

สวัสดี

หนังสือวิทยุสราญรมย์

ISSN ๑๕๑๓-๑๐๕ X

ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๖๑ ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๕๖

ที่ปรึกษา เสข วรรณเมธี
จักรกฤษณ์ ศรีวลี
ลินนา ตังธสิริ

นายสถานีวิทยุสราญรมย์ เบญจาภา ทับทอง (รักษาการ)

บรรณาธิการ เบญจาภา ทับทอง

ผู้ช่วยบรรณาธิการ ไกรวัฒ ภมรบุตร
กองลาภ ทินกร ณ อยุธยา
ชนะ เมี้ยนเจริญ

คณะผู้จัดทำ
วนิดา พหลพลพยุหเสนา, มานากรณ์ เมฆประยูรทอง, บัญชา ธิโกศรี, บุญยรัตน์ แสงทอง, ธิดารัตน์ พงศ์ไชยยง, หิรัญ สุวรรณเทศ, วโรตม์ ชอินทรวงศ์, ณัชชา อนันตวิเชียร, อาภร ชาลือชัย, เบญจวรรณ คุ้มไข่น้ำ

ภาพปก หิรัญ สุวรรณเทศ

ออกแบบปกและรูปเล่ม นิวัตร สาเกทอง

ประสานงานกองบรรณาธิการ มนธีร์ กรกำแหง

พิมพ์ที่ บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

หนังสือ "วิทยุสราญรมย์" รายสามเดือน

เจ้าของ สถานีวิทยุสราญรมย์ กองวิทยุกระจายเสียง

กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ
ถนนศรีอยุธยา แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
โทรศัพท์ ๐-๒๖๔๓-๕๐๙๔ โทรสาร ๐-๒๖๔๓-๕๐๙๓
E-mail : radio_saranrom@mfa.go.th

รับข้อมูลข่าวสารกระทรวงการต่างประเทศได้ทาง
Website : www.mfa.go.th
Facebook : http://www.facebook.com/thaimfa
YouTube : http://www.youtube.com/user/mfathailand
วิทยุ : AM 1575 kHz
หนังสือวิทยุสราญรมย์ออนไลน์ : http://www.mfa.go.th/saranrom/th/e-book/321
ฟังวิทยุออนไลน์ : saranrom.mfa.go.th

Young Buddhist Monk,
Myanmar.

วิทยุสรานรมย์

AM 1575KHz

ติดแสตมป์ที่นี่

saranrom.mfa.go.th
กระทรวงการต่างประเทศ
ถนนศรีอยุธยา กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

ผังรายการของสถานีวิทยุสราญรมย์ AM ๑๕๗๕ kHZ

วัน/เวลา	๐๕.๓๐ - ๐๖.๐๐ น.	๐๖.๐๐ - ๐๗.๐๐ น.	๑๗.๓๐ - ๑๘.๐๐ น.	๑๘.๐๐ - ๑๘.๓๐ น.	๑๙.๐๐ - ๑๙.๓๐ น.	๒๒.๐๐ - ๒๒.๓๐ น.
จันทร์	สราญรมย์ ยามเช้า	รอบบ้านเรา	รักษ์สิ่งแวดล้อม	News & Views from Bangkok	ดาวดวงน้อย	วัฒนธรรมสัมพันธ์
อังคาร	รู้รอบ ปลอดภัย ก่อนไปต่างแดน	รอบบ้านเรา	เราคืออาเซียน	หน้าต่างโลกกว้าง	ดาวดวงน้อย	สาระน่ารู้ งานกงสุล
พุธ	Foreign Affairs Weekly	รอบบ้านเรา	ปกิณกะสำนักราชฯ	หน้าต่างโลกกว้าง	ดาวดวงน้อย	เราคืออาเซียน
พฤหัสบดี	สุขภาพรับอรุณ	รอบบ้านเรา	Sparkling English	News & Views from Bangkok	ดาวดวงน้อย	ทันโลกกีฬา
ศุกร์	หลายคนอยากรู้ (ศาสนาอิสลาม)	รอบบ้านเรา	บัวแก้ววันนี้ (การต่างประเทศ)	หน้าต่างโลกกว้าง	ดาวดวงน้อย (โลกเยาวชน)	รู้กฎหมายสบายใจ